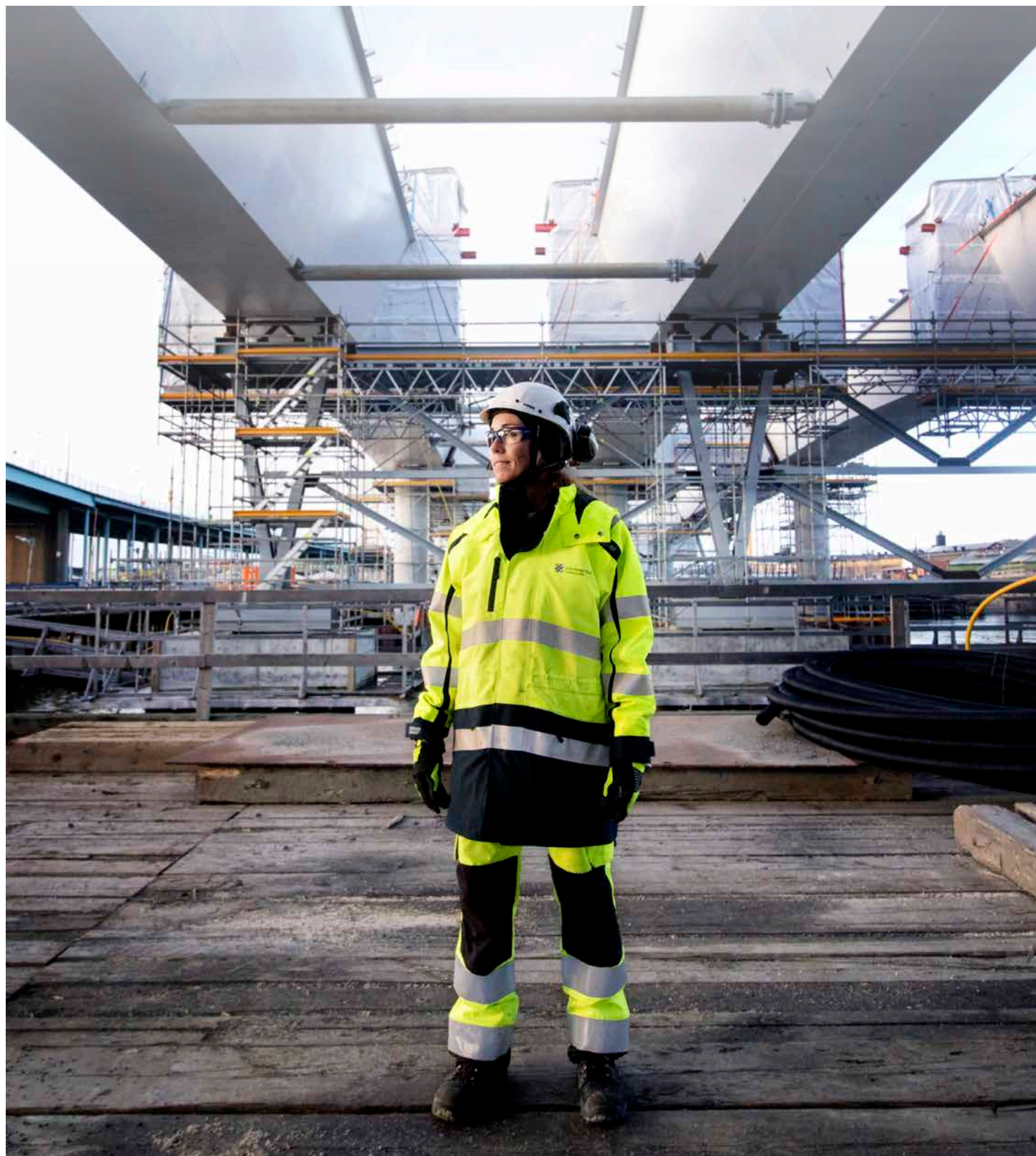

Göteborgs Stads årsredovisning 2019

Hållbar stad – öppen för världen

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads årsredovisning

Göteborgs Stads årsredovisning är kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige om den samlade verksamheten och ekonomin för året. Den vänder sig även till boende och besökare samt till externa intressenter såsom kreditgivare, leverantörer och andra myndigheter. Årsredovisningen produceras av stadsledningskontoret för kommunstyrelsen.

Inledningsvis i årsredovisningen ger kommunstyrelsens ordförande för 2019, Axel Josefson, sin sammanfattande kommentar till det gångna året. Vidare redovisas en översiktlig fakta av Göteborgs Stads organisation, dess medarbetare, uppdrag och framtida utmaning. Göteborgs Stads årsredovisning är uppdelad i fyra block.

Titel: Göteborgs Stads årsredovisning 2019

Författare: Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad

Grafisk form och layout: Visuell kommunikation Göteborgs Stad

Foto omslag: Frida Winter

1

Förvaltningsberättelse

12

Det första blocket innehåller förvaltningsberättelsen som enligt *Lagen om kommunal bokföring och redovisning* ska upprättas i årsredovisningen. De olika rubrikerna utgår från de krav som finns i rekommendation från Rådet för kommunal redovisning. Förvaltningsberättelsen är framåtsyftande och ger information om förhållanden som är väsentliga för stadens styrning och ledning. Förvaltningsberättelsen fokuserar på väsentliga delar av stadens verksamhet och utveckling inom ekonomi- och personalområdet. Den tar sikte på att beskriva stadens verksamheter som bedrivs i såväl bolag som förvaltning. Göteborgs Stad har en relativt omfattande del av sin verksamhet organiserad i bolagsform.

Utöver detta lämnas också en bedömning av måluppfyllelse för kommunfullmäktiges mål och en uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktiges budget. I slutet lämnas också en kort rapport om sponsring och om stiftelser.

2

Räkenskaper

102

I detta block redovisas kommunens och de sammanställda räkenskapernas resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys med tillhörande noter. Med de sammanställda räkenskaperna avses den kommunala koncernen där också kommunens bolag och kommunalförbund ingår. I blocket beskrivs också Göteborgs Stads tillämpade redovisningsprinciper och definitioner av ett antal begrepp.

3

Driftredovisning

126

Driftredovisningen är utformad så att utfallen kan stämmas av mot kommunfullmäktiges budget för nämnderna. Den tillgodoser därmed kommunfullmäktiges behov av uppföljning och ansvarsprövning av nämnderna.

Uppföljning av bolagens utfall görs också i detta avsnitt. Avstämning sker mot den budget som bolagens styrelser har beslutat om. Här lämnas också ytterligare information om bolagens ekonomiska ställning med några nyckeltal.

4

Investeringsredovisning

134

Investeringsredovisningen är utformad så att utfallen på ett överskådligt sätt kan stämmas av mot kommunfullmäktiges budget. Uppföljning av bolagens utfall sker på samma sätt med utgångspunkt från de budgetar bolagens styrelser har beslutat om.

Under detta avsnitt redovisas också utvalda investeringsprojekt som lyfts på kommunfullmäktigenivå.

”Ordning och reda i ekonomin”

2019 har varit ett positivt år i Göteborgs Stad. Kommunen visade överskott och pengar kan nu investeras i den gemensamma välfärden. Tack alla som varit med och bidragit till detta!

Både Göteborgs styrka och utmaning ligger i att staden växer. Bara under 2019 var befolkningstillväxten drygt 7 000 personer. Inflyttningen är tacksam då många andra kommuner kämpar med vikande befolkningsunderlag. Samtidigt innebär det naturligtvis utmaningar. Fler invånare betyder behov av fler bostäder och också av det som kan kallas välfärdens infrastruktur: förskolor, skolor och äldreboenden. En allt tuffare utmaning är också att rekrytera och behålla personal. Konkurrensen om till exempel förskolelärare är idag mycket hög. Göteborg måste arbeta aktivt för att kunna tillhandahålla välfärd i samma takt som efterfrågan ökar.

Ekonomiskt präglades 2019 av en kvardröjande högkonjunktur. Trots att befolkningen ökade minskade arbetslösheten. För detta kan vi främst tacka det starka näringslivet i Göteborgsregionen. De många industri- och teknikföretagen som konkurrerar på den internationella marknaden skapar jobb som blir grunden för allas vår välfärd.

Ingen högkonjunktur varar för evigt. Som kommun måste vi använda goda tider för att stå bättre rustade när konjunkturen går nedåt. Målen under 2019 har varit att skapa god ordning och

reda i ekonomin och samtidigt investera i välfärdens kärna. Detta har i hög utsträckning lyckats och det finns flera exempel värda att lyfta fram.

Vi har varit aktsamma om skattebetalarnas pengar. Trots starkt ökande efterfrågan på kommunal service och många pågående organisationsförändringar lyckas vi hushålla med de gemensamma resurserna och nå ett plusresultat. Detta är mycket viktigt då det ger oss bättre handlingsutrymme framåt.

Vi har fortsatt att lyfta upp klimathotet på dagordningen

Klimathotet är vår tids största utmaning. Om detta råder politisk enighet i Göteborg. Under 2019 inrättade kommunen en särskild arbetsgrupp med blocköverskridande representation som ska arbeta för att snabba på omställningen till fossilfritt. Partipolitik ska inte stå i vägen för klimatarbetet. Staden har under året bland annat fortsatt att ställa om sin fordonsflotta till fossilfria bränslen och utplaceringen av solpaneler på kommunala byggnader har fortgått. För fjärde året i rad rankas vi som världens mest hållbara mötes- och evenemangsstad. »

Kommunstyrelsens ordförande, Axel Josefson,
reflekterar över året som gått.

FOTO: FRIDA WINTER

» **Vi har byggt fler bostäder**

Takten på bostadsbyggandet i Göteborg har ökat markant under 2019. 4 400 bostäder har byggts. Så många bostäder har inte byggts i staden sedan början av 1970-talet. För första gången på 15 år är byggandet nu i takt med befolkningsutvecklingen. Fler bostäder och bättre blandning av boendeformer är ett sätt att motarbeta både hemlöshet och segregation. Staden har dragits med en skuld i bostadsbyggandet som vi nu håller på att rätta till.

Vi har investerat i skolan

Resurserna i skolans verksamhet har förstärkts. Under 2019 syntes flera positiva trender. Viktigast är kanske att andelen elever som lämnar nian med fullgoda betyg ökar. Positivt är också att andelen elever som tar examen från treåriga nationella program på gymnasiet ökar och att närvaron i gymnasieskolorna stiger. I förskolan inleddes ett viktigt arbete för att förbättra uppföljning och systematisk planering. Förskoleförvaltningen har arbetat aktivt för att öka andelen pedagogiskt utbildad personal för att göra förskolan mer likvärdig över hela staden. Överskottet i resultatet

för 2019 kommer bland annat användas till att investeras i nya skolor och förskolor.

Vi har satsat på de äldre

Välfärden är ett kontrakt mellan generationer. Vi har tillfört resurser till äldreomsorgen. Under 2019 har Göteborg också fått en äldreombudsman som ska fänga och lyfta fram äldres intressen när vi bygger framtidens stad. Staden har fattat beslut om att förbereda införandet av valfrihet inom äldreboende och ledsagning. Genom möjligheten att välja sin utförare ökar äldres inflytande över den egna vardagen. Andelen brukare som väljer privatutförare av hemtjänst har ökat liksom andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst.

Vi har tagit människors trygghet på allvar

Göteborg har precis som resten av landet sett en ökad otrygghet i det offentliga rummet. Vi tar otryggheten på allvar och satsar på säkerheten. Staden samarbetar med polisen bland annat med övervakningskameror på brottsutsatta platser. Under 2019 har en dialog förts för att kommunala

FOTO: LO BIRGERSSON

”Stadens viktigaste välfärdsresurs är medarbetarna. Det är de mer än 50 000 anställda – i mer än 100 olika yrkeskategorier – som får kommunen att gå runt och som ger invånarna service.”

ordningsvakter ska kunna komma på plats under 2020. Stadsdelarna har arbetat med att identifiera otrygga platser och göra dessa mer tillgängliga och attraktiva. En uppmärksam framgång var att Gårdsten under 2019, som första område i Sverige, avfördes från Polisens lista över särskilt utsatta områden.

Vi arbetar för att bli en konkurrenskraftig arbetsgivare

Stadens viktigaste välfärdsresurs är medarbetarna. Det är de mer än 50 000 anställda – i mer än 100 olika yrkeskategorier – som får kommunen att gå runt och som ger invånarna service. Under 2019 minskade sjukfrånvaron och frisknärvaron ökade bland kommunens medarbetare. Att fortsätta göra staden till en attraktiv arbetsplats där människor mår bra och känner att de utvecklas är en prioriterad fråga. Stadens goda resultat år 2019 hade inte varit möjligt utan alla goda insatser från kommunens anställda.

Axel Josefson (M)

Ordförande kommunstyrelsen

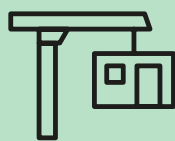
Hållbar stad – öppen för världen

Göteborg är Sveriges näst största stad med närmare 600 000 invånare. Staden har ett strategiskt läge mitt emellan Oslo och Köpenhamn och är kärnan och tillväxtmotorn i Göteborgsregionen och i Västra Götalandsregionen. Här finns många starka industrier och Skandinavians största hamn.

Näringsliv och utbildning

Göteborg har alltid varit öppen för människor och influenser från hela världen. Detta präglar bland annat stadens varierade näringsliv, som kännetecknas av hållbar utveckling, innovation, kreativitet och högt kunskaps- och teknikinnehåll. Inom Göteborgsregionen finns en stor bredd i branscher med såväl multinationella företag, småföretagare som kluster inom 50-talet olika branscher. Göteborg är också en studentstad med hundratals yrkesutbildningar, två lärosäten och 40 000 studenter.

Våra stora utmaningar

Göteborg står mitt i ett stort utvecklingssprång av historiska mått. Staden växer kraftigt för att kunna ge plats för nästan 700 000 göteborgare år 2035, vilket är 120 000 fler än idag. De närmaste 15 åren ska vi bygga 80 000 nya bostäder och arbetsplatser. Just nu pågår byggprojekt i stora delar av staden; bostadsbyggandet är högt, kontorshusen reser sig över staden och vägar och järnväg förläggs i tunnlar för ökad framkomlighet. Förändringen är märkbar och är samtidigt en förutsättning för att utveckla Göteborg mot våra gemensamma mål. En väl fungerande stad i skiftet från stor stad till storstad är en av många utmaningar. Utvecklingen behöver vara hållbar, såväl ekologiskt, ekonomiskt som socialt.

Vårt uppdrag

Sveriges kommuner ansvarar för ett antal lagstadgade områden inom samhällsviktig verksamhet. Här ingår vård, skola och omsorg, och bland de obligatoriska uppgifterna finns även bibliotek, plan- och byggfrågor, miljö- och hälsoskydd, renhållning, vattenförsörjning och räddningstjänst. Utöver dessa utförs frivilliga verksamheter som också är viktiga för samhället, till exempel fritids- och kulturverksamhet, lägenheter i allmännyttan, parkskötsel och annan teknisk försörjning.

39 år

medelåldern

36%

högutbildade

**93,4
miljoner**

resor med buss

354 000

arbetstillfällen

340 000

medelinkomst i kronor
(25-64 år)

28%

bor i småhus

579 300

invånare

**141
miljoner**

resor med spårvagn

67%

förvärvsarbetar
(16-74 år)

7 500

födda

2,1

genomsnittlig
hushållsstorlek

70 000

flyttade inom staden

35 900

flyttade in

32 400

flyttade ut

27%

utrikes födda

267 000

hushåll

En vanlig arbetsdag ansvarar vi för verksamhet för:

29 000

barn i förskola

60 000

barn och ungdomar
i grundskola

18 000

ungdomar
i gymnasiet

9 000

personer med
funktionshinder får
stöd och service

8 000

personer
får hemtjänst

8 000

personer får
omsorg på
äldreboenden

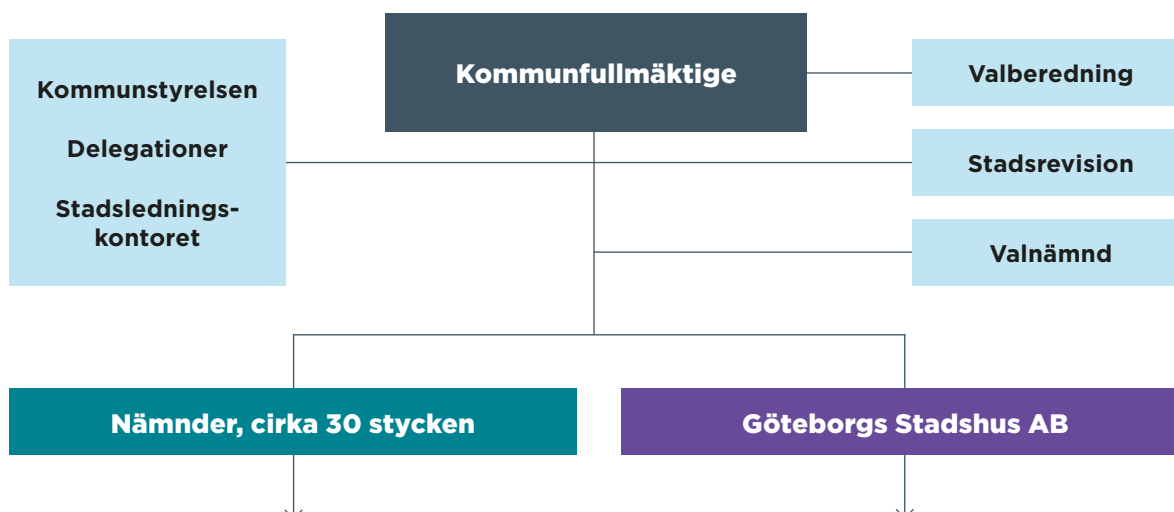
Året 2019:

- » **1,5 miljoner** besökte våra simhallar
- » **500 000** besökte våra muséer
- » **4,2 miljoner** besökte biblioteken i staden
- » Liseberg tog emot **3 miljoner** gäster
- » Närmare **5 miljoner** sopkärl togs om hand
- » **6 300** båtar anlöpte Göteborgs hamn
- » Närmare **1 000** bostäder färdigställdes av stadens bostadsbolag.

Vår organisation

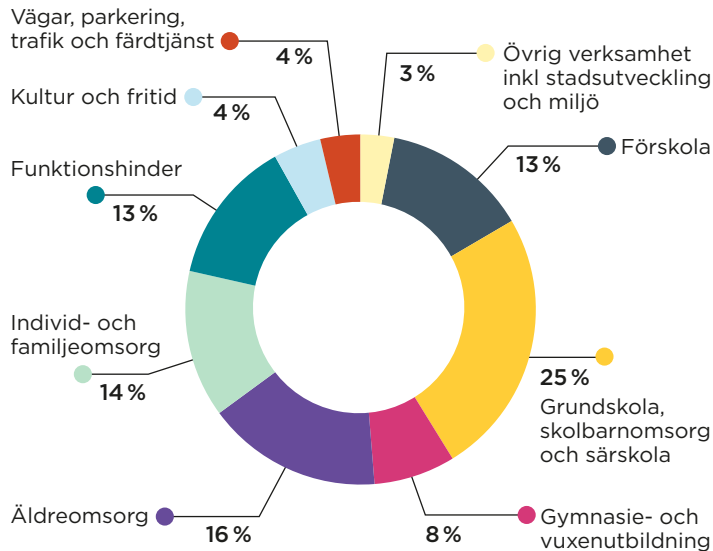
Göteborgs Stad har från 2019 en styrande minoritet bestående av de politiska partierna Moderaterna, Liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet. Kommunfullmäktige är det högsta beslutande organet och dess politiker väljs av medborgarna. Under kommunfullmäktige finns kommunstyrelsen som leder och samordnar verksamheterna. Göteborgs Stad har en organisation med både förvaltningar och bolag. Stadsrevisionen granskar och utvärderar kommunstyrelsens, nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhet för att bland annat se till att de uppdag som kommunfullmäktige har beslutat om genomförs effektivt och ändamålsenligt.

Så används skattepengarna

Så här används 100 kronor av kommunalskatten:
89 procent går till vård, skola och omsorg.

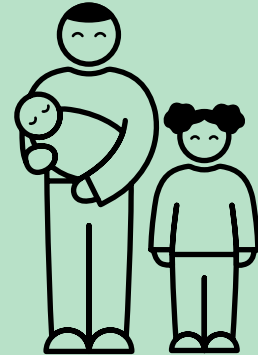
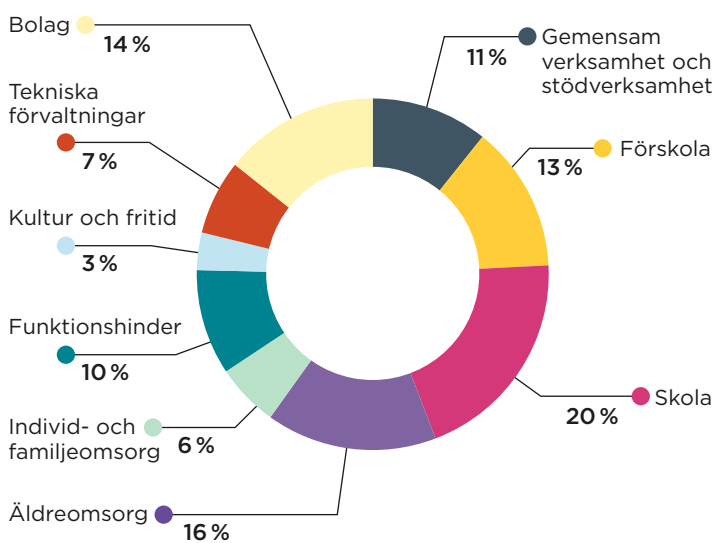
100-lappen 2019

Våra anställda

Göteborgs Stad är den största arbetsgivaren i Göteborg med 56 100 anställda som arbetar i över 100 olika yrken inom stadsdelar, fackförvaltningar och kommunala bolag. Vårt gemensamma uppdrag är att skapa en bra vardag för alla göteborgare och att utveckla Göteborg för framtiden. Medelåldern för tillsvidareanställda i förvaltningarna är 45 år och andelen utrikes födda är 28 procent, vilket speglar befolkningens sammansättning i staden väl.

Andel anställda i Göteborgs Stad 2019

Våra medborgare

Stadens olika verksamheter genomför kontinuerligt brukarundersökningar för att förbättra servicen utifrån brukarnas behov. Årligen görs också en attitydundersökning via Statistiska Centralbyrån (SCB). Resultatet visar att göteborgarna är nöjda med möjligheterna till utbildning och arbete, samt det kommersiella utbudet. Mindre nöjda är de med tillgången till bostäder och hur trygga de kan känna sig. Kulturverksamheter samt idrotts- och motionsanläggningar får högt betyg. Samtliga verksamheter får ett, enligt SCB, godkänt resultat.

En majoritet av göteborgarna uppger enligt SOM-institutet att de är mycket eller ganska nöjda med hur demokratin fungerar i Göteborgs Stad. Allt fler upplever att de har möjlighet att påverka. Yngre personer är mer nöjda än äldre med demokratin och sina möjligheter att påverka.

1

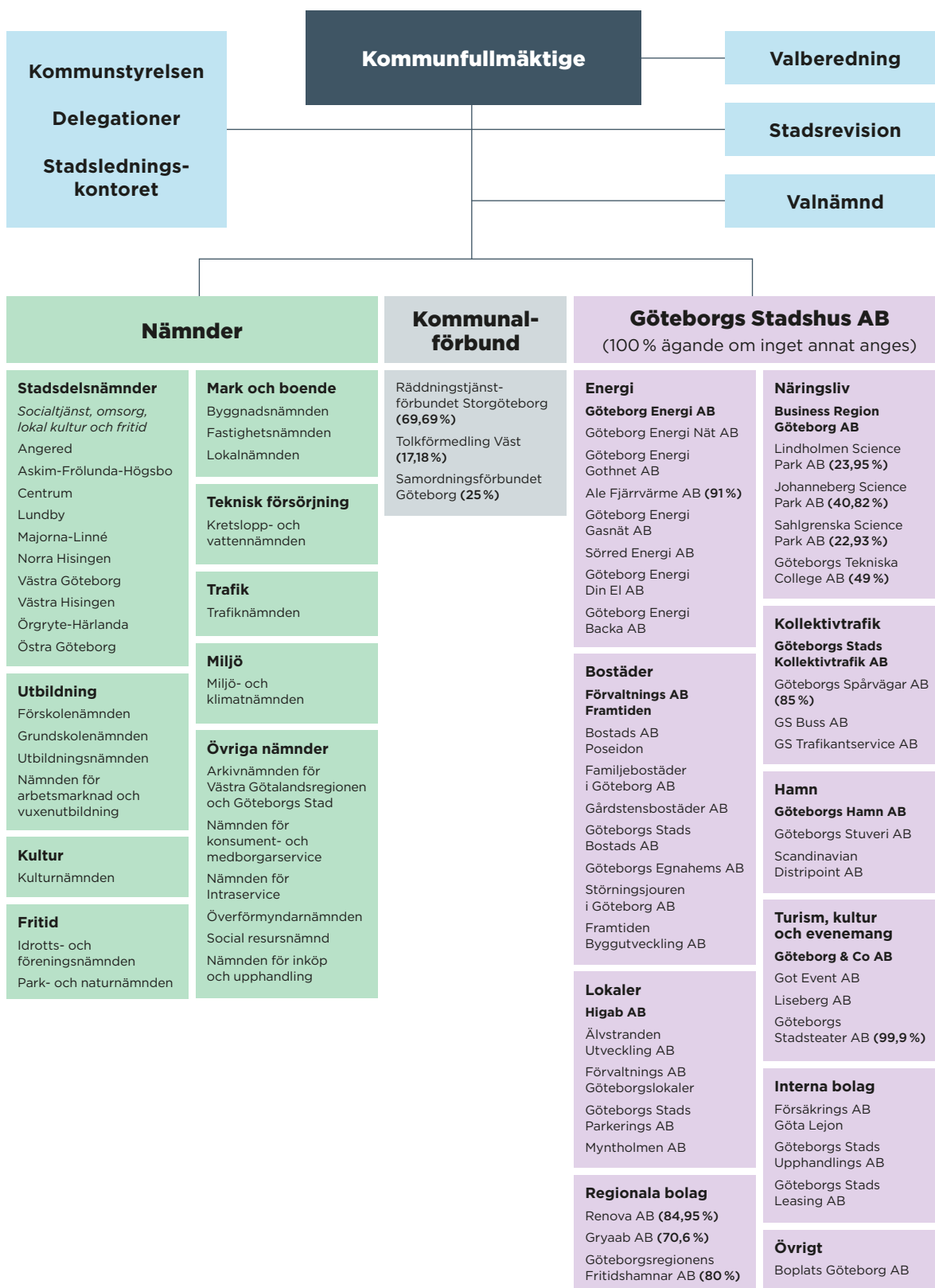
Förvaltningsberättelse

I förvaltningsberättelsen lämnas information om förvaltningen av kommunen och den kommunala koncernen i enlighet med *Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning*. Förvaltningsberättelsen syftar till att ge en övergripande och tydlig bild av kommunens verksamhet det gångna året. Huvudsakligt fokus är den kommunala koncernen, det vill säga kommunens nämnder och bolag tillsammans. Rådet för kommunal redovisning har också en rekommendation om förvaltningsberättelsen där det framgår vilka rubriker som måste finnas med.

- 14 Den kommunala koncernen**
Översiktlig bild av de nämnder och bolag som ingår i den kommunala koncernen och de förändringar som skett under året.
- 17 Kommunfullmäktiges mål och uppdrag**
En viktig del av styrningen i Göteborgs Stad utgörs av de mål som kommunfullmäktige fastställt i budgeten för mandatperioden. Här redovisas en översiktlig bedömning av måloppfyllelsen. Vidare sker en uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktige.
- 35 Översikt över verksamhetens utveckling**
Här redovisas delar av den verksamhet som bedrivits i Göteborgs Stads nämnder och bolag under året. Inom varje verksamhetsområde beskrivs viktiga händelser och trender utifrån olika perspektiv. Varje område avslutas med de viktigaste framtidsfrågorna.
- 64 Viktiga förhållande för resultat och ekonomisk ställning**
Den ekonomiska analysen av kommunen och den kommunala koncernen i denna del lyfter fram den finansiella utvecklingen och trenderna. Här sker också finansiell uppföljning och upplysning om risker samt en översiktlig upplysning över pensionsåtaganden.
- 82 Händelser av väsentlig betydelse**
I detta avsnitt redovisas ett antal händelser av väsentlig betydelse under 2019 och omfattar även sådana händelser som skett under 2020 innan årsredovisningen upprättats.
- 84 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten**
I denna del lämnas upplysningar om väsentliga aspekter avseende styrning, uppföljning och intern kontroll för den kommunala koncernen och kommunen.

- 86 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning**
I detta avsnitt görs en analys av kommunens ekonomiska utveckling med avseende på begreppet god ekonomisk hushållning och de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.
- 88 Balanskravsresultat**
Här ges en beskrivning av balanskravet och en balanskravsutredning genomförs. Avslutningsvis redovisas kommunens resultatutjämningsreserv, även kallad RUR.
- 89 Väsentliga personalförhållanden**
Förvaltningsberättelsen ska lämna en beskrivning över väsentliga personalförhållanden.
- 94 Förväntad utveckling**
Här lämnas en omvärldsanalys om vad som är känt om framtiden och de förväntningar som finns. Analysen är baserad på konkreta, kända förhållanden som berör den kommunala koncernen och kommunen direkt eller indirekt. Även risker och osäkerhetsfaktorer som är förknippade med dessa förhållanden kommenteras.
- 100 Sponsring**
Genom sponsring bidrar Göteborgs Stad till aktiviteter som ligger utanför stadens kommunala uppdrag, men som ändå förväntas ge positiva effekter i form av ett gott samhällsklimat, goda levnadsförutsättningar för medborgarna och ett stärkt varumärke för staden.
- 101 Stiftelser**
Göteborgs Stad förvaltar Anknutna stiftelser och gåvor för olika ändamål. Förvaltningen avser enbart avkastningsstiftelser och ansvar för stiftelsernas kapital samt att avkastningen delas ut till de ändamål som den som skänkte pengarna bestämt.

Den kommunala koncernen

Göteborgs Stads samlade verksamhet består av nämndorganisationen inom den kommunala sektorn som utgör en juridisk person, kommunalförbund bestående av räddningstjänst-, samordningsförbund och tolkförmedling samt bolagssektorn under modern Göteborgs Stadshus AB. I sammanställningen framgår koncernens samt klusters/underkoncerners direkt ägda bolag, se även avsnitt *Räkenskaper*.

Förändringar i ägarförhållanden

Under verksamhetsåret har följande förändringar skett inom kommunalförbund och bolagsstruktur avseende ägarförhållanden:

- » Fastighets AB Antares, 556992-7816, har avyttrats (äandet var 100 procent).
- » Fastighets AB Vingaren, 556953-3937, har avyttrats (äandet var 100 procent).
- » Ägarandel i Göteborgs Spårvägar AB, 556353-3412, har minskat från 100 procent till 85 procent.
- » Ägarandel i Gryaab AB, 556137-2177, har minskat från 71,4 procent till 70,6 procent.
- » Ägarandel i Tolkförmedling Väst, 222000-2972, har minskat från 22 procent till 17,18 procent.
- » De fyra samordningsförbunden i Göteborg (Centrum, Hisingen, Nordost respektive Väster) har övergått till det nybildade Samordningsförbundet Göteborg, 222000-3285.

Privata utförare

Göteborgs Stad lämnar genom upphandling över delar av verksamheten till privata utförare. Inom färdtjänst och vuxenutbildning utförs tjänsterna till största del av privata utförare. Gatuunderhåll och sophämtning är andra exempel på verksamheter som till viss del utförs av privata utförare, till exempel av LP Entreprenad AB.

Inom socialtjänsten förekommer det att hela boenden drivs av privata utförare. Enskilda platser för vård och boende inom socialtjänsten köps i stor utsträckning. De största leverantörerna är Attendo Sverige AB, Föreningen Betaniahemmet och Gryning vård AB.

Sedan 2018 kan brukare välja utförare inom hemtjänsten enligt *Lagen om valfrihet (LOV)*. Från 2019 gäller det även daglig verksamhet enligt *Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)*.

Många barn och elever går i enskilda förskolor och fristående skolor. Skolorna bedrivs utifrån den fria etableringsrätten och räknas inte som privata utförare.

Kommunstyrelsens ledamöter 2019

Axel Josefson (M)
Kommunalråd,
ordförande

Helene Odenjung (L)
Kommunalråd,
1:e vice ordförande

Daniel Bernmar (V)
Kommunalråd,
2:e vice ordförande

Blerta Hoti (S)
Kommunalråd

Martin Wannholt (D)
Kommunalråd

Karin Pleijel (MP)
Kommunalråd

Hampus Magnusson (M)
Kommunalråd

Marina Johansson (S)
Kommunalråd

Grith Fjeldmose (V)
Kommunalråd

Jessica Blixt (D)
Kommunalråd

Jörgen Fogelklou (SD)
Kommunalråd

Naod Habtemichael (C)
Kommunalråd

Jonas Attenius (S)
Kommunalråd

Nina Miskovsky (M)
Kommunalråd

Jenny Broman (V)
Kommunalråd

**Viktoria Tryggvadottir
Rolka (S)**
Kommunalråd

Elisabet Lann (KD)
Kommunalråd

Henrik Munck (D)
Kommunalråd

Kommunfullmäktiges mål och uppdrag

I årsredovisningen redovisas utvecklingen för de 16 inriktningar till mål som finns i den av kommunfullmäktige beslutade budgeten. Inriktningarna har klassificerats som *Övergripande mål*, *Organisationsmål* respektive *Verksamhetsnära mål*.

Målen har följts upp på en övergripande nivå genom indikatorer som till största delen har hämtats från den officiella statistiken. För många av indikatorerna blir värdena för 2019 tillgängliga först senare under 2020.

För de övergripande målen är utvecklingen svårbedömd men för ett av målen, *Göteborgs livsmiljö är hållbar*, går det att utläsa en långsiktigt positiv trend.

För organisationsmålen och de verksamhetsnära målen är utvecklingen positiv för ungefär hälften, medan den är svårbedömd för övriga då indikatorerna för dessa inte visar på en entydig utveckling eller att förändringarna är marginella.

Av uppdragen har cirka två tredjedelar, 52 stycken, utförts under 2019. För merparten av de övriga pågår ett arbete som beräknas redovisas i nämnder och styrelser under första halvåret 2020.

Kommunfullmäktiges mål och Agenda 2030

År 2015 antog FN:s generalförsamling resolutionen *Agenda 2030 för hållbar utveckling*. Målet är att till år 2030 genomföra en samhällsförändring som leder till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling som skyddar planeten, utrotar fattigdom och genererar en god välfärd för alla människor.

Agendan består av 17 globala mål för hållbar utveckling uppdelade i 169 delmål. En princip som betonas är att målen är integrerade och odelbara, att inget mål kan uppnås på bekostnad av ett annat och att framgång krävs inom alla områden för att det övergripande målet ska kunna uppnås.

Göteborgs Stads budget har de senaste 15 åren fokuserat på hållbarhet i alla tre dimensioner. Systematisk uppföljning av tillståndet i miljö

har skett sedan den första miljöpolicy antogs på 1990-talet. En kartläggning som utöver budgetmålen även omfattat program och planer visar att staden i huvudsak har styrning inom de delmål som bedömts vara relevanta utifrån ett kommunalt perspektiv och att det inte finns några iögonfallande vita fläckar.

Det konstaterades också att Göteborg liksom Sverige globalt sett ligger mycket bra till i förhållande till agendans målsättningar och att staden på en mängd olika sätt påverkar utvecklingen inom de relevanta delmålen, oftast inom ramen för grunduppdragen.

Modellen på nästa sida visar hur Göteborgs Stads budgetmål relaterar till de globala hållbarhetsmålen. »

Kommunfullmäktiges mål och Agenda 2030

Koppling mellan Göteborgs Stads budgetmål 2019 och de globala hållbarhetsmålen

» Göteborg har en förskola och skola som skapargoda och jämlika uppväxtvillkor

» Göteborg är en företags- och tillväxtvänlig stad

» Göteborg är en stad där människor jobbar och försörjer sig själva

» Göteborg är en trygg, säker och ren stad

» Göteborg är en stad fri från diskriminering där mänskliga rättigheter är självklara

» Göteborg genomför tidiga sociala insatser som skapar likvärdiga livschanser för alla

» Göteborg är en tillgänglig stad för alla

» Göteborg har en värdig äldreomsorg med god kvalitet och valfrihet

» Göteborgarna erbjuds valfrihet och mångfald

» Alla göteborgare har tillgång till kultur

» Göteborg har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

» Göteborg är en stad med högt bostadsbyggande

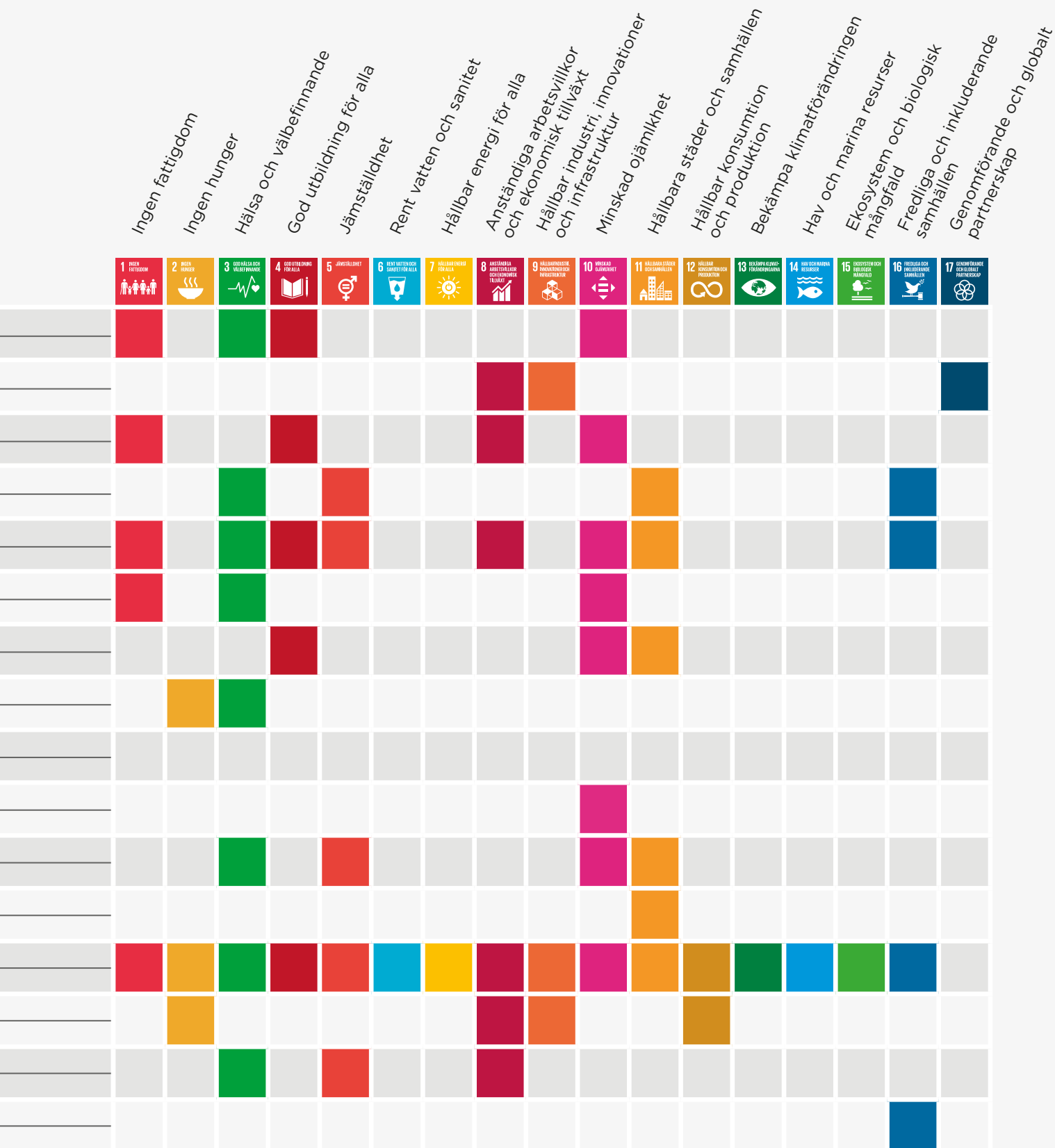
» Göteborgs livsmiljö är hållbar

» Upphandlingar skapar mervärde för göteborgarna

» Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor

» Göteborgs Stads budget är i balans

De globala målen för hållbar utveckling

Övergripande mål

Göteborg är en trygg, säker och ren stad

Indikator	2017	2018	2019
Anmällda våldsbrott, antal/100 000 invånare	1 261	1 227	1 233*
Anmällda skadegörelsebrott, antal/100 000 invånare	2 449	2 328	2 591
Kostnad (mnkr) för egendomsskador, Göteborgs Stads egendom	269	219	317
Nöjd Medborgar-Index: Renhållning och sophämtning	63	-	60
Nöjd Region-Index: Trygghet	54	-	52
Elevenkät, årskurs 9: <i>Jag känner mig trygg i skolan</i> , indexvärde	74	-	76

* Sammanräkning av Brottsförebyggande rådets statistik. 2017 och 2018 inhämtade värden från Kolada.

Utifrån indikatorerna i tabellen går det inte att utläsa en tydlig riktning i huruvida Göteborg blir tryggare, säkrare och renare. Staden påverkar med sina egna verksamheter och genom samverkan med andra aktörer såsom polis, näringsliv och civilsamhälle. Inom ramen för stadens grunduppdrag pågår ett aktivt och långsiktigt arbete för att öka tryggheten, men effekterna är svåra att koppla till indikatorernas utfall för hela Göteborg.

Anmällda våldsbrott och skadegörelsebrott ligger i stort på samma nivå men är lägre än i Stockholm och Malmö. Trygghetsindex ligger lägre än snittet för Sveriges kommuner, men även här har stadens storlek betydelse. Kvinnor upplever en lägre grad av trygghet, liksom äldre personer. Undersökningar visar att känslan av trygghet är lägre i resurssvaga delar av staden, men även att tryggheten ökar i vissa av dessa. Ett långsiktigt arbete inom bostadsbolagen och

stadsdelarna har gett resultat genom att polisen inte längre definierar Gårdsten som ett särskilt utsatt område och att tryggheten i exempelvis Bergsjön och Angered ökar.

Kostnaden för egendomsskador ökade 2019, vilket till stor del berodde på branden i Slottsskogshallen som stod för cirka 32 mnkr.

Medborgarnas attityd till stadens renhållning och sophämtning är något lägre än 2017 och lägre än snittet för andra kommuner. Det är framför allt åtgärderna mot klotter och annan skadegörelse som får lägre omdöme.

Elevernas upplevda trygghet i skolan ligger i paritet med Göteborgsregionen och har ökat det senaste året. Skolinspektionens granskning visar att det finns skolor som präglas av hög grad av trygghet och studiero, men det finns också skolor där detta behöver utvecklas.

FOTO: LO BIRGERSSON

Göteborg är en stad fri från diskriminering där mänskliga rättigheter är självklara

Indikator	2017	2018	2019
Antalet anmälningar om diskriminering mot Göteborgs Stad – DO	40	48	52
Antalet anmälningar om kränkande särbehandling – samtliga skolformer inkl. friskolor	127	129	68*
Antal polisanmälda brott med identifierade hatbrottsmotiv i Göteborg	-	373	-

* Antalet anmälningar under perioden januari-juni 2019.

Utvecklingen av målet är utifrån ett helhetsperspektiv svårbedömt. Det totala antalet anmälningar om diskriminering mot Göteborgs Stad till Diskrimineringsombudsmannen (DO) har ökat mellan 2017 och 2019, med en viss utplaning mellan 2018 och 2019. Anmälningarna om kränkande särbehandling i skolan ligger på en relativt jämn nivå. Siffrorna ska tolkas med viss försiktighet eftersom det är få anmälningar som leder till utredning. De ger dock en indikation på individers upplevelse av att känna sig diskriminerade i sin kontakt med Göteborgs Stads verksamheter, som arbetsplats, samt upplevelse av kränkande särbehandling i skolan.

Antalet anmälda hatbrott i Göteborg följs upp vartannat år. Den visar på att antalet ökat

från 311 (2016) till 373 (2018). Mest förekommande hatbrott är de med rasistiska/främlingsfientliga motiv som uppgick till 256, vilket är en ökning med 36 anmälningar sedan uppföljningen 2016. Den största ökningen har också skett med de näst största grupperna anmälningar som rör sexuell läggning från 22 till 34 anmälningar, samt de med islamofobiska motiv från 26 till 34.

För att kunna jämföra Stockholm, Göteborg och Malmö mäts det totala antalet hatbrott per 100 000 invånare. I Göteborg ligger antalet på 66 (2018), vilket är lägre än både Stockholm (102) och Malmö (71). Statistiken är dock inte helt tillförlitlig då det enligt polisen finns ett stort mörkertal gällande hatbrott.

Göteborgs livsmiljö är hållbar

Indikator	2017	2018	2019
Invånare 16–84 år med låg tillit till andra (andel i %)	-	30	-
Invånare 16–84 år med upplevd god hälsa (andel i %)	-	72	-
Ekonomiska klyftor, disponibel inkomst hushåll per konsumentenhet P90/P10 (percentil)	3,59	-	-
FoU-utgifter inom företagssektorn i Västra Götaland (mnkr)	35 517	-	-
Antal av Göteborgs Stads 36 miljö kvalitets-delmål som bedöms kunna nås inom utsatt tidsram	9	6	-

För de två första indikatorerna om tillit och hälsa har enkäter inte gått ut till medborgare 2017 och 2019. Sett över en tioårsperiod har värdet för tillit haft en positiv trend även om värden varierar vid de olika mättillfällena. Värden för hälsa har en tydlig positiv trend över en tioårsperiod, men har gått ner med tre procentenheter vid den senaste mätningen.

Indikatoren för ekonomiska klyftor visar hur många gånger högre disponibel inkomst det hushåll som ligger på 90:e percentilen har förhållande till det hushåll som ligger på 10:e percentilen. Indikatoren grundas på inkomsttaxeringen och

finns därför ännu inte tillgänglig för 2018 och 2019. Enligt den senaste rapporten, *Uppföljning av Göteborgs lokala miljömål* 2018, var bedömningen att inget av de tolv miljö kvalitetsmålen kommer att uppnås. Sju av dem bedömdes dock möjliga att nå med ytterligare åtgärder. Nedbrutet i delmål var bedömningen att 6 av 36 delmål kan nås och att 19 går att nå med ytterligare åtgärder. Elva mål bedöms mycket svåra att nå. Flera av målen närmar sig sina slutdatum vilket innebär att tiden för att genomföra åtgärder minskar. Uppföljningen av miljömålen avseende 2019 kommer att rapporteras senare under 2020.

Organisationsmål

Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda livsvillkor

Indikator	2017	2018	2019
Hållbart medarbetarengagemang, HME index medarbetare	76	77	76
Hållbart medarbetarengagemang, HME index chefer	80	80	79
Frisknärvaro (%) (förvaltningarna)	38,6	37,1	40,7
Sjukfrånvaro (%) (förvaltningarna)	9,0	8,6	8,1
Attraktiv arbetsgivare, medarbetare	65	67	-
Attraktiv arbetsgivare, chefer	74	75	-
Andel utsatt för kränkande särbehandling/mobbning i arbetet, av kollega (%)	10	10	10
Andel utsatt för kränkande särbehandling/mobbning i arbetet, av chef (%)	4	4	4
Andel utsatt för kränkande särbehandling/mobbning, av brukare/kund/elev/anhörig (%)	9	8	8

Utvecklingen av målet som helhet under tidsperioden är försiktigt positiv. Förändringar för hela staden sker oftast långsamt med små förändringar mellan åren. Indikatorerna är samma som för Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare. Samtliga indikatorer utöver sjukfrånvaro och frisknärvaro är hämtade från stadens medarbetarenkät, där endast vissa av bolagen ingår. Sjukfrånvaro och frisknärvaro är förvaltningarnas värden exklusive bolag eftersom enhetlig rapportering ännu inte är möjlig. Bolagens sjukfrånvaro rapporteras vara mellan

två och fem procent. Frisknärvaro är andelen medarbetare med fyra eller färre sjukdagar per år. Attraktiv arbetsgivare för medarbetare och chefer, som är ett sammanvägt index i medarbetarenkäten för hur attraktiv medarbetarna uppfattar sin arbetsgivare, följs upp vartannat år och nästa tillfälle blir år 2020. När det gäller den totala sjukfrånvaron är den positiva utvecklingen tydlig då den har minskat sedan 2017. Under 2019 har även frisknärvaron ökat, vilket förklaras med mindre utbredd influensa jämfört med 2018.

FOTO: FRIDA WINTER

Göteborgs Stads budget är i balans

Indikator	2017	2018	2019
Soliditet, kommunkoncernen (%)	21	19*	20
Resultatets andel av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning (%)	7,0	5,7	4,6
Egenfinansieringsgrad av kommunens investeringar (%)	115	83	77
Egenfinansieringsgrad av kommunens exploatering (%)	138	98	108
Budgetavvikelsens andel av den totala budgeten för kommunen (%)	3,6	3,0	1,9
Nämndernas prognosavvikelse som andel av omslutningen (%)	0,1	0,8	0,9

* Har ändrats genom att uppskrivningar i bolag justerats, vilket påverkat indikatorn negativt med cirka tre procentenheter.

De fyra första indikatorerna i tabellen är samma som de beslutade indikatorerna i de nya riktlinjerna för god ekonomisk hushållning. Den första indikatorn av dessa avser soliditeten för den kommunala koncernen och de tre andra avser enbart kommunen. Soliditeten har de senaste åren ökat och det beror till stor del på att kommunen och kommunens bolag har stärkt det egna kapitalet med positiva resultat.

Kommunens budget är i balans utifrån en positiv avvikelse för det ekonomiska resultatet. Det kan dock konstateras att några indikatorer har en negativ trend. Resultatets andel av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning har blivit lägre och när engångsposter för utdelning och reavinster exkluderas är andelen nu 0,6 procent. Investeringarna finansieras nu inte fullt ut med egna medel.

Göteborgarna erbjuds valfrihet och mångfald

Indikator	2017	2018	2019
Andel geografiska LOV-områden där personer med beslut om hemtjänst kan välja utförare av hemtjänst (%)	-	89	89
Andel geografiska LOV-områden där personer med beslut om hemtjänst kan välja mellan fyra eller fler utförare av hemtjänst, varav Göteborgs Stads hemtjänst är en av dessa (%)	-	26	51
Andel av det totala antalet personer med hemtjänst som valt privat utförare (%)	-	3	5
Andel av det totala antalet personer i Daglig verksamhet som valt privat utförare (%)	*	*	19
Andel barn i fristående förskoleverksamhet (%)	16	17	17
Andel elever i fristående grundskolor (%)	22	22	22
Andel elever i fristående gymnasieskolor (%)	45	47	49
Andel gymnasieelever i annan kommuns skola (%)	7	7	7

* Uppgifterna är insamlade på olika sätt och är därför inte helt jämförbara. Andelen personer med dagliga verksamhet hos en privat utförare bedöms dock vara ungefär densamma som innan LOV infördes.

Utvecklingen av målet som helhet är svårbedömt. Andel geografiska LOV-områden där personer med beslut om hemtjänst kan välja utförare av hemtjänst är oförändrad från 2018, men det kan konstateras att medborgarnas möjlighet vad gäller att välja bland minst fyra utförare har

fördubblats. Det innebär att i drygt hälften av de geografiska LOV-områdena finns ett utbud som motsvarar stadens definition av valfrihet.

Utvecklingen för övriga indikatorer är förändringarna marginella.

Göteborg är en tillgänglig stad för alla

Indikator	2017	2018	2019
Andel inventerade anläggningar av totalt antal anläggningar, avseende enkelt avhjälpda hinder (%)	60	67	85
Andel anläggningar där enkelt avhjälpda hinder blivit åtgärdat av totalt antal anläggningar (%)	2,4	10,3	19,5

Arbete pågår med att inventera och åtgärda alla enkelt avhjälpda hinder i staden. Arbetet är långsiktigt och utvecklas i rätt riktning. 85 procent av totalt 3 269 anläggningar har inventerats. Utvecklingen är också positiv vad gäller andelen åtgärdade enkelt avhjälpda hinder

under 2019. Indikatorerna fångar stadens anläggningar som ligger med i det så kallade TD-systemet (Tillgänglighetsdatabas). Utöver dessa inventeras även till exempel parker, gatumiljöer och trappor.

FOTO: MARIT LISSDANIELS

Verksamhetsnära mål

Göteborg har en värdig äldreomsorg med god kvalitet och valfrihet

Indikator	2017	2018	2019
Äldreboende, nöjd brukare index	79	78	77
Äldreboende, andel som får meddelande i förväg om tillfälliga förändringar (%)	44	44	43
Andel som fått sitt förstahandsval (%)	84	85	81
Hemtjänst, nöjd brukare Index	83	80	81
Hemtjänst, andel som fick välja utförare (%)	27	46	51
Utförandegrad hemtjänst egen produktion (%)*	-	-	70

* Utförandegrad beskriver andel av den beviljade tiden som den enskilde fått utförd.

Totalt visar indikatorerna att den bedömda kvaliteten inom äldreomsorgen försämrats något medan valfriheten ökar.

Den totala brukarnöjdheten inom äldreboende har sjunkit för varje år sedan 2016. Motsvarande trend syns inte i resultaten för riket som helhet eller för övriga storstäder. Några av de indikatorer där flera stadsdelsnämnders och privata utförares resultat försämrats är om brukaren fått plats på det äldreboende hen ville bo på samt om det

är trivsamt på äldreboendet. Sammantaget är resultaten för boenden i privat regi likvärdiga med resultaten för Göteborgs Stads egen regi, men har sjunkit något mer jämfört med föregående år.

Andelen äldre som svarat att de fått välja utförare för sin hemtjänst har ökat för varje år.

Hemtjänsten började följa upp utförd tid den 1 maj 2019. Sedan dess har enskilda fått en högre andel av den beviljade tiden utförd.

Göteborg har en förskola och skola som skapar goda och jämlika uppväxtvillkor

Indikator	2017	2018	2019
Andel förskollärare (%)	50,9	49,6	48,6
Andel barn (1–5 år) ej placerade i förskoleverksamhet i befolkningen (%)	15,9	15,7	15,7
Andel behöriga elever från grundskolan till yrkesprogram på gymnasieskolan (%)	71,6	75,4	75,6
Spridning i elevers meritvärde i årskurs 9: 10:e percentilen	40	60	65
Spridning i elevers meritvärde i årskurs 9: 90:e percentilen	305	310	308
Andel elever med examen från gymnasieskolan, årskurs 3 nationella program (%)	79,0	79,8	80,3
Närvaro gymnasieskolan (%)	81,0	80,7	82,6

En samlad bedömning är att det har skett en viss positiv utveckling för målet.

Andelen utbildade förskollärare minskar för tredje året i rad. Fördelningen av förskollärare inom staden är ojämn både mellan och inom de olika utbildningsområdena.

Andel elever som efter avslutad grundskola är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram ökar för tredje året i rad. Även om fortfarande drygt

24 procent av eleverna som lämnar grundskolan saknar behörighet till gymnasiets yrkesprogram, syns en tydlig förbättring för de elever som har lägst meritvärde.

Andelen elever med examen från gymnasieskolans nationella program i årskurs 3 fortsätter att öka. Detsamma gäller för närvaron inom gymnasieskolan.

Göteborg är en stad där människor jobbar och försörjer sig själva

Indikator	2017	2018	2019
Sysselsättningsgrad 15–74 år (kv 4), (%) (AKU)*	68,6	70,3	70,0
Andel arbetslösa 15–74 år (kv 4), (%) (AKU)	6,3	6,9	6,2
Antal hushåll med försörjningsstöd, genomsnitt per månad	9 766	9 227	8 655
Antal långtidsberoende av försörjningsstöd	8 652	8 049	7 467
Andel bidragsförsörjda (%)**	14,0	13,1	-
Antal personer med funktionsnedsättning som erhåller insats från arbetsförmedlingen***	3 568	3 434	3 427

* SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU) är en urvalsundersökning. Samtliga redovisade förändringar ligger inom felmarginalen.

** Avser försörjningsstöd, A-kassa, sjuk-/aktivitetsersättning med mera. Data publiceras årsvis våren efter det år uppgiften avser.

*** Avser funktionsnedsättning som innebär ett arbetshinder.

Utvecklingen för målet är positiv, till stor del beroende på en stark konjunktur. Arbetslösheten har fortsatt att sjunka och det har en positiv påverkan på det samlade bidragsberoendet i staden. En större andel av befolkningen kan försörja sig genom arbete.

Försörjningsstödet fortsätter att minska både för de som haft bidraget under längre och kortare tider.

Den stora efterfrågan på arbetskraft gynnar även de grupper som har mindre erfarenhet av arbete och lägre utbildningsnivåer. Utmaningen är att matcha kompetens med efterfrågan samt att utveckla de arbetslösa till arbetsmarknadens behov. Det är även en utmaning att erbjuda kompetensutveckling till de som har och vill byta arbete för att på så vis skapa en rörelse på arbetsmarknaden.

Göteborg genomför tidiga sociala insatser som skapar likvärdiga livschanser för alla

Indikator	2017	2018	2019
Nettokostnad förebyggande insatser barn och unga som andel av nettokostnad barn och unga totalt (IFO, SDN) (%)	6,8	7,4	7,2
Nettokostnad fritidsgårdar, kronor per ungdom	1 759	1 681	1 647
Antal ungdomar i målgruppen som Fältgruppen city (Social resursförvaltning) har samtal med per kväll (genomsnitt)	47	41	46
Antal ungdomar och unga vuxna som socialsekreterare i samverkan med polis har träffat (avser Social resursförvaltning)	382	450	535

Av indikatorerna går det inte att avläsa någon entydig utveckling för målet. En av samhällets viktiga uppgifter är att ge varje barn goda förutsättningar för att få en bra uppväxt. Ett aktivt arbete har bedrivits under året för att nå fler barn och unga med ett attraktivt utbud av fritids- och kulturaktiviteter. Nya arenor för barns fritid har till exempel skapats inom ramen för satsningen

Skolan som arena men också arbetet med utökade hembesök till förstagångsföräldrar har pågått under året. Arbetet är långsiktigt och kräver kontinuitet och uthållighet. Ett långsiktigt agerande utifrån en helhetssyn kring barns och ungas psykiska hälsa är till nytta för både individen och samhället.

Alla göteborgare har tillgång till kultur

Indikator	2017	2018	2019
Antal besök bibliotek	4 379 000	4 219 000	4 167 000
Antal låntagare i kommunala bibliotek, antal/1 000 invånare	321	317	315
Aktivitetstillfällen för barn och unga i kommunala bibliotek, antal/1000 invånare 0–20 år	28,7	26,4	30,7
Antal deltagartillfällen i den frivilliga delen av kulturskolans verksamhet	-	343 400	335 900
Antal besök museer	672 600	531 000	537 100

Staden har en god tillgång till kultur genom ett rikt utbud av bibliotek, museer och andra konst- och kulturinstitutioner samt festivaler och mötesplatser. Besökssiffrorna var stabilt höga, och visade enbart marginella förändringar inom bibliotek, museum, teater och kulturskola. Under året genomfördes många insatser för att nå underrepresenterade grupper. Tack vare uppsökande museilektioner lockades till exempel fler skolklasser från prioriterade områden till museerna.

Antal besök till museerna i staden ökade något trots att två museer inte var öppna hela året. Röhsska museet nyöppnade i slutet av februari med en ny basutställning och tre tillfälliga utställningar vilka blev mycket välbesökta medan Sjöfartsmuseet Akvariet var stängt för om- och tillbyggnad under hela året.

Det digitala utbudet växer. För bibliotekens del innebär det att allt fler användare gör sina biblioteksärenden digitalt utan att besöka biblioteket. Nedladdningen av e-böcker och e-tidskrifter har ökat med 25 procent respektive 500 procent.

Under året har de 25 stadsdelsbiblioteken samt kulturhuset Kåken förts över till kulturnämnden. Stadsdelsbiblioteken har många viktiga samarbeten med lokala parter i stadsdelarna, vilket gör nätverkande och relationsbyggande till viktiga arbetsmetoder.

Göteborgs Kulturkalas presenterade 747 programpunkter för 750 000 besökare. Den årliga festivalen erbjöd alla göteborgare ett varierat utbud av konst- och kulturupplevelser med fri entré för alla åldrar.

Göteborg har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängliga för alla

Indikator	2017	2018	2019
Antal besökare (bad, motion, gym, is)	1 096 700	1 203 000	986 100
Antal bidragsgodkända föreningar	823	720	770
Antal föreningsaktiva ungdomar, 7–25 år	94 300	92 200	88 100
Antal uthyrda timmar idrottsanläggningar	306 528	299 664	307 757

Utvecklingen för målet är svårbedömt och indikatorerna visar inte på en entydig bild. Detta då antal besökare till simhallar har minskat markant, vilket till viss del kan bero på att fria bad för barn, ungdomar och pensionärer avvecklades i juni 2019. Dessutom drabbades flera simhallar av större driftstopp under året. Däremot ökade antalet gästnätter samt uthyrningen av hallar och planer i samband med cuper och idrottsevenemang.

De bidragsberättigade föreningarna blev fler liksom antalet aktiviteter som föreningarna ordnade för barn, ungdomar eller personer med

funktionsnedsättning. Föreningarna tappade dock medlemmar. Föreningsaktiva ungdomar på 7–25 år minskade med 4,5 procent. Den största minskningen skedde bland pojkar.

Riktade satsningar för att nå målgrupper med lägre föreningsdeltagande har genomförts och ökar ytterligare 2020. Exempel på det är prova på-aktiviteter, samverkan med skolan, riktade stöd till samverkansprojekt mellan föreningar i socioekonomiskt utsatta stadsdelar och riktade insatser till målgrupper med funktionsnedsättning.

Göteborg är en företags- och tillväxtvänlig stad

Indikator	2017	2018	2019
NKI, SKR:s insiktsundersökning	69	67	68
Nyföretagande, antalet nystartade företag per 1000 invånare 16–64 år	11,9	11,3	-
Antal nystartade företag totalt kvartal 1–3 respektive år	3 198	3 393	3 432
Antal deltagare på introduktion i <i>Förenkla – helt enkelt</i>	251	188	150

Vi ser en förbättring av NKI Insikt, som är ett index för företagsklimatet. Förbättringen under 2019 ligger i linje med den förbättring Göteborg också fick i Svenskt Näringslivs årliga ranking av företagsklimatet i Sveriges 290 kommuner.

Nyföretagande redovisar den så kallade etableringsfrekvensen som är antalet nystartade företag per 1000 invånare i åldern 16–64 år.

Denna beräknas per kalenderår och redovisas under våren 2020. Antal nystartade företag totalt ökar under perioden, för jämförbarhetens skull redovisas antalet under kvartal 1–3 respektive år. Inom *Förenkla – helt enkelt* sker en introduktion för nyanställda som genomförs en gång per år. En utvärdering och utveckling av denna sker under 2020.

Göteborg är en stad med högt bostadsbyggande

Indikator	2017	2018	2019
Antal bostäder i markreservationer och markanvisningar	4 183	3 610	765
Antal bostäder i startade detaljplaner	1 685	2 360	2 566
Antal bostäder i antagna/godkända detaljplaner	11 337	6 389	1 282
Antal påbörjade bostäder	3 779	5 195	5 446
Antal färdigställda bostäder	2 201	3 168	4 357
Nyproduktion bostäder allmännyttan	305	341	978

Göteborg har ett historiskt högt bostadsbyggande. Minskat bostadsbyggande nationellt återspeglas ännu inte här, istället har nya volymrekord slagits. Det är en effekt av ett långsiktigt arbete med ökade volymer planerade bostäder och förstärkt genomförandeförmåga inom Göteborgs Stad. Det tar 6–8 år att färdigställa bostäder, från idé till inflyttningsklart, och processen involverar många beslut och aktörer. Kommunen skapar

planmässiga förutsättningar men bostadsbyggandet kräver även marknadsmässiga förutsättningar.

Ett minskat antal bostäder i markanvisningar under året är en prioritering gjord mot bakgrund av att det finns cirka 55 000 bostäder i pågående planering varav cirka 21 000 har lagakraftvunna detaljplaner men inte har byggstartats. Staden fokuserar på att få dessa bostäder färdigställda.

Upphandlingar skapar mervärde för göteborgarna

Nämnden för inköp och upphandling arbetar med att på en övergripande nivå sammanställa, beskriva och skapa överblick över de inköp som Göteborgs Stad gör. Inköpen kategoriseras inom olika inköpsområden och ger underlag för analys om vad som köps och vilken del av organisationen som köper vad. Under 2020 kommer arbetet att

fortsätta med att kunna följa och mäta inköp via nyckeltal som kan användas som indikatorer för hur upphandlingar kan skapa mervärde för göteborgarna. Bedömning av måluppfyllelse för det gångna året utifrån mätbara indikatorer kan därmed inte lämnas.

Kommunfullmäktiges uppdrag

I tabellen nedan redogörs för nämnders och styrelser rapportering om de har utfört uppdragen i kommunfullmäktiges budget eller inte. Om det inte har utförts under 2019 kommenteras varför det inte har utförts alternativt när det beräknas kunna utföras.

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och eventuellt till vilken del uppdraget har genomförts.
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram gemensamma riktlinjer för stadens avhopparverksamhet.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram förslag för hur stadens trygghetsfrämjande arbete kan samordnas och effektiviseras.	Ja	
Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att identifiera brottsutsatta och otrygga platser och förorda vilka områden som ska utgöra sammanhängande paragraf 3-områden.	Nej	Nio av tio stadsdelsnämnder har genomfört uppdraget. SDN Lundby anger att de avvaktar processen som pågår i Kammarrätten gällande paragraf 3-områden.
Kommunstyrelsen ska ingå avtal med Polismyndigheten om utbyggnad av kamerabevakningen av brottsutsatta och otrygga platser.	Ja	
Framtiden AB ges i uppdrag att se över möjligheten till BID-inspirerade samarbeten och kommunstyrelsen ges i uppdrag att skapa en väg in till staden för att samordna initiativ.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett lokalt/regionalt stödcentrum för personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck med relevanta aktörer.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att samordna stadens förebyggande arbete mot radikaliserings och våldsbejakande extremism.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda ett införande av motprestation för försörjningsstöd inom socialtjänsten.	Ja	
Stadens nämnder och bolag ges i uppdrag att erbjuda praktikplatser och olika former av sommarjobb till unga.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att förbereda införandet av utmaningsrätt i staden.	Nej	Beslut i kommunfullmäktige 2019-10-17 att stoppa införandet till och med september 2022.
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillsammans med kommunstyrelsen ges i uppdrag att kartlägga möjligheterna att skapa YA-jobb och arbetsmarknads-politiska åtgärder inom stadens förvaltningar och bolag.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att göra en översyn av kommunens regler, i syfte att förenkla och förbättra för företag.	Ja	
Byggnadsnämnden ges i uppdrag att implementera exploatörsdriven detaljplaneprocess.	Ja	
BRG tillsammans med fastighetsnämnden, trafiknämnden och Förvaltnings AB Framtiden ges i uppdrag att arbeta strategiskt med att locka hit utländska byggaktörer.	Ja	
Fastighetsnämnden ges i uppdrag att inrätta en öppen marknadsplats för mark i Göteborgs Stad.	Nej	Fastighetsnämnden har inte påbörjat uppdraget.
Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden och lokalnämnden ges i uppdrag att ta fram en process för hur välfärdsaktörer kan ges möjlighet till markanvisningar för samhällsservice.	Ja	
Byggnadsnämnden och fastighetsnämnden ges i uppdrag att intensifiera arbetet med att öka antalet byggda småhus.	Ja	

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och eventuellt till vilken del uppdraget har genomförts.
Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden och Förvaltnings AB Framtiden ges i uppdrag att ta fram en strategi för att minska produktionskostnaderna och möjliggöra billiga bostäder.	Nej	Ett pilotprojekt för att belysa hur det är möjligt att minska produktionskostnaden i samband med detaljplanering startas år 2020.
Förvaltnings AB Framtiden ges i uppdrag att arbeta med ombildning av hyresrätter i utanförskapsområden samt ta fram en modell för att stimulera ombildningar.	Ja	
Kommunstyrelsen ska ta initiativ för att samarbetet kring Göteborg–Oslo-sträckan ska utvecklas.	Ja	
Trafiknämnden ges i uppdrag att arbeta för att elektrifieringen av kollektivtrafiken ska öka med målet att den på sikt ska vara helt elektrifierad.	Nej	Trafikkontoret agerar tillsammans med Västtrafik i utvecklingsprojekt samt i planerings- och i genomförandeskedet för en framtida elektrifierad kollektivtrafik i Göteborg. Uppdraget behandlas i trafiknämnden i mars 2020.
Trafiknämnden ges i uppdrag att genomföra en inventering av cykelparkeringar i anslutning till stadens verksamheter.	Nej	Trafikkontoret gjorde inventeringar 2015 och 2016 som lett till planer som i stora delar har åtgärdats och håller nu på med en ny inventering av behovet av cykelparkering. Uppdraget behandlades i trafiknämnden 2020-02-06.
Trafiknämnden ges i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med utvärdering och analys av målbilden för stadens trafikstrategi.	Nej	Delresultat av utvärdering presenterades på trafiknämndens möte 2019-06-13. Redovisning kommer att ske under våren 2020.
Byggnadsnämnden ges i uppdrag att utvärdera riktlinjerna för mobilitets- och parkeringsplanering samt göra justeringar där det behövs.	Ja	
Kommunstyrelsen och miljö- och klimatnämnden ges i uppdrag att justera och uppdatera stadens miljöprogram.	Nej	Uppdraget är ännu inte genomfört men är på god väg att genomföras. Ett förslag ska ut på remiss under våren 2020.
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda ett lämpligt miljöledningssystem för stadens verksamheter.	Nej	Uppdraget är ännu inte genomfört men är på god väg att genomföras.
Park- och naturnämnden ges i uppdrag att uppdatera Göteborgs Stads återvinningspolicy för papperskorgar.	Nej	Uppdraget tas om hand i ny avfallsplan som håller på att tas fram under 2020.
Miljö- och klimatnämnden ges i uppdrag att utreda behov och kostnad av ett utökat hämtningsintervall vid återvinningsstationer.	Ja	Uppdraget kommer att fördjupas i den kompletterande rapporten.
Kretslopp och vattennämnden ges i uppdrag att ta fram en utredning för att bedöma vilka insatser som krävs för att minska dagvatten i avloppssystemet och kostnaderna för dessa.	Nej	Uppdraget är påbörjat. Målsättningarna och de investeringsnivåer som krävs kommer behöva fastställas politiskt i en uppdaterad <i>Åtgärdsplan avlopp</i> under år 2020.
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att i samverkan med berörda aktörer utreda hur stadens uppvärmning kan ställas om till förnyelsebart.	Ja	
Förskolenämnden får i uppdrag att ta fram en analys och en långsiktig plan för expansionen av förskolor tillsammans med berörda nämnder.	Nej	Fortsatt arbete pågår tillsammans med lokalsekretariatet och lokalförvaltningen, och tas också om hand i lokalförordningsplanen.
Förskolenämnden får i uppdrag att inrätta ett särskilt branschråd för fristående förskolor för att stärka samverkan med fristående huvudmän.	Ja	
Förskolenämnden får i uppdrag att ta fram ett nytt uppföljningssystem för att säkra kvaliteten.	Nej	System för indikatorer är framtagna samt struktur för rektorers rapportering. Modell för kvalitetsdialoger är under utarbetande.
Förskolenämnden får i uppdrag att kartlägga barnens vistelsetider.	Nej	Kartläggning avvaktas till dess att samtliga verksamheter är inne i IT-systemet, <i>lämna/hämta</i> .
Förskolenämnden får i uppdrag att kartlägga förskoleavdelningar med stora barngrupper, bristfälliga lokaler och hög sjukfrånvaro.	Ja	
Grundskolenämnden ges i uppdrag att inrätta ett aktivt skolval.	Ja	
Grundskolenämnden ges i uppdrag att tillsätta en utredning av rektorernas arbetsmiljö.	Ja	
Grundskolenämnden och utbildningsnämnden ges i uppdrag att genomföra lönekartläggningar av lärare.	Ja	

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och eventuellt till vilken del uppdraget har genomförts.
Grundskolenämnden ges i uppdrag att ta fram kommun-gemensamma regler, rutiner och uppföljning av elevernas närvaro.	Ja	
Grundskolenämnden ges i uppdrag att inrätta en <i>Skolakut</i> .	Ja	
Ansvariga nämnder ges i uppdrag att ta fram en stads-gemensam digitaliseringsstrategi för skolväsendet.	Ja	
Ansvariga nämnder ges i uppdrag att säkerställa att förskole- och skolutredningens förstärkningsområden implementeras.	Ja	
Grundskolenämnden och utbildningsnämnden ges i uppdrag att genomföra kartläggningar av nuvarande planer, behov av nya skolor och underhåll.	Ja	
Grundskolenämnden ges i uppdrag att ta fram ett nytt uppföljningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet.	Ja	
Ansvariga nämnder ges i uppdrag att minska lärarnas administrativa börda.	Ja	
Utbildningsnämnden ges i uppdrag att utreda en ny organisation där varje gymnasieskola får en tydlig pedagogisk ledare, en verksamhetschef.	Ja	
Utbildningsnämnden ges i uppdrag att skapa mötesplatser för erfarenhetsutbyten, spridning av forskning och metoder att aktivt arbeta mot nätmobbning.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att förbereda införandet av LOV inom ledsagning.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att säkerställa att metoder och arbetssätt inom individ- och familjeomsorgen är evidensbaserade.	Nej	Arbete pågår och beräknas redovisas i kommunstyrelsen under juni 2020.
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att följa upp att barnavårdsutredningarna kvalitetssäkras och genomförs skyndsamt i enlighet med lagkrav.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utveckla tillgänglighetsdatabasen till en mer användbar guide.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en genomförandeplan för att säkerställa antalet korttidsplatser.	Ja	
Idrotts- och föreningsnämnden, i samverkan med stadsdelsnämnderna, ges i uppdrag att genomföra en utredning med fokus på hur barn och unga med funktionsnedsättning kan motiveras till ökad aktivitet.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att förbereda införandet av LOV inom äldreboenden.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utveckla värdighetsgarantierna, även för äldreboenden, samt utreda ett kompensationssystem när det brister.	Nej	Kommunstyrelsen beslutade 2019-10-09 om återremiss av ärendet.
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda införandet av en äldreberedning.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att verkställa stadens äldreboendeplan som säkrar äldreboendeplatser fram till 2035.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att säkerställa att det finns hälsofrämjande aktiviteter för såväl medarbetare som äldre för en god hälsa.	Ja	
Kulturnämnden ges i uppdrag att se över hur stadens samlingar kan göras mer tillgängliga för allmänheten.	Nej	Uppdraget omhändertas i arbetet med förstudie om nya magasin som presenteras för kulturnämnden i april 2020 samt genom den pågående digitaliseringen av Göteborgs Stads samlingar.
Kulturnämnden ges i uppdrag att se över och utvärdera entréavgifter.	Ja	

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och eventuellt till vilken del uppdraget har genomförts.
Kulturnämnden ges i uppdrag att se över lokalisering, öppettider och utbud på stadens bibliotek.	Nej	Utredning pågår och resultatet kommer att presenteras för kulturnämnden under första halvåret 2020.
Kulturnämnden ges i uppdrag att säga upp hyresavtalet för Stora Teatern.	Nej	Befintligt avtal löper till 2020-12-31 och är uppsägningsbart 9 månader innan. Kulturnämnden avvaktar också Stadshus AB:s utredning om Stora teatern.
Göteborgs Stadshus AB i samverkan med kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda det framtida huvudmannaskapet för Stora Teatern.	Nej	Inriktning på uppdraget kommer att hanteras i kommunstyrelsen under första kvartalet 2020.
Idrotts- och föreningsnämnden ges i uppdrag tillsammans med berörda nämnder att samordna möjligheten för idrottsföreningar att informera om sin verksamhet på stadens skolor.	Ja	
Idrotts- och föreningsnämnden ges i uppdrag att utveckla det socioekonomisk differentierade aktivitetsbidraget.	Ja	
Idrotts- och föreningsnämnden ges i uppdrag att säkerställa att alla föreningar ges rätt till föreningsstöd för de delar av sin verksamhet som är icke-konfessionell och som inte omfattar religionsutövning.	Ja	
Idrotts- och föreningsnämnden ges i uppdrag att snarast upphandla undervisningsstöd till den avgiftsfria simundervisningen enligt LOU.	Ja	
Idrotts- och föreningsnämnden ges i uppdrag att i samråd med föreningar ta fram en utbildning för ledare inom civilsamhället i arbete mot sexuella övergrepp.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att säkerställa att likvärdiga personalförmåner erbjuds i hela staden under 2019 och att det finns en grundnivå som ska gälla alla medarbetare.	Nej	Uppdraget redovisades till kommunstyrelsen 2019-12-11 då det bordlades. 2020-02-05 återremitterades ärendet till stadsledningskontoret.
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda hur avtalet om särskild anställningstrygghet kan utvecklas.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att följa upp nämnders och bolags befattningsbeskrivningar.	Ja	
Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att undersöka intresset för att starta fler intraprenader inom välfärdsområdet.	Nej	Flertalet nämnder har genomfört uppdraget. De nämnder som inte har genomfört uppdraget anger som skäl att de inte har prioriterat det under 2019.
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att följa upp att stadsdelarnas arbete med intraprenad är likställt och i enlighet med stadens reglemente.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att se över personalutskottets mandat, befogenheter och resurser	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett nytt regelverk för användandet av eget kapital i nämnder.	Ja	
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att genomföra en översyn av stadens investeringsstyrning.	Nej	Ärendet redovisades i kommunstyrelsen våren 2019 då det återremitterades till stadsledningskontoret. Ärendet delrapporteras i kommunstyrelsen 2020-02-26 och slutlig översyn beräknas redovisas i <i>Förutsättningar för Göteborgs Stads budget 2021-2023</i> i maj 2020.
Göteborgs Stadshus AB ges i uppdrag att förbereda försäljning av hela, eller delar av bolag samt mark- och fastighetsinnehav inom koncernen.	Nej	Uppdraget har delvis genomförts 2019 och pågår i övrigt.
Fastighetsnämnden ges i uppdrag att genomföra försäljning av kommunalt mark- och fastighetsinnehav samt tomtträtter.	Nej	Fastighetsnämnden har inte påbörjat uppdraget.
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att se över regelverket för avställning av kommunala lokaler.	Nej	Beräknas rapporteras till kommunstyrelsen med början i delårsrapport mars 2020.
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett nytt uppföljningssystem med mål, indikatorer samt delmål. Delmålen ska utgå från 2017 eller 2018 års aktuella läge.	Ja	

Översikt över verksamhetens utveckling

Göteborgs Stads verksamheter har under 2019 utvecklats väl och årets resultat för den kommunala koncernen uppgick till 2 200 mnkr, varav kommunen bidrog med 1 504 mnkr och bolagen med 1 255 mnkr.

Detta resultat innehåller en del engångsposter, vilket gör att det strukturella resultatet för kommunen är betydligt lägre och stannade på 179 mnkr för 2019. Detta innebär att de ekonomiska marginalerna försämrats jämfört med de senaste två åren.

Den totala nettokostnadsutvecklingen i förhållande till 2018 ökade med 4,6 procent, exklusive bolagen, vilket är i linje med den genomsnittliga ökningen de senaste tio åren. Dock finns det en stor spridning mellan stadens verksamheter i hur nettokostnaderna utvecklats över tid. Kostnaderna ökar mer i verksamheter, som exempelvis utbildningsområdet, där vi nu ser en koppling till en befolkningsökning och förändringar i demografin.

Den övergripande utvecklingen med en befolkning som växer med i snitt 7 000–8 000 per år påverkar kommunen och de kommunala bolagens verksamhet. Behoven av kommunal service, bostäder, infrastruktur och kommunikation avspeglas allt mer i den ekonomiska utvecklingen. Befolkningsstrukturen påverkar också möjligheterna att försörja verksamheten med kompetens. Detta då andelen arbetsföra minskar samtidigt som efterfrågan på kommunala tjänster ökar.

Flera verksamheter i staden står inför utmaningen att rekrytera och behålla kompetens i den omfattning som krävs. Tack vare att Göteborg är en storstad är förutsättningarna ändå bättre än i de flesta andra kommuner. För att klara utmaningen gentemot brukare och kunder behöver kompetensen användas mer ändamålsenligt och effektiva arbetsformer behöver implementeras. Här är stadens arbete med digitaliseringen en nyckelfaktor tillsammans med det systematiska kvalitetsarbetet.

Göteborgs Stads verksamhet

I följande avsnitt beskrivs Göteborgs Stads olika verksamheter och dess utveckling under året och tar sikte på att beskriva stadens samtliga verksamheter som bedrivs i såväl bolag som förvaltning. Fokus är främst på vad verksamheterna utfört och hur utveckling påverkat stadens invånare, besökare och näringsliv. Perspektiven folkhälsa, jämställdhet, mänskliga rättigheter och barn finns integrerat i beskrivningarna av verksamheternas utveckling.

I Göteborgs Stad ska all verksamhetsutveckling genomsyras av ett folkhälsoperspektiv med målet att minska skillnaderna i livsvillkor och hälsa för göteborgarna. I stadens övergripande arbete med Jämlik stad är folkhälsa ett prioriterat område. Stadens arbete med jämställdhet och mänskliga rättigheter är viktiga kvalitetsfrågor då de bidrar till att stadens service och tjänster blir likvärdiga och till nytta för alla medborgare och brukare. Allt beslutsfattande som rör barn och unga ska genomsyras av barnkonventionens anda och intentioner. Barnkonventionen slår fast att barn är individer med egna rättigheter som spänner över alla områden. »

Utbildning

Utveckling av likvärdighet och kvalitet i undervisningen har präglat året. Arbete har påbörjats för att få barnkonventionen och mänskliga rättigheter att bli en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Förskolan och skolan är två av de viktigaste arenorna för en god och jämlik hälsa. Likvärdig utbildning och att tidigt identifiera elever som behöver stödinsatser är viktigt för att elever ska tillgodogöra sig utbildning oberoende av sociala och ekonomiska förhållanden, ålder, könstillhörighet och funktionsnedsättning.

Viktigt förbättringsarbete för barn och elever

Andelen elever som har behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram visar en positiv utveckling sedan tre år tillbaka. Det är dock en fortsatt utmaning att en stor andel elever är obehöriga till gymnasieskolans nationella program efter avslutad grundskoleutbildning. Läskunskaperna för elever i de lägre åldrarna har minskat, liksom resultaten i årskurs 6. Andelen elever med gymnasieexamen i årskurs 3 har ökat, likaså andelen elever som tar gymnasieexamen efter tre år. Variationen i måluppfyllelse är stor både mellan skolor, årskurser och kön.

Utbildningsförvaltningarna har under året utarbetat en gemensam digitaliseringsstrategi. Under 2020 kommer respektive huvudman att ta fram handlingsplaner kopplat till väsentliga områden, exempelvis digitala beslutsstöd, adaptiva läromedel och kompetensutveckling.

Kompetensförsörjning

Barn och elevers rätt till likvärdig utbildning påverkas av tillgången på medarbetare med behörighet och kompetens. Kompetensförsörjning är en viktig och aktuell fråga inom hela utbildningsområdet. Det råder brist på utbildade barnskötare, förskollärare och lärare vilket ställer krav på verksamheterna att ha strategier för att möta framtida kompetenskrav. Förutsättningarna för att rekrytera den kompetens som behövs för att bedriva verksamheten försvåras av en

nationell brist på såväl utbildade lärare som bedriver undervisningen som av utbildad personal som ska stödja i undervisningen. Bedömning av behovet av nyrekrytering av lärare såväl nationellt som i staden överstiger vida bedömningen av hur många som kommer att utexamineras från lärarprogrammen. Antalet sökande till förskollärarprogrammet och ämneslärarprogrammen har sjunkit de senaste två åren medan sökande till grundlärarprogrammen varit konstant och sökande till kompletterande pedagogisk utbildning ökat. Göteborg som storstadsregion och universitetsstad har bättre rekryteringsförutsättningar än många kommuner men det ställer krav på utbildningsförvaltningarna som arbetsgivare att arbeta aktivt med alla tänkbara åtgärder som kan stärka stadens attraktivitet. Att attrahera nya medarbetare och minska avgångar samt att utveckla befintliga medarbetares kompetens är väsentliga inriktningar för kompetensförsörjningen.

Framtidsfrågor

- » Öka likvärdigheten i utbildningen i stadens förskolor och skolor.
- » Bemanna med utbildad och behörig personal i hård konkurrens.

Förskola

Tydligare ansvar för styrning och ledning

Förvaltningen har påbörjat det omfattande arbetet med att bygga förutsättningar för en systematisk planering och uppföljning av verksamheten, där strukturerade forum för dialog mellan varje ansvarsnivå i styrkedjan blir viktiga för att fånga upp resultat och behov av stöd för ökad måluppfyllelse.

Ökad kvalitet i undervisningen

Det har under året varit en utmaning för rektor att organisera arbetet så att förskollärare får möjlighet att leda arbetet i arbetslaget, delvis eftersom kompetensen i verksamheten varierar. Under 2019 har det organisatoriska stödet till rektor utvecklats i syfte att skapa likvärdiga förutsättningar samt stärka rektors möjlighet att fokusera på sitt pedagogiska ledarskap vilket bedöms öka måluppfyllelsen.

Ökad likvärdighet mellan förskolor

Under 2019 har ett utvecklingsarbete initierats för att garantera rättssäker och likvärdig platstillgång utifrån medborgarnas behov av barnomsorg. En grundläggande förutsättning för att erbjuda likvärdig verksamhet med hög kvalitet är tillgång

på utbildad personal. Inför 2019 rådde en ojämn fördelning av förskollärare i utbildningsområdena. Förvaltningen har under året inventerat och testat några första tillvägagångssätt för att möjliggöra bättre kompetensutnyttjande utifrån behov men fördelningen av förskolelärare är i slutet av året fortsatt ojämn. Under 2020 behöver ökat fokus läggas på insatser för att nyttja kompetens på bästa sätt.

Förskola – några nyckeltal

	2017	2018	2019
Nettokostnad (mnkr)	3 958	4 135	4 310
Nettokostnadsutveckling (%)	4,3	4,5	4,2
Nettokostnadsavvikelse (%)*	-2,0	-2,8	-
Antal barn i förskoleverksamhet	29 742	29 943	29 432
Andel i kommunal förskola	83,0	83,2	83,3
Andel i fristående förskola	17,0	16,8	16,7
Efterfrågan i procent av befolkningen 1–5 år	84,5	84,3	84,3

* Avvikelse i procent mellan nettokostnad per invånare och den så kallade referenskostnaden enligt det nationella kostnadsutjämnningssystemet. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än förväntat. 2019 års värde levereras av Statistiska Centralbyrån i maj/juni 2020.

Grundskola

Kunskapsresultat i grundskolan

En allt för stor andel elever, i synnerhet pojkar, når inte kunskapskraven i läsning i årskurs 1. Måluppfyllelsen i svenska som andra språk och matematik avviker negativt genom grundskolans årskurser.

Andelen elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 6 har minskat sedan 2017. Flickornas resultat är bättre än pojkarnas. Behörigheten till gymnasieskolans yrkesprogram har ökat de senaste tre åren, trenden är särskilt positiv avseende pojkarnas resultat. Dock saknar fortfarande knappt en fjärdedel av eleverna gymnasiebehörighet. Andelen elever som uppnått målen i alla ämnen i årskurs 9 har ökat jämfört med 2018.

Det är stor spridning mellan skolor i staden. Höstterminsbetygen visar att på tre skolor hade mer än 85 procent av eleverna uppnått målen i alla ämnen och i fem skolor hade mindre än 30 procent

av eleverna uppnått målen i alla ämnen. I stadens grundsärskola används olika typer av underlag för att bedöma elevernas måluppfyllelse och öka undervisningens kvalitet. Ur ett uppföljningssyfte är det viktigt att grundsärskolorna utgår från ett gemensamt och rättssäkert dokumentations- och bedömningsstöd.

Ökad kvalitet i undervisningen

Tre kvalitetsområden har tagits fram för att öka kvaliteten i undervisningen. Dessa är kunskap och lärande, trygghet och delaktighet samt undervisningens kvalitet. Exempel på områden där brister identifierats och som kräver utvecklingsarbete är bland annat gällande trygghet och studiero, strategiskt jämställdhetsarbete, elevernas inflytande och delaktighet samt elevnärvaro. Exempel på planerade åtgärder är att skapa en samlad bild av elevernas närvaro och att stärka

det främjande arbetet. Inför legitimationskravet i grundsärskolan som infördes 2020 arbetas det aktivt med kompetensförsörjningsfrågan. Låg grad av grundsärskolans lärare har idag behörighet att undervisa i minst ett ämne.

Ökad likvärdighet mellan skolor

Ett uttryck för om skolan lyckats kompensera för barns och elevers skilda förutsättningar att nå målen är att kunskapsresultaten inte skiljer sig åt utifrån vilket område skolan är belägen i eller utifrån elevens familjebakgrund. Kommunala skolor i Göteborg med högt socioekonomiskt index har generellt lägre andel behöriga lärare än skolor med elever som har en socioekonomiskt privilegierad bakgrund.

Resultaten visar att elever inte ges tillgång till en likvärdig utbildning. Kunskapsresultaten är generellt sett bättre i de socioekonomiskt starka områdena. Det finns fortsatt stora utmaningar och en central sådan är att stärka förutsättningarna för ökad likvärdighet och åtgärda de stora skillnader som finns i måluppfyllelse och antal behöriga lärare mellan skolor. Grundskoleförvaltningens fortsatta arbete kommer att handla om vad dessa variationer i skolresultat föranleder

för prioriteringar och beslut om behovsriktade insatser.

Det kompensande uppdraget behöver mot bakgrunden ovan ha fortsatt fokus och avvägningar behöver göras när det gäller att rikta stöd och resurser generellt eller utifrån skolornas olika behov.

En elev som tillhör sarskolan men går minst halva tiden med elever som följer grundskolans läroplan kallas individintegrerad elev. I staden har antalet individintegrerade elever minskat under de senaste fem åren och ligger under nivån i riket. För att vända trenden och öka antalet individintegrerade elever betonar grundsärskolans rektorer vikten av att inkluderingsarbetet intensifieras i grundskoleförvaltningen.

Tydligare ansvar för styrning och ledning

Grundskoleförvaltningens nya modell för systematiskt kvalitetsarbete behöver fortsatt utvecklas i riktning mot en struktur- och kulturförändring som baseras på uppföljning och analys genom dialog istället för kontroll och rapportering. En rad insatser har påbörjats med syfte att förtydliga och renodla ansvar och roller i styr- och stödkedjan.

Grundskola och grundsärskola – några nyckeltal

	2017	2018	2019
Nettokostnad (mnkr)	6 810	7 256	7 814
Nettokostnadsutveckling (%)	7,0	6,5	7,7
Nettokostnadsavvikelse grundskola och fritidshem (%)*	2,6	1,8	-
Göteborgselever i grundskolan	57 263	58 576	60 091
Andel i kommunal skola	76,8	77	76,8
Andel i annan kommuns skola	1,3	1,2	1,1
Andel i fristående skola	21,9	21,8	22,1
Göteborgselever i grundsärskolan	499	572	626
varav individintegrerade	70	57	63
Andel i kommunal grundsärskola	-	-	97,6
Andel i annan kommuns grundsärskola	-	-	0,6
Andel i fristående grundsärskola	-	-	2,4
Göteborgselever i fritidshemsverksamhet	23 029	23 274	23 295
Andel i kommunala fritidshem	83,9	84,5	84,4
Andel i annan kommuns fritidshem	0,9	0,9	0,3
Andel i fristående fritidshem	15,2	14,6	15,3
Efterfrågan i procent av befolkningen 6–9 år	81,2	81,2	78,6
Efterfrågan i procent av befolkningen 10–12 år	15,8	16,1	15,3

* Avvikelse i procent mellan nettokostnad per invånare och den så kallade referenskostnaden enligt det nationella kostnadsutjämningsystemet. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än förväntat. 2019 års värde levereras av Statistiska Centralbyrån i maj/juni 2020.

Andel elever (%) med fullständiga betyg i årskurs 9

Andel elever (%) som uppnått målen i alla ämnen		2017	2018	2019
Samtliga huvudmän	Alla	71,7	73,4	72,5
	Flickor	74,5	75,6	74,0
	Pojkar	69,1	71,2	71,1
Kommunala skolor	Alla	62,3	66,6	67,2
	Flickor	68,4	70,0	70,0
	Pojkar	57,2	63,3	64,4
Fristående skolor	Alla	79,9	83,9	83,8
	Flickor	81,9	84,5	82,9
	Pojkar	77,8	83,3	84,7
Malmö kommunala skolor	Alla	61,8	65,4	63,9
Stockholm kommunala skolor	Alla	78,4	79,2	80,5
Riket kommunala skolor	Alla	71,8	73,5	73,4
Riket – samtliga huvudmän	Alla	74,1	75,6	75,9

Gymnasieskola

Kunskapsresultat i gymnasieskolan

År 2019 har andelen elever med gymnasieexamen i årskurs 3 ökat mot föregående år med 0,5 procentenheter till 80,3 procent. För de högskoleförberedande programmen har examensgraden ökat mot föregående år både för kvinnor och män. Examensgraden var däremot lägre på yrkesprogram jämfört med föregående läsår.

Examensgraden för män på yrkesprogram fortsatte öka medan examensgraden för kvinnor minskade mot föregående år. Andelen elever med gymnasieexamen efter tre år på nationella program är 75,4 procent, en ökning från 73,8 procent föregående läsår.

Andelen elever i gymnasiesärskolans nationella program som fullföljer fyra år ökade med sju procentenheter till 89 procent. Andelen elever som går vidare till daglig verksamhet har ökat från 42 till 58 procent mot föregående år och andelen som går vidare till arbetsmarknaden har minskat med motsvarande andel. Andelen som går vidare till studier ligger på samma nivå som föregående år, på åtta procent.

Verksamhetens utveckling

För att öka elevernas kunskapsutveckling har förvaltningen arbetat med att utveckla kollegialt lärande, språkutvecklande arbetssätt och det formativa arbetet. Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning har också identifierat utvecklingsområden gällande bland annat elevernas delaktighet och inflytande, aktivt lärarstöd i undervisningen och trygghet och studiero. Det systematiska kvalitetsarbetet är fortsatt i fokus för utveckling på skolenhets- och huvudmannanivå.

Genomströmningen, som visar hur stor andel av eleverna som inom tre år efter skolstart tagit examen, är ett utvecklingsområde som identifierats i kvalitetsarbetet. Skillnaderna i genomströmningstakt är stora mellan stadens gymnasieskolor. Orsaker till avbrott/avhopp i studierna samt förlängd undervisningstid behöver analyseras närmare på skolor och program.

Ytterligare ett utvecklingsområde som identifierats i kvalitetsarbetet är skolkärvaren. Utvecklingen har varit positiv för samtliga programtyper under 2019. Den genomsnittliga frånvaron på stadens gymnasieskolor uppgick till 17,4 procent vilket är en förbättring jämfört med föregående läsår. Att förbättra skolkärvaren är fortsatt ett utvecklingsområde då det påverkar elevernas möjlighet till måluppfyllelse.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola - några nyckeltal

	2017	2018	2019
Nettokostnad (mnkr)	1 805	1 930	2 012
Nettokostnadsutveckling (%)	9,9	6,9	4,3
Nettokostnadsavvikelse (%)*	-10,5	-8,5	-
Göteborgselever i gymnasieskolan	17 465	17 587	17 650
Andel i kommunal skola	48	46	44
Andel i annan kommuns skola	7	7	7
Andel i fristående skola	45	47	49
Göteborgselever i gymnasiesärskolan	322	321	316

* Avvikelse i procent mellan nettokostnad per invånare och den så kallade referenskostnaden enligt det nationella kostnadsutjämnningssystemet. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än förväntat. 2019 års värde levereras av Statistiska Centralbyrån i maj/juni 2020.

Kunskapsresultat gymnasieskolan

	Göteborg (Kommunala skolor)		Riket (Kommunala skolor)	
	2018	2019	2018	2019
Genomsnittlig betygspoäng nationella program	14,0	14,2	14,3	14,3
Varav flickor	14,5	14,8	-	-
Varav pojkar	13,6	13,7	-	-
Yrkesprogram	12,6	12,8	13,1	13,1
Högskoleförberedande program	14,7	14,9	14,8	14,9
Andel elever (%) behöriga till högskola nationella program	72,5	74,3	72,3	72,7
Yrkesprogram	29,5	31,9	30,3	30,5
Högskoleförberedande program	92,2	94,1	91,9	92,2
Andel elever (%) med gymnasieexamen inom 3 år nationella program	73,8	75,4	77,1	77,4
Varav flickor	74,6	76,5	-	-
Varav pojkar	72,9	74,2	-	-
Yrkesprogram	68,8	67,0	72,9	72,7
Högskoleförberedande program	75,6	78,5	78,8	79,4

Individ och familj

Färre hushåll är beroende av ekonomiskt bistånd, till stor del beroende på en god arbetsmarknad. Bostadsbristen är fortfarande stor och många personer söker stöd för att få hjälp att lösa sitt boende. Under året har verksamheterna arbetat med att förbereda sig inför att barnkonventionen blir lag 1 januari 2020.

Viktigt arbete för egen försörjning

Ekonomiskt bistånd är den insats inom individ- och familjeomsorgen som når flest personer i staden. De senaste årens trend med minskade kostnader för ekonomiskt bistånd har fortsatt även under 2019. Nettokostnaden uppgår till 865 mnkr för 2019 vilket är 79 mnkr lägre än under 2018. Enbart 15 procent av Sveriges kommuner har minskade kostnader för ekonomiskt bistånd under 2019.

Knappt 15 000 hushåll, i genomsnitt 9 500 per månad, har fått ekonomiskt bistånd under kortare eller längre tid 2019. Fler personer har fått egen försörjning vilket främst förklaras av en fortsatt god konjunktur på arbetsmarknaden och stadens målmedvetna arbete. Insatserna till de grupper som står längst från arbetsmarknaden behöver stärkas och samordnas. De avgörande faktorerna för en etablering på arbetsmarknaden är hälsa, utbildning och språk.

Färre hushåll med ekonomiskt bistånd

Det totala antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat med 1 300 hushåll. Hushåll som varit aktuella mer än tio månader står för 33 procent av minskningen.

Barns framtida möjligheter påverkas negativt inom ett flertal livsområden om de växer upp i ekonomisk utsatthet. 5 300 barn levde i familjer med ekonomiskt bistånd i december 2019 vilket är en minskning med 12 procent jämfört med 2018. Lisebergs AB har under sommaren bjudit in familjer som är långtidsberoende av ekonomiskt bistånd och ensamkommande flyktingbarn i stadens familjehem till en upplevelse i parken.

I hushåll med barn är det främst ensamstående kvinnor som nått egen försörjning under 2019. Forskning visar att mammors relation till arbets-

marknaden har en positiv påverkan på barnen. Det är särskilt döttrarnas relation till arbetsmarknaden som påverkas positivt. Långtidsberoendet av ekonomiskt bistånd för gruppen mödrar med utländsk bakgrund har minskat med cirka 30 procent på fyra år. För mödrar med svensk bakgrund är motsvarande minskning 43 procent för samma period.

Antalet ungdomar under 25 år som får ekonomiskt bistånd har minskat med tre procent. De personer som fortfarande får ekonomiskt bistånd har större behov av stöd för att nå arbete eller studier.

Hemlöshet

Bristen på bostäder och trångboddhet har påverkat möjligheterna för människor och familjer att leva självständiga liv. Missbruk och psykisk ohälsa är en betydande problematik, men det finns också en grupp som inte har annan social problematik än att de saknar bostad (strukturellt hemlösa). De flesta barnfamiljer som söker hjälp har inte haft möjlighet att komma in på bostadsmarknaden. Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet i april 2019 visade att antalet hemlösa har minskat jämfört med 2018. En ny hemlöshetsplan för perioden 2020–2022 står inför politiskt beslut.

Hemlösheten har fortsatt att medföra höga kostnader för Göteborgs Stad. Stadsdelsnämndernas nettokostnad för socialt boende har för första gången sedan 2011 minskat. Nettokostnaden 2019 uppgick till 835 mnkr, en minskning med 10 procent jämfört med 2018. Det beror framför allt på ett minskat antal nyanlända och anknytningsfamiljer samt att många barnfamiljer har fått lägenhet genom Förvaltnings AB Framtidens satsning för bostadslösa barnfamiljer.

En ny rutin för nödbistånd till boende tillsammans med metodarbete för biståndsbedömningar och kortare placeringstider bedöms ha bidragit till de minskade kostnaderna. I rutinen för nödbistånd har barnperspektivet särskilt beaktats.

Arbetsättet *Bostad först* har fortsatt att utvecklas som en metod mot hemlöshet. Det innebär att den som är hemlös måste få sin bostadssituation ordnad innan hen förväntas kunna ta itu med andra problem som till exempel

missbruk. Under 2019 har 49 personer flyttat in i en bostad genom arbetsättet.

Nyanlända som anvisats till Göteborg enligt *Bosättningslagen* får möjlighet att hyra en genomgångslägenhet under fyra respektive fem år, beroende på om hushållet består av enbart vuxna eller om det är en barnfamilj. För att minska risken för hemlöshet när hyreskontraktet går ut erbjuds de nyanlända stöd i att sköta och söka en egen bostad.

FOTO: LO BIRGERSSON

Insatser för personer med missbruk

Göteborgs Stads narkotikakartläggning 2019 visar att det är färre personer med tungt narkotikamissbruk som är helt bostadslösa och att injektionsmissbruket minskar. Kartläggningen visar vidare att missbruket av cannabis, heroin och andra opiater ökar medan missbruket av amfetamin minskar.

En jämförelse mellan Göteborg, Stockholm och Malmö visar att Göteborg har högst dödlighet bland missbrukare. Göteborg har en större andel personer med beslut om tvångsvård enligt Lagen om vård av missbrukare. I Göteborg får en högre andel personer boende med stöd utan behandling för sitt missbruk och en lägre andel personer får behandlingsinsatser enligt Socialtjänstlagen i jämförelse med Malmö och Stockholm. Ett arbete för att analysera orsakerna pågår.

Under 2019 undertecknade staden en avsiktsförklaring tillsammans med Västra Götalandsregionen (VGR) för att skapa bättre förutsättningar för samverkan och utveckling av gemensamma insatser och metoder för personer med missbruk, beroende och samtidig psykisk sjukdom.

Utifrån avsiktsförklaringen har mottagningen ACT Göteborg (Assertive Community Treatment) etablerats. ACT Göteborg är en integrerad verksamhet med uppsökande vård där Göteborgs Stad samverkar med sjukvården.

Den sociala barn- och ungdomsvården

Antalet aktualiseringar om barn som far illa har ökat de senaste åren och under 2019 var ökningen tre procent. De senaste fem åren är den sammanlagda ökningen av aktualiseringarna 46 procent. Socialstyrelsen lämnade i december 2019 en första rapport med nationell statistik gällande aktualiseringar och konstaterar en kraftig ökning under de senaste tio åren.

Nämnderna har arbetat intensivt med att uppfylla lagkravet om en utredningstid om max fyra månader. Flera nämnder har trots det fortfarande svårt att uppfylla lagkravet. Arbetet med att säkra kvaliteten har fortsatt hög prioritet.

Bristen på familjehem är oroande och en viktig utmaning för staden.

Antalet ensamkommande barn och unga med pågående placeringar har fortsatt att minska då de stora åldersgrupperna har nått vuxen ålder. Antalet ensamkommande barn som anvisats till Göteborg är fortsatt lågt under 2019.

Arbetsmiljö, rekrytering och stabil bemanning

Under 2019 har omsättningen på socialsekreterare fortsatt minska och fler kvalificerade sökanden finns till utannonserade tjänster. Socialsekreterarna är ofta nyutbildade och kompetensfrågorna har därför hög prioritet. Staden deltar i den nationella forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten med två doktorandtjänster. Syftet är att främja kunskapsbildning i verksamheterna och främja samverkan med akademien. Den förbättrade situationen bedöms bero på stadsdelsnämndernas arbete samt en förändrad arbetsmarknad för socionomer.

Några nyckeltal

Stadsdelsnämndernas befolkningsram	2017	2018	2019
Nettokostnad (mnkr)	3 831	3 873	3 741
Nettokostnadsutveckling (%)	4,7	1,1	-3,4
Därav nettokostnad:			
barn och unga	1 559	1 557	1 561
vuxna	953	1 001	967
försörjningsstöd	970	944	865
övriga kostnader	349	371	348
Nettokostnadsavvikelse (%)*	2,9	8,9	-

* Avvikelse i procent mellan nettokostnad per invånare och den så kallade referenskostnaden enligt det nationella kostnadsutjämnningssystemet. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än förväntat. 2019 års värde levereras av Statistiska Centralbyrån i maj/juni 2020.

Framtidsfrågor

- » Tidiga och samordnade insatser till barn och unga.
- » Tillgängliggöra och effektivisera socialtjänsten genom digitalisering.
- » Arbeta för en stabil personalsituation och med kompetenshöjande insatser för en evidensbaserad praktik.
- » Medverka i samhällsplaneringen för att tillgodose bostadsförsörjningen för grupper som har svårt att få bostad.

Funktionshinder- verksamhet

Stadens arbete inom funktionshinderområdet ska bidra till att personer med funktionsnedsättning i alla åldrar har inflytande över sina liv och kan leva så självständigt som möjligt. Under året har verksamheterna arbetat med att förbereda sig inför att barnkonventionen blir lag 1 januari 2020.

Viktigt förbättringsarbete för goda levnadsvillkor

Barn och unga med funktionsnedsättning har fått ökade möjligheter till en aktiv fritidsverksamhet genom stadens partnerskap med civilsamhället.

Från den 1 november räknas andning som ett grundläggande behov i rätten till assistans. Det kan innebära att fler barn får rätt till assistans och därmed ökad möjlighet att bo kvar i sina hem.

Fler bostäder med särskild service (BmSS) har färdigställts och fler beslut har kunnat verkställas än tidigare år. Fler personer, om än i små volymer, har fått möjlighet att flytta från BmSS till bostad med högre grad av självständighet.

Individuellt stöd och service

Funktionshinderområdet inom socialtjänsten omfattar myndighetsutövning enligt *Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade* (LSS) och *Socialtjänstlagen* (SOL) samt verksamheter till stöd för personer med funktionsnedsättning. BmSS, avlösarservice och boendestöd är exempel på sådana verksamheter.

Under 2019 har 4 300 personer i månaden fått insatser enligt LSS och 4 500 personer i månaden enligt SOL. Det innebär en ökning jämfört med föregående år med 100 personer vardera för insatser enligt SOL eller LSS. En person kan ha en eller flera insatser enligt en eller båda lagstiftningarna. Det är fler män än kvinnor som får insatser. Under 2019 har nettokostnadsutvecklingen dämpats något i förhållande till 2018 och ökningen på 2,5 procent beror till största delen på utbyggnaden av BmSS.

Delaktighet och egenmakt

Digitalisering och välfärdsteknik är viktiga förutsättningar för att öka den enskildes möjlighet till självständighet och utveckling. Flera arbeten pågår för utbyggnad av den digitala infrastrukturen och för att höja medarbetarnas digitala kompetens.

Utbildningsinsatser för medarbetare genomförs kontinuerligt i verksamheten för att utveckla arbetssätt och användningen av metoder för ökad delaktighet och inflytande för brukarna. Brukarrevision är ett verktyg för kvalitetsutveckling där enskilda brukare får möjlighet att värdera verksamhetens kvalitet och påverka insatser och stöd inom olika livsområden.

Kompetens och bemanning

Bemanning med kontinuitet och kompetens är förutsättningar för att den enskilde ska få ett stöd med hög kvalitet och möjlighet till delaktighet och inflytande. Inom funktionshinderverksamheterna är det avsevärd brist på arbetssökande med rätt kompetens. Behovet för staden att kompetensutveckla är omfattande när det gäller kompletterande utbildning för att uppnå grundkompetens såväl som metodutbildningar. Det pågår utvecklingsarbete i flera stadsdelar för att öka förutsättningarna att bemanna verksamheterna.

Valfrihet i daglig verksamhet

Valfrihet inom daglig verksamhet enligt *Lagen om valfrihetssystem* (LOV) infördes från och med april 2019. Det innebär att personer med beviljad insats själva kan välja var de vill ha sin dagliga verksamhet. Cirka 1 700 personer, 40 procent kvinnor och

60 procent män, omfattas av valfrihetssystemet. Vid införandet erbjöds samtliga brukare möjlighet att välja och åtta procent valde att byta daglig verksamhet. Inom valfrihetssystemet finns 15 privata utförare. 19 procent av brukarna har sin dagliga verksamhet hos en privat utförare vilket är i stort sett oförändrat jämfört med innan valfrihetssystemet infördes.

Stadsdelsnämndernas nettokostnader för daglig verksamhet har minskat med sex procent under 2019 jämfört med 2018. Stadens verksamheter har under 2019 arbetat med omställningar för att anpassa kostnaderna till nivån i ersättningsmodellen.

Sysselsättning och arbete

Inriktningen för stadens verksamheter är att stödja den enskildes möjlighet till egenförsörjning genom arbete. För att ge individanpassat stöd till arbete för personer med psykisk funktionsnedsättning och/eller missbruksproblematik använder tre av stadens förvaltningar den evidensbaserade metoden *Individual Placement and Support (IPS)*.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen arbetar på olika sätt för att personer med funktionsnedsättning ska närma sig arbetsmarknaden. Exempelvis har 50 ungdomar fått sommarjobb och cirka 180 personer har under året erhållit stöd via stadens kompetenscentrum.

Bostadssituationen

I Göteborg råder stor brist på bostäder. Detta medför en risk för att personer med funktionsnedsättning, som skulle klara ett ordinarie boende, istället ansöker om bostad med särskild service (BmSS). Den 1 oktober 2019 hade 1 628 personer, cirka 40 procent kvinnor och 60 procent män, ett verkställt beslut om BmSS.

Under året har 72 personer fått lägenhet genom de kommunala bostadsbolagen som erbjuder lägenheter till personer med funktionsnedsättning enligt den så kallade F100-överenskommelsen. 15 av dessa flyttade från BmSS till ett boende med ökad självständighet. 251 personer har erbjudits och tackat ja till BmSS, vilket är närmast en fördubbling jämfört med 2018. Under 2019 har 193 nya beslut tillkommit vilket är en ökning jämfört med tidigare år. 13 av dessa beslut berör barn och unga.

År 2019 färdigställdes 75 lägenheter i BmSS, vilket är en ökning jämfört med genomsnittet under senare år. Den planerade utbyggnaden av 250 lägenheter åren 2020–2023 når inte upp till

de bedömda behoven av 400 lägenheter. Bristen på bostäder gör att ett antal göteborgare inte kommer att få sina behov tillgodosedda under de närmaste åren. Bristen på BmSS har också lett till att ett stort antal korttidsplatser och andra tillfälliga boendelösningar använts.

Nettokostnadsökningen inom funktionshinderverksamheterna förklaras i stort sett enbart av den utbyggnad som skett av BmSS.

Några nyckeltal

Stadsdelsnämndernas befolkningsram	2017	2018	2019
Nettokostnad (mnkr)	3 587	3 752	3 846
Nettokostnadsutveckling (%)	4,0	4,6	2,5
Nettokostnadsavvikelse LSS (%)*	6,5	6,7	-
Personalvolymförändring (%)	0,9	-0,5	-0,9

* Avvikelse i procent mellan nettokostnad per invånare och den så kallade referenskostnaden enligt det nationella kostnadsutjämningsystemet. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än förväntat. 2019 års värde levereras av Statistiska Centralbyrån i maj/juni 2020.

Framtidsfrågor

- » Tidiga och samordnade insatser för barn och unga.
- » Attrahera till yrkesområdet för kompetensförsörjning.
- » Tillgodose behoven av bostäder.
- » Införa välfärdsteknik för delaktighet, inflytande och ökade möjligheter till självständighet för brukare.

Äldre och sjukvård i hemmet

Göteborg ska vara en tillgänglig och bra stad för äldre att leva i, med gott om mötesplatser och ett rikt utbud för seniorer. Enskilda ska få den vård och omsorg de behöver för att känna sig trygga och för att i så stor utsträckning som möjligt kunna leva sitt liv på de sätt de önskar.

Åldersvänligt Göteborg utgår från seniorers behov, erfarenheter och synpunkter

Åldersvänligt Göteborg är ett uppdrag som hör ihop med Världshälsoorganisationens (WHO) globala nätverk *Age-Friendly Cities and Communities* som samlar mer än 1 000 städer. Ett trettiotal seniora framtidsutvecklare har rekryterats för att bidra ideellt med sina livserfarenheter, kunskaper och engagemang för att driva egna initiativ för en åldersvänlig stad.

På FN:s internationella äldredag 1 oktober genomfördes Göteborgs Stads första rullatorlopp i Trädgårdsföreningen. Cirka 220 seniorer som använder olika typer av gånghjälpmedel deltog i loppet och syftet var att synliggöra äldres behov att kunna använda stadsmiljön samt på ett lustfyllt sätt främja rörelse och hälsa.

Äldreombudsman för att stärka äldres röst

Göteborgs Stad har sedan 1 mars 2019 en äldreombudsman. Äldreombudsmannen arbetar övergripande för alla göteborgare från 65 år och äldre. Kunskap om behov, intressen och viktiga frågor utifrån att leva och åldras i Göteborgs Stad samlas in i ett långsiktigt perspektiv. Detta görs genom att ta del av forskning och praktik, samt synpunkter från seniorer, anhöriga och andra företrädare. Äldreombudsmannen lyssnar in frågor som rör stadens verksamheter och de olika tjänster och miljöer som staden ansvarar för.

En fördjupad analys av underlaget sker på helår och de cirka 550 synpunkter som inkommit under året identifierar två mönster:

- » Behov av fungerande information och kommunikation i den digitala och i den fysiska miljön.
- » Rättigheter i kontakt med stadens verksamheter, exempelvis bostadsanpassning, bostadskontrakt, skadeanmälan i kollektivtrafik och åldersdiskriminering som senior arbetskraft.

Valfrihet inom hemtjänst

Valfrihetssystem inom hemtjänsten infördes våren 2018. Från 1 januari 2019 krävs tillstånd från Inspektionen för vård- och omsorg för att få bedriva hemtjänst. För att bli godkänd utförare kontrolleras att utföraren uppfyller de krav som ställts inom hemtjänsten i Göteborg.

I slutet av 2019 var åtta privata utförare godkända, vilket är en minskning med fyra utförare. Cirka fem procent har valt privata utförare och en succesiv ökning förväntas.

Utbudet av hemtjänst i privat utförande är olika beroende på var i staden en bor. I slutet av året var Majorna-Linné med 98 brukare, den stadsdel som hade flest brukare med privat utförare. I Västra Göteborg där det finns få privata utförare valde elva brukare privat aktör för sin hemtjänst. Göteborgs Stads egen hemtjänst är valbar i hela staden.

Införande av fler valfrihetssystem utreds

Göteborgs Stad har beslutat om att utreda införande av valfrihet enligt *Lagen om valfrihetssystem* (LOV) inom ledsagning enligt *Socialtjänstlagen* (SOL) och *Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade* (LSS) samt inom särskilt boende för äldre. Utredningsarbete har pågått under året och presenteras under 2020.

Kvalitet inom hemtjänst och äldreboende

Göteborgs Stad följer årligen upp hemtjänst och äldreboende i kvalitetsrapporter.

I den brukarundersökning som görs varje år visar resultatet inom såväl hemtjänst för äldre som äldreboende att nöjdheten är i nivå med övriga storstäder, men lägre än genomsnittet i riket. Hemtjänsten avviker mest negativt från rikets resultat.

Det är ingen nämnvärd skillnad i nöjdheten mellan kvinnor och män.

Den enskilda faktor de äldre är mest nöjda med inom både hemtjänst och äldreboende är personalens bemötande. Andra frågor med höga resultat inom båda verksamheterna är trygghet, förtroende för personalen samt att personalen tar hänsyn till önskemål om hur hjälpen ska utföras.

Förbättringsområden är att kunna påverka vilka tider personalen kommer och att personalen meddelar tillfälliga förändringar i förväg.

Ett flertal äldreboenden är diplomerade enligt Göteborgs Stads modell för normmedvetet arbetssätt.

FOTO: FRIDA WINTER

Hälso- och sjukvård

Västra Götalandsregionens omställning till *Nära vård* och *Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård* har lett till att fler personer i alla åldrar med allvarlig sjukdom kan få vård i hemmet. Göteborgs Stad samverkar i gemensamma frågor med regionen och övriga kommuner i Västra Götaland för att kunna erbjuda en trygg, säker och likvärdig vård.

Hälso- och sjukvården har under året fortsatt sin utveckling av personcentrerat arbetssätt för att patienter med sjukdom eller funktionsnedsättning i högre utsträckning ska vara delaktiga i planering och genomförande av den egna vården.

Kompetensförsörjning – en utmaning

Äldreomsorgens och hälso- och sjukvårdens verksamheter har svårigheter att rekrytera och bemanna med personal med efterfrågad kompetens. Rörligheten bland sjuksköterskor är fortsatt hög vilket leder till att det är svårt att behålla personal med den kompetens som krävs inom den kommunala hälso- och sjukvården. Under året har ett för staden gemensamt arbete utförts för att säkra kompetensförsörjningen. En ny modell för rekrytering har tagits fram, *En väg in för sjuksköterskor*, som sätts i drift under 2020.

För att klara kompetensförsörjningen krävs förändrade arbetssätt, nya yrkesroller och införande av ny teknik i verksamheten.

Digitalisering – en viktig del av verksamhetsutvecklingen

Hemtjänsten har under året tagit ett stort och viktigt steg inom digitalisering som kräver förändrade arbetssätt. Medarbetarna i hemtjänsten har fått egna telefoner som möjliggjort ett mer mobilt arbetssätt. Införandet har präglats av en hel del teknikproblem och synliggjort brister som har funnits tidigare. Sammantaget har det påverkat medarbetarnas arbetsmiljö negativt. Arbetsmiljöverket har ställt krav på förbättringsåtgärder avseende arbetsutrustning, bland annat ett system som stödjer att restider kan planeras in i medarbetarnas scheman och att de uppgifter som inkluderas i ”kringuppgifter” tydliggörs och ges tid för. När de uppmärksammade bristerna har åtgärdats, bör det dagliga arbetet underlättas genom att medarbetarna i sina telefoner har tillgång till scheman, dokumentation för brukare de ska stödja, kartfunktion med mera. Genomförda åtgärder ska redovisas till Arbetsmiljöverket senast 1 maj 2020.

Några nyckeltal

Befolkningsram	2017	2018	2019
Nettokostnad äldreomsorg (mnkr)*	4 701	4 850	5 002
Nettokostnadsutveckling äldreomsorg (%)	3,5	3,2	3,1
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg (%)**	2,5	4,5	-
Nettokostnad hemsjukvård (mnkr)***	473	514	548
Nettokostnadsutveckling hemsjukvård (%)	1,7	8,7	6,6
Personer med hemtjänst (snitt/månad)	8 269	8 079	8 203
Personer i äldreboende exklusive korttid (snitt/månad)	4 009	4 023	4 023

* Inklusive hemsjukvård för personer över 65 år.

** Avvikelse i procent mellan nettokostnad per invånare och den så kallade referenskostnaden enligt det nationella kostnadsutjämnningssystemet. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än förväntat. 2019 års värde levereras av Statistiska Centralbyrån i maj/juni 2020.

*** Hemsjukvård alla åldrar.

Framtidsfrågor

- » Kompetensförsörjning med nya yrkesroller samt förändrade arbetssätt.
- » Införa och nyttja digitaliseringens möjligheter.
- » Färdplan Nära vård mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland.

Kultur och fritid

Bibliotek, kultur- och fritidsanläggningar och mötesplatser lockade många nya besökare. Med satsningar på uppsökande arbete och nya samarbeten nås underrepresenterade grupper, vilket är avgörande i arbetet för en jämlik stad. Mobiliseringsfrågan *Staden där vi läser för våra barn* har utmärkt staden som finalist i det internationellt uppmärksammade *Wellbeing City Award 2019*.

Jubileumsarbetet inför Göteborgs 400-årsjubileum 2021 blev allt mer synligt i staden. Jubileumsparken i Frihamnen prövar några av de många idéer som göteborgarna lämnat om hur de vill utveckla och fira staden. Saltvattenbad, bastu och aktivitetsytor har utvecklats som prototyper tillsammans med civilsamhället med fokus på tillgänglighet och ungt inflytande. Under året tog kommunfullmäktige beslut om investeringsbudget för Jubileumsparken och om budget för jubileumsårets firande. Jubileumsarbetet innebär att staden samverkar med näringsliv, civilsamhälle och akademi för innovation och utveckling.

Utställningar och uppsökande arbete vid museerna

Pablo Picassos verk *Akrobatfamiljen* har visats i Basel och Paris och haft nära en miljon besökare. Verket återvände till Göteborgs konstmuseum och ställdes ut under hösten i en välbesökt utställning. Kommunfullmäktige har beslutat att Göteborgs konstmuseum ska byggas om till en modern och energieffektiv museibygnad av internationell standard.

Under 2019 har tio tillfälliga utställningar öppnat på stadens museer. Samtliga har varit välbesökta och fått uppmärksamhet i media. Alla Göteborgs Stads museer har nu syntolkade och teckenspråkstolkade visningar, visningar på lätt svenska och särskilda program riktade till personer med demensdiagnos. Museerna har haft färre besök av barn och unga under 2019 vilket främst beror på att Sjöfartsmuseet Akvariet är stängt. En annan orsak är att museerna och konsthallen valt att aktivt arbeta uppsökande i områden där besöksantalet är lågt. Arbetet är resurskrävande och ger inte ökade besökssiffror men lockar nya

besökare. Ett exempel på effekt av uppsökande arbete är att var fjärde klass som tog del av en uppsökande museielektion eller projekt därefter besökt museet.

Färre unga är aktiva i föreningar

Allt färre unga i åldrarna 7–25 år är medlemmar i de föreningar som får bidrag av staden. År 2018 var det 73 procent och 2019 har det sjunkit till 69 procent. Störst minskning har skett bland pojkar. Idrotts- och föreningsförvaltningen uppmärksammar också att det var fortsatt svårt för föreningslivet att rekrytera ledare, speciellt i de socioekonomiskt utsatta stadsdelarna. Segregation och relativ barnfattigdom skapar sämre förutsättningar för föreningar i vissa delar av staden jämfört med andra. För att nå målgrupper med lägre föreningsdeltagande genomförs insatser som prova på-aktiviteter, samverkan med skolan, riktade stöd till samverkansprojekt mellan föreningar i socioekonomiskt utsatta stadsdelar och riktade insatser till unga med funktionsnedsättning.

Ett normkritiskt metodmaterial för ett mer inkluderande föreningsliv har tagits fram under året. Föreningar har erbjudits utbildningar om inkluderande idrott och hbtq tillsammans med SISU och West Pride. Tre föreningar har hbtq-certifierats genom att de beviljades utvecklingsbidrag.

Mötesplatser där unga skapar verksamhet och mening

Av de närmare 400 000 unga som besökte ungdomsverksamhet och fritidsgårdar uppgår 40 procent att de inte är föreningsaktiva och 17 procent att de har en funktionsnedsättning. Det var ungefär lika många pojkar som flickor

FOTO: LO BIRGERSSON

som svarade på enkäten, men fördelningen varierade mellan olika mötesplatser och aktiviteter. Flera fritidsverksamheter är hbtq-certifierade och i staden finns dessutom särskilda mötesplatser och verksamheter för hbtq-ungdomar. Stadsdelsförvaltningarnas fritidsverksamheter driver ett systematiskt kvalitetsarbete i ett nätverk med femtio medlemskommuner. Hälften av all verksamhetstid på mötesplatserna skapades under året av unga själva, vilket är dubbelt så mycket som snittet i nätverket. Stadens verksamheter överträffade också nätverkets mål avseende trygghet, bemötande och delaktighet.

Såväl fritidsverksamhet som kulturskola har under året arbetat med att inkludera unga med funktionsnedsättning i den befintliga verksamheten. Ett exempel är det omfattande samarbetet med föreningen Passalen som utvecklat modellen Integrerad arena. Totalt 632 aktiviteter har genomförts för 2 884 deltagare (486 unika deltagare) på mötesplatser och motionsanläggningar i samverkan med stadsdelsförvaltningarna och idrotts- och föreningsförvaltningen. Resultatmätningen visar att deltagarna fått stärkt tilltro till sin egen förmåga, ökat sin självständighet och skapat sociala relationer.

Med hjälp av statligt stöd har Göteborgs Stad genomfört sommarlovsaktiviteter perioden 2016–2019. Totalt har 280 000 unga mellan 6–5 år deltagit i någon eller flera av de 8 000 aktiviteter som arrangerats. Unga göteborgare och deras vårdnadshavare beskriver i en intervjuundersökning att sommaraktiviteterna givit erfarenhet av att ha prövat nya saker, fått nya vänner och nya geografiska referenspunkter i och utanför Göteborg.

Invigningar under året

Efter omfattande renovering återinvigdes Hammarbadet i maj. I september invigdes även gymmet som anpassats med lättare vikter för att nå nya målgrupper. Under hösten har anläggningen varit välbesökt och de lågintensiva passen fulltecknade.

I september invigdes stadens första permanenta hinderbana i Kvibergs Park. Hindren är utformade så att många, oavsett ålder och funktionalitet, ska kunna träna och röra sig tillsammans. Under året har nya anläggningar för spontanidrott utvecklats i områden som staden prioriterar extra för att utjämna ojämlika livsvillkor.

Scenkonst med mångfald

Göteborgs Kulturkalas presenterade 747 programpunkter för 750 000 besökare. Den årliga festivalen erbjuder alla göteborgare ett varierat utbud av konst- och kulturupplevelser med fri entré för alla åldrar. Göteborgs Kulturkalas genomfördes en vecka tidigare än vanligt för att samordnas med den europeiska körtävlingen *European Choir Games*, där 6 000 körsångare från hela världen deltog i 93 programpunkter. Tidigareläggningen påverkade dock antalet kulturarrangörer och andra partners som kunde medverka i Kulturkalaset liksom besöksantalet som halverades. 2020 kommer evenemanget att genomföras ordinarie vecka och namnet *Gothenburg Culture Festival*, som introducerades 2019, kommer enbart användas internationellt.

Föreställningarna på Stadsteaterns Stora scen hade något sämre biljettförsäljning än förväntat, medan beläggningen var god på de mindre scenerna Studion och Lilla Scen. Såväl Backa Teater som Stora Teatern ökade sina besökssiffror. Backa Teater har utvidgat sitt samarbete med stadsdelarna för att ge ovana besökare möjlighet att uppleva teater. Samarbetet omfattar nu förutom Östra Göteborg också Norra Biskopsgården och Tynnered. Stadsteatern har arbetat med förberedelser inför den kommande ombyggnationen av huset som bland annat kommer permanenta Lilla Scen och utveckla de publika ytorna.

Gissa inte vad vi tycker – fråga oss istället!

Den 20 november firade barnkonventionen 30 år vilket ungdomsfullmäktige uppmärksammade med en barnrättsdialog tillsammans med hundra inbjudna tjänstepersoner och politiker. Dialogens budskap var: *Gissa inte vad vi tycker – fråga oss istället!* Inför att barnkonventionen blir lag har stadens förvaltningar identifierat en rad utmaningar såsom målkonflikter när staden förtätas, tidsbrist i beslutsprocesser och knappa ekonomiska resurser. En stor utmaning är att säkra ungas delaktighet och inflytande i frågor som berör dem.

Biblioteken är en omfattande verksamhet som många göteborgare möter

Under året har de 25 stadsdelsbiblioteken samt kulturhuset Kåken förts över till kulturnämnden för att skapa likvärdig biblioteksservice och nå samordningsfördelar. Biblioteken är stadens mest besökta kulturverksamheter med 4,2 miljoner

besök under 2019 och 3,8 miljoner medieutlån. Antal besök ligger på samma nivå som förra året samtidigt som biblioteksanvändarna blir allt mer digitala. Biblioteksappen används av allt fler, vilket gör att fler ärenden kan göras utan att besöka biblioteken. Det totala antalet utlån minskar men i de bibliotek som infört utökade öppettider ökar utlånen.

Göteborg kraftsamlar för att skapa mer jämlika livsvillkor. Stadens särskilda mobiliseringsfråga *Staden där vi läser för våra barn* innebär en satsning på att språk- och läsfrämjande insatser når barn genom hela uppväxten. I projektet *Bokstart* har bibliotekspersonal under året gjort hembesök hos 350 familjer med nyfödda barn i några utvalda områden och gett dem bokgävor samt vägledning kring föräldrarnas roll i barnens tidiga språkutveckling. Kulturförvaltningen samarbetar också med Social resursförvaltning med guidning för socioekonomiskt utsatta grupper, läsecirklar för hemlösa kvinnor, språkcaféer för nyanlända, EU-direktkontor och information till företagare på olika språk.

Gäster/besökare

1 000-tal	2017	2018	2019
Uthyrning av idrottsanläggningar (planer och hallar, timmar)	307	290	307
Gästnätter vid idrottscuper	270	254	260
Bad	1 103	1 395	983
Teater	222	181	197
varav barn	28	22	23
Bibliotek	4 379	4 219	4 167
Museer	673	531	537
varav barn	186	146	110
Sommarlovsaktiviteter	80	79	59

Antal badbesök minskade under året. Fria bad för barn och ungdomar avvecklades i juni. Dessutom drabbades flera badhus av större driftstopp under året.

Framtidsfrågor

- » Utveckla samverkan med civilsamhälle och näringsliv.
- » Skapa platser och arenor för kultur, fritid och generationsöverskridande möten.

Bebyggelse och bostad

Göteborg är en attraktiv stad, vilket innebär utmaningar i att bereda plats för alla som vill bo, leva och verka här. Trenden i andra regioner visar på avmattning men i Göteborg är trycket inom stadsutveckling fortsatt stort och byggtakten har ökat.

Viktigt förbättringsarbete för tryggare och mer tillgängliga stadsmiljöer

Under året har staden förstärkt sitt samarbete med polisen. Ett resultat av stadens utvecklingsarbete tillsammans med de boende är att polisen inte längre definierar Gårdsten som ett särskilt utsatt område. Det har varit framgångsrikt att de boende haft möjlighet att engagera sig i sitt område och att en del boende erbjudits arbete i sin egen boendemiljö. Årets boendeenkät inom allmännyttan har haft rekordhög svarsfrekvens och vittnar om högre nöjdhet. Ett gott resultat är att Bergsjön toppar listan över trygghet.

Den fysiska miljön har stor betydelse för människors välbefinnande, hälsa och vardagsliv. Staden arbetar inom flera verksamhetsområden med att öka tryggheten och säkerheten samt främja tillgängligheten. Bland annat byggs Brunnsparken om och upprustning av Bergsjöbadet, Gårdsåsmossen i Bergsjön och Vårväderstorget har genomförts. I pilotprojekt pågår arbete med att utforma jämställda och jämlika utemiljöer. Bland annat har lekplatser och bad ökat tillgängligheten för såväl personer med funktionsnedsättning som barn och äldre.

Stadens allmänna ytor används för evenemang, högtidsfirande, naturpedagogik med mera vilket skapar mötesplatser i staden. Hela september arrangerades *Barnens växthus* för 6–9-åringar i Trädgårdsföreningen, som ett sätt att uppmärksamma barnkonventionens 30-årsjubileum. Syftet var att lekfullt och pedagogiskt sprida kunskap om de kvaliteter och möjligheter som finns att uppleva i stadens parker. Eventet hade drygt 12 000 besökare.

Bygga stad

Nationellt minskar bostadsbyggandet men i Göteborg har det successivt ökat de senaste åren. Under 2019 har nästan 4 400 nya bostäder byggts vilket är den högsta volymen sedan miljonprogrammet. Vid årsskiftet pågick byggandet av 8 200 bostäder. Det är första gången på 15 år som bostadsbyggandet ligger i nivå med befolkningstillväxten och sett till enbart antalet bostäder innebär det att bristen inte ökat ytterligare under året. Även stadens allmännytta har byggt fler bostäder än på mycket länge. Trots detta har den genomsnittliga kötiden ökat till cirka 6,5 år på den nu helt kommunala bostadsförmedlingen Boplots. Det finns cirka 55 000 bostäder i pågående planering och genomförande och stadens arbete har koncentrerats till att få dessa genomförda. Antalet färdigställda bostäder är beroende av att marknadens aktörer bygger planerade bostäder.

Stadens och byggaktörernas samarbetsprojekt *BoStad2021* gick under året in i ett genomförandeskede. Mer än hälften av bostäderna har börjat byggas och våren 2019 var det första projektet, 63 studentbostäder på Volrat Thamskatan, inflyttningsklart. Lärdomar från utvecklingsprojekt såsom *BoStad2021* implementeras i andra stadsövergripande projekt.

Bostadsbyggandet skapar ett behov av lokaler för funktioner såsom förskola, skola, idrottshallar och äldreboende. Behovet har varit eftersatt under de senaste åren. Staden har därför tagit ett större helhetsgrepp och gör prioriteringar, bland annat genom en lokalförsörjningsplan, för att säkra dessa behov. Det krävs ett långsiktigt arbete för att skapa en blandad stad med tillgängliga resurser som tillgodoser de kommunala behoven.

FOTO: FRIDA WINTER

I skapandet av hållbara livsmiljöer har det varit framgångsrikt att fokusera på barnperspektivet som innebär tidiga och ofta förebyggande insatser som ger god effekt för alla åldrar. Det kan exempelvis handla om att reservera mark för goda lek- och lärmiljöer.

Näringslivets efterfrågan på verksamhetsytor är fortsatt hög. Under året har staden påbörjat en kartläggning för att skapa mer ytor i anslutning till befintliga områden, men det är fortsatt brist på verksamhetsmark.

Bostäder för grupper som står långt från bostadsmarknaden

Trots historiskt högt bostadsbyggande råder fortsatt bostadsbrist, vilket slår särskilt hårt mot de grupper kommunen har ett ansvar för. Det nya bostadsförsörjningsprogrammet kommer ha fokus på äldre, hemlösa, nyanlända och personer med funktionsnedsättning. För att motverka hemlösheten behövs insatser i den generella bostadsförsörjningen. Antalet hemlösa hushåll i Göteborg är den lägsta på flera år. Jämfört med 2015 års cirka 3 300 hushåll är idag totalt drygt 3 000 hushåll med 3 500 vuxna och 1 500 barn hemlösa.

Under året har totalt 400 nya hushåll fått kommunala kontrakt, ett hyresavtal i andra hand. Totalt fick 314 hushåll överta sitt hyreskontrakt. Cirka 70 procent av de kommunala kontrakten med hyresavtal i andrahand omvandlas efter 18 månader till förstahandskontrakt.

För att ge fler bostadsalternativ för äldre tillhandahåller staden kommunala trygghetsbostäder. Under året har antalet trygghetsbostäder ökat med 109 lägenheter och nu finns det cirka 740 lägenheter i trygghetsboenden.

Stadsutveckling

Samråd om ny översiktsplan och fördjupningar för centrala Göteborg respektive Frölunda-Högsbo genomfördes under våren. Översiktsplanen är vägledande i kommunens markanvändning och visar inriktningen på stadens önskade utveckling.

Under året har bland annat detaljplaner för Västlänkens stationer vid Haga respektive Korsvägen, för Lisebergs utvidgning med hotell och nöjespark samt för förtätning av Volvos kontors-, utvecklings- och testverksamhet i Lundby vunnit laga kraft. Det första spadtaget har tagits för bostäder, kontor och handel kring Järntorget. Byggnation av Karlavagnstornet med omnejd samt blandad stadsbebyggelse vid Lindholmshamnen pågår. Nytt stadsdelshus, affärshus, parkeringshus och fiskebod i Selma stad stod klara hösten 2019.

Robust stad i förändrat klimat

För att kunna hantera översvämningsrisker har staden tagit fram ett så kallat tematiskt tillägg till översiktsplanen. Tillägget ger betydelsefulla förutsättningar för att hantera översvämningsrisker vid förtätning och exploatering. Staden har påbörjat samordning och planering för att bygga

älvkantsskydd och hantera skyfall. De främsta utmaningarna staden identifierat för att kunna möta klimatförändringarna är otydlighet i fastighetsägaransvar, att skapa finansieringsmodeller och en accepterad utbyggnadsplan. Arbete är påbörjat med anläggning av älvkantsskydd vid Packhuskajen och planering för skyfallsåtgärder har genomförts bland annat vid Opalatorget och Gamlestan. Vidare deltar staden i Göteborgsregionens klimatanpassningsnätverk som nu också knutit till sig ett expertråd.

För att kunna hantera översvämningssrisker har staden tagit fram ett så kallat tematiskt tillägg till översiktsplanen. Samordning och planering för att bygga älvkantsskydd och hantera skyfall har påbörjats. Under året startades byggandet av älvkantsskydd vid Packhuskajen och planering för skyfallsåtgärder bland annat vid Opalatorget och Gamlestan. De främsta utmaningarna som staden identifierat för att kunna möta klimatförändringarna är otydlighet i fastighetsägaransvar, att skapa finansieringsmodeller och en accepterad utbyggnadsplan. Vidare deltar staden i Göteborgsregionens klimatanpassningsnätverk som nu också knutit till sig ett expertråd.

Utmärkta hus

Göteborgs krematoriums finstämda lugn, materialkänsla och fina detaljer tilldelades *Sveriges Arkitekter Västra Götalands arkitekturpris*. Krematoriet har tidigare fått såväl *Per och Alma Olssons pris för årets bästa byggnad 2018* som priset *Årets Arkitektur 2019* av tidskriften *Rum*.

Till årets bästa byggnad 2019 i Göteborg utsågs Riksbyggens bostadsrättsförening Viva i Guldheden. Juryns motivering är att byggnaderna, som en naturlig fortsättning på folkhemmets bostadsbyggande, tar plats bredvid Guldhedens klassiker.

Utvecklingsarbete inom staden

I stadsutvecklingen prövar staden nya former, såsom lansering av stadens geodata som öppna data, en digital tvilling av staden som analysverktyg, en handfull pilotplaner som drivs med exploatörsmedverkan samt det nya verktyget kulturkonsekvensanalys som prövats i framtagandet av program för Biskopsgården. Ett annat utvecklingsarbete är att stadsbyggnadskontorets kundservice ökat sin tillgänglighet och under året hjälpt cirka 33 500 kunder.

Framtidsfrågor

- » Skapa boende för grupper som står långt från bostadsmarknaden.
- » Tillgodose stadens olika behov med bibehållen hög takt i bostadsbyggandet.
- » Anpassa staden till effekterna av klimatförändringar.

Antal planerade bostäder

Bostäder i	2015	2016	2017	2018	2019
Startade detaljplaner	10 750	2 600	1 685	2 360	2 566
Antagna/godkända detaljplaner	3 450	3 735	11 337	6 389	1 282
Markanvisningar	2 950	4 500	4 183	3 610	750

Antal färdigställda bostäder

År	Nybyggnad	Ombyggnad	Totalt
2015	2 298	255	2 553
2016	2 401	279	2 680
2017	2 027	174	2 201
2018	2 747	421	3 168
2019	4 194	163	4 357

Trafik

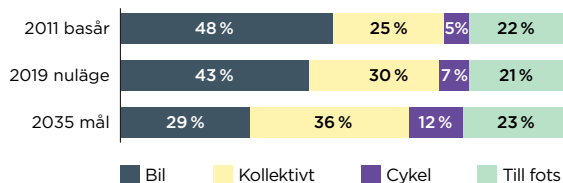
Göteborg är mitt i ett stort utvecklingssprång och de många infrastrukturprojekt som pågår lägger grunden för den nya staden som växer fram. Att ställa om till hållbar mobilitet är en förutsättning för att förverkliga den framtida hållbara staden.

Viktigt förbättringsarbete för hållbart resande

Att det hållbara resandet ska öka innebär att alltfler ska gå, cykla och åka kollektivt och att bilresandet ska minska. Sedan mätningarna började 2011 har kollektivtrafiken ökat med cirka 33 procent och resandet med cykel med cirka 45 procent. Gång och resande med bil har endast förändrats marginellt. För att målen i trafikstrategin till 2035 ska kunna nås krävs att omställningen till hållbart resande ökar i snabbare takt än vad det hittills gjort. Staden arbetar därför för att underlätta för gång, cykel och kollektivtrafik.

Under 2019 har det byggts pendelcykelsstråk i östra Göteborg samt 535 nya cykelparkeringsplatser. Flera åtgärder har även genomförts i syfte att skapa ett mer finmaskigt och sammanhängande gångnät. För att öka attraktiviteten i kollektivtrafiken har staden tillsammans med Västtrafik arbetat med mobilitetstjänster som binder samman olika färd sätt. Parkeringsbolaget har utvecklat P-appen så att det går att köpa Västtrafikbiljetter direkt i appen och appen *Cykelstaden* har utvecklats för att underlätta för ett kombinerat resande mellan olika trafikslag. För att göra det enklare för bilisterna att åka kollektivt har det under 2019 byggts 300 pendelparkeringsplatser på 13 parkeringsytor. Staden har tagit fram en plan, i samverkan med Västra Götalandsregionen, för utveckling av kollektivtrafiken åren 2020–2024.

Fördelning av färd sätt

Framkomligheten i staden

Framkomligheten i centrala Göteborg kommer under flera år att vara begränsad till följd av pågående byggprojekt. Mycket arbete pågår för att underlätta för invånare, besökare och näringsliv under byggtiden. Ett exempel är mängden busstrafik som ökar och därigenom kräver ändrade utrymmen vid hållplatser och numera även anpassningar för eldrift. Under 2019 har linje 59, 60 och 62 elektrifierats och laddstationer har byggts på ändhållplatserna vid Masthugget och Redbergsplatsen. Totalt är nu 25 elektrifierade bussar i trafik. Ett flertal tillgänglighetsanpassade hållplatser har tillkommit för att möta behovet av en kollektivtrafik för alla.

Att knyta samman staden över barriärer är ett viktigt arbete. Under 2019 har en undersökning av den subventionerade färjetrafiken gjorts som visar att bara var femte cyklist och drygt hälften av fotgängarna skulle rest med färjan om den inte var gratis.

Utveckling för framtiden

Flera utvecklingsprojekt som syftar till att främja en hållbar mobilitet i Göteborg pågår. *ElectriCity*, som är ett samarbete mellan industri, forskning och samhälle för elektrifierade transporter, har lett till att staden och aktörerna i regionen nu inför den nya tekniken för elektrifierade bussar.

POLIS är ett nätverk inom EU för städer, organisationer och näringsliv för utbyte av kunskap inom innovativa tekniklösningar för lokala transporter. I november valdes Göteborg som ordförande och trafiknämndens ordförande skrev under ett europeiskt uppdrag för ökad trafiksäkerhet, *The New Paradigm for Safe City Streets*. Syftet med uppdraget är att lyfta frågor om trafiksäkerhet högre upp på dagordningen och bidra till ökad trafiksäkerhet, särskilt för gående och cyklister.

FOTO: SUPERSTUDIO

En trygg och säker stad

Staden ska vara en attraktiv och trygg plats för alla att vistas och röra sig i. Staden arbetar med trygghetsskapande åtgärder i form av installation av kameror i spårvägstunnlar. Staden har, i enlighet med polisens rekommendationer, genomfört ett antal säkerhetsskapande åtgärder i form av 24 tunga barriärer och fyra platser med säkerhetspollare på gågator i staden.

För att uppnå en trafiksäkrare miljö är den främsta åtgärden att sänka hastigheten till max 30 km/h. Det är då de allra allvarligaste olyckorna, de mellan oskyddade trafikanter och fordon, kan undvikas eller följderna därav mildras.

Under året har staden intensifierat arbetet med att flytta cyklar som inte används eller har parakerats fel. På så sätt ökar både trafiksäkerhet och framkomlighet för de som kontinuerligt använder sina cyklar och trivseln i stadsmiljön förbättras.

Resor med färdtjänst

Serviceresor har som uppdrag att erbjuda persontransporter, som exempelvis färdtjänst, för de som har svårt att resa på egen hand. Totalt har 655 000 färdtjänstresor utförts under 2019. I april tog trafiknämnden över ansvaret från stadsdelsnämnderna för resor till och från daglig verksamhet.

Stora trafikprojekt

Förutom byggnationen av Västlänken har flera större projekt pågått under 2019 såsom nedsänkning av E45 i anslutning till norra nedfarten av Götatunneln, Hisingsbron samt Vasabron.

I somras återinvigdes en av Sveriges bäst bevarade jugendbroar, Vasabron, efter omfattande renovering. Stor omsorg har lagts på att bevara bronns utseende samtidigt som konstruktionen nu är starkare och säkrare än tidigare.

Hisingsbron ska ersätta den nuvarande älvförbindelsen Götaälvbron som har en begränsad livslängd. Den nya Hisingsbron planeras öppna

för vägtrafik vintern/våren 2020–2021 och för spårvägstrafik sommaren 2021. Efter en inledande försening är nu en stor del av stålet till brokonstruktionen på plats. Montagearbeten har gått bättre än planerat men det kvarstår många moment som förknippas med stora tidsrisker.

I oktober månad presenterades resultatet av utredningen kring alternativ utformning av Göteborgs stadslinbana. Trafiknämnden beslutade enhälligt att avveckla projektet och ärendet är nu på väg till kommunfullmäktige för beslut.

Godstransporter

Göteborg är ett transportnav och Skandinavien största hamn ställer stora krav på transportsystemet. Med ett expansivt näringsliv i en tid när staden bygger om och bygger ut ställs stora krav på framkomlighet och tillgänglighet för transportflöden till Göteborgs hamn. Det gäller också för distribution av varor till verksamheter i centrala staden och mer externa verksamheter. Stadsleveransen är en tjänst som staden erbjuder för samlastning för att avlasta de tunga transporterna i innerstaden.

Framtidsfrågor

- » Bygga en nära storstad med en hållbar trafiksituation.
- » Digitalisering, elektrifiering och automatisering av transportsystemet.
- » Bibehålla stadslivets attraktivitet när e-handeln ökar och allt fler paketleveranser ska ske direkt till hemmen.

Klimat och miljö

Göteborgs Stad går före i hållbarhetsarbetet. För fjärde året i rad är Göteborg världens mest hållbara mötes- och evenemangsdestination enligt hållbarhetsindexet *Global Destination Sustainability*. Renovas helt eldrivna sopbil fick en utmärkelse på den årliga återvinningsgalan eftersom man såg att den kan betyda mycket för framtidens avfallsbehandling. Staden tog även emot Naturvårdsverkets miljömålspris för arbetet med att minska mängden avfall i till exempel äldreboenden, förskolor och kök.

Miljöstyrning

Det pågår ett omfattande arbete i staden för att ta fram ett nytt miljö- och klimatprogram utifrån ett uppdrag från kommunfullmäktige. Likaså har arbete med att ta fram ett förslag till miljöledningssystem för staden pågått.

Det nya programmet och miljöledningssystemet förväntas bli färdiga 2020. Flera delmål i programmet kretsar kring barns miljöer och folkhälsa.

Klimat och energi

Kommunfullmäktige har beslutat att stadens egen fordonsflotta ska vara fossilfri 2023. Utfasning av fossildrivna fordon fortsätter i ökad takt. Inköpsorganisationen har som ett första led i detta fokuserat på styrningen av inköp av lätta fordon.

Staden satsar på solenergi på flera olika sätt och platser. Både genom att bygga solcellsparker men också genom att hitta lämpliga tak att anlägga på. På skolor och förskolor har lokalförvaltningen till och med 2019 installerat 35 solcellsanläggningar på befintliga tak och nio anläggningar i samband med nybyggnation. Totalt installerad effekt är nu 4,1 MW, vilket ger en årsproduktion på cirka 4 100 MWh.

EU-projektet *Fossil-free Energy Districts (FED)* avslutades under året. Projektet är en innovativ satsning av Göteborgs Stad för att minska energianvändningen och beroendet av fossila bränslen i fastigheter. En unik lokal handelsplats för el, fjärrvärme och fjärrkyla har utvecklats på Chalmersområdet tillsammans med nio partners.

Stadens fjärrvärmenät hade närmare 100 läckor i år vilket är högre än normalt. Nätet har uppnått hög ålder och behovet av åtgärder ökar de kommande åren. Under 2019 förändrades förutsättningarna för Göteborg Energis produktion. Kommunfullmäktige beslutade att Rosenlundsverken ska läggas ned 2020–2045. Regeringen beslutade att förändra beskattningen av fossileldade kraftvärmeverk vilket kraftigt påverkar lönsamheten för Rya kraftvärmeverk. För att ersätta värme från Rya kraftvärmeverk med värme från biogas som är planen krävs att nya miljötillstånd godkänns.

Luft

Luftkvaliteten i staden är viktig för stadens utveckling. I centrala Göteborg är halterna av kvävedioxid fortfarande så höga att staden inte klarar miljökvalitetsnormerna. Miljökvalitetsnormerna för partiklar (PM₁₀) och fina partiklar (PM_{2,5}) klaras däremot för trettonde året i rad. Vägtrafiken är den huvudsakliga källan till utsläppen. Ren luft är viktigt för folkhälsan och barn är extra känsliga.

Naturen

Kommunfullmäktige beslutade om program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2019–2035. Fem av de lokala miljömålen har särskilt stark anknytning till biologisk mångfald.

Som ett led i att utveckla Göteborgs ekologiska värden och uppnå miljömål har park- och naturförvaltningen genomfört olika åtgärder som

till exempel naturvårdsbränning i Orremossen i Vättlefjäll samt restaureringar och nyanläggning av våtmarker i bland annat Hisingsparken, Amundön, Ganlet och Delsjöområdet.

Vatten och avlopp

År 2019 var ett regnigt år, både våren och hösten var blötare än normalt med många källaröversvämningar och mycket tillskottsvatten till Rya avloppsreningsverk som följd. Reningsverksamheten har trots detta uppfyllt samtliga miljökrav med god marginal. Gryaab behandlade 141 miljoner kubikmeter vatten (2018 behandlades 123 miljoner) på Ryaverket och producerade 53 568 ton slam. Av detta blev 31 100 ton slam godkänt för jordbruksanvändning enligt Revaq-certifieringen. Det övriga slammet komposterades.

Läckaget i dricksvattenledningarna har minskat med drygt 10 procent jämfört med 2018 genom ökade resurser inom aktiv läcksökning, förnyelse av stomnätledningarna samt åtgärder som gör det lättare att ringa in läckaget och sätta in åtgärder.

I Göteborg och särskilt i de mer centrala delarna finns det vattenförekomster som inte når upp till miljökvalitetsnormerna för vatten. De är juridiskt bindande och staden ska klara god status

i vattenförekomsterna senast 2027. Kommunstyrelsen har beslutat om att staden ska ta fram en åtgärdsplan för god vattenstatus.

Avfall

Göteborgarnas restavfall minskade med drygt två procent jämfört med föregående år. Det har varit minskade avfallsmängder i flera år men minskningen 2019 är den största sedan år 2013. Konjunktur, konsumtionsmönster och utsortering är de faktorer som påverkar mängderna mest.

Grovavfallet har däremot ökat och även besöken på återvinningscentralerna. Kretslopp och vatten har under året gjort flera tester av nya tjänster för att förenkla för göteborgarna att sortera genom att till exempel erbjuda återvinningscentral på präm, tjänst för hämtning av grovavfall samt test av fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar i tvåfackskärl. Alla tre testerna kommer leva vidare i olika form under 2020.

Renova har fått nytt tillstånd för att utöka deponiområdet vid Tagene. Tillståndet gäller för deponering av rena och lätt förorenade massor. Arbetet med att anlägga den nya deponin har pågått under 2019 och de första massorna förväntas deponeras under 2020.

FOTO: FRIDA WINTER

Mat och avfall i skola, vård och omsorg

Genom kretslopp och vattens avfallsförebyggande arbete har till exempel 520 kök minskat matsvinnet med 50 procent på två år, 55 äldreboenden har minskat avfallet med 20 procent och en förskola minskade antalet engångsartiklar med 70 procent. Göteborgsmodellen mot matsvinn har fått stor uppmärksamhet och har nått ända till Brasilien där en grupp forskare vill använda modellen som mall för ett liknande arbete i Sao Paolo. Under klimatsmarta veckan deltog skolor och förskolor i en temavecka om klimatsmart mat då köken anpassade sina menyer för att minska koldioxidutsläppet.

Miljötillsyn och livsmedelskontroll

Miljöförvaltningen genomförde totalt 6 011 livsmedelskontroller under 2019, vilket är en ökning med 3,6 procent jämfört med 2018. Både livsmedelskontrollen och miljötillsynen får goda omdömen i kundundersökningen Insikt.

Kemikalier

Mer än 75 procent av stadens förvaltningar och bolag är klara eller nästan klara med arbetet att fasa ut de produkter som innehåller de farligaste ämnena. Dessutom har stadens verksamheter kommit långt med att lista de kemiska produkter som används. Arbetet genomförs enligt stadens kemikalieplan som har fokus på barn.

Produktion av förnyelsebar energi

Leveransvolym, GWh	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Fjärrvärme	3 511	3 562	3 343
Sol- och vindenergi*	124	65	72
Förnybar kraftvärme	-	36	41

* Värde inkluderar förnybar kraftvärme. Särredovisas från och med 2018.

Miljöanpassat byggande

Procent	2015	2016	2017	2018	2019
Andel färdigställda bostäder i markanvisningar enligt programmet för miljöanpassat byggande	80	73	95	93	95

101 bostäder norr om Frölunda kulturhus som markanvisades 2006 utan krav på MAB som färdigställdes under 2019 gör att utfallet inte blir 100 procent.

WinWin Gothenburg Sustainability Award

WinWin Gothenburg Sustainability Award är en ideell förening som finansieras av Göteborgs Stad, Region Västra Götaland och elva andra medlemsorganisationer och företag. Vinnarna utses av en oberoende jury. År 2019 vann Arash Derambarsh från Frankrike utmärkelsen för sitt arbete med att minska matsvinnet. Han har fått den franska regeringen att anta en lag som förbjuder franska stormarknader och restauranger från att kasta bort användbar mat. Vinnare av *WinWin Youth Award 2019* är tre studenter från Lindholmens Tekniska Gymnasium med projektet *Algea – mat för en hållbar morgondag*.

Framtidsfrågor

- » Att klara Parisavtalets målsättningar på lokal nivå.
- » Skapa och bevara biologisk mångfald, ekosystemtjänster och goda livsmiljöer för människan när staden utvecklas och förändras.
- » Att klara miljökvalitetsnormerna för vattenförekomster senast 2027.

Vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser

Staden fortsätter arbetet med att stödja personer som befinner sig längst från arbete, stödet sker genom utbildningsinsatser och jobbmatchning. Under året har de fyra kompetenscentrumen arbetat för att samordna sina arbetsmarknadsinsatser med vägledning inför vuxenutbildning för sina deltagare.

Målgruppen för vuxenutbildningen idag är både större och ser annorlunda ut än tidigare. Den omfattar en högre andel personer utan svenska som modersmål, unga som i många fall har flera skolmisslyckanden bakom sig och fler personer i behov av särskilt stöd på olika sätt.

Arbetet för att öka närvaron, säkra att studier fullföljs och att godkända betyg uppnås utvecklas kontinuerligt.

För att utveckla svenska för invandrare (SFI) har utbildningar med språkstöd i kombination med kompletteringsutbildningar som kan kombineras med arbete utvecklats. Målet är att kunna kombinera SFI med arbetsmarknadspraktik och/eller yrkesutbildning.

Lärvux har under de senaste åren haft en förändrad målgrupp. Nästan hälften av de antagna eleverna har numera ett annat modersmål än svenska. Detta har medfört att förvaltningen under 2019 gjort det möjligt att studera SFI på Lärvux. Under 2019 har elevantalet på Lärvux fortsatt att minska.

Arbetsmarknad

Arbetsmarknaden i Göteborg har varit stark under flera år. En fortsatt utveckling hindras delvis av den bristande matchningen på arbetsmarknaden. Trots en hög efterfrågan på arbetskraft står grupper av arbetslösa med utsatt ställning utanför arbetsmarknaden. Det är personer med förgymnasial utbildning, med funktionsnedsättning

som medför arbetsnedsättning, utomeuropeiskt födda och personer i åldern 55–64 år. Gruppen utgör närmare 75 procent av det totala antalet arbetssökande, varav omkring hälften av dessa kan hänföras till gruppen utomeuropeiskt födda. Flertalet har minst två av de kriterier som betecknar utsatt ställning på arbetsmarknaden. Kvinnor med en utomeuropeisk bakgrund och som uppbär försörjningsstöd har ofta en lägre utbildningsnivå, lägre svenska kunskaper och därmed en lägre erfarenhet av arbetsmarknaden.

Staden arbetar aktivt med att erbjuda utbildning och stöd att få arbete. Via kompetenscenter och Centrum för arbetsmarknadsanställningar får arbetssökande stöd för utveckling. Viktiga samarbeten under 2019 har skett genom de så kallade jobbspåren med de kommunala bostadsföretagen inom Framtidskoncernen samt med Renova.

Arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningens uppdrag kräver samverkan med privata och offentliga arbetsgivare och andra myndigheter genom bland annat Samordningsförbundet Göteborg. Ett samarbetsavtal med Arbetsförmedlingen finns.

Kombinationer med att erbjuda yrkesutbildningar med språkstöd för deltagare på kompetenscenter, samt grundläggande lärarledda datautbildningar tillsammans med lärare har utvecklats under 2019.

Kompetenshöjande insatser inför en arbetsmarknadsanställning har genomförts, andelen

som går till arbete eller studier har ökat med 100 procent efter insatserna.

I stadens kompetenscentrums verksamhet har drygt 1800 personer varit inskrivna under året vilket är en ökning jämfört med föregående år med 15 procent. Av de inskrivna var 48 procent män och 52 procent kvinnor. 52 procent av deltagarna har gått vidare till arbete eller studier. Av dem som fått arbete är 57 procent män.

Sommarjobb för unga är ofta den första kontakten med arbetsmarknaden och en möjlighet för staden att visa hur meningsfullt det är att arbeta inom välfärdsområdet och därmed påverka framtida yrkesval. Under året har 1850 gymnasieelever och cirka 1000 högstadieelever haft ett sommarjobb genom Göteborgs Stad. Dessutom erbjuder Liseberg årligen sommarjobb i nöjesparken varje sommar.

Viktigt förbättringsarbete för ökad etablering på arbetsmarknaden

Att fullfölja och lyckas är en förutsättning för en integration av utsatta och socioekonomiskt svaga grupper med låg eller ingen erfarenhet av arbete eller studier. Andelen avbrott från grundläggande svenska studier är 60 procent. Avbrotten från SFI har under 2019 varit 20 procent. Kompetenscenter återremitterar 37 procent av sina deltagare till stadsdelarna då inte bedöms kunna tillgodogöra sig verksamheten. Avbrott från SFI och grundläggande svenska studier behöver analyseras ytterligare.

Vuxenutbildning – några nyckeltal

	2017	2018	2019
Nettokostnad (mnkr)	467	485	497
Nettokostnadsutveckling (%)	25,5	3,9	2,4
Årsstudieplatser köpta	12810	13213	12949
varav grundläggande vuxenutbildning	1463	1596	1713
varav gymnasial vuxenutbildning	4577	4479	4310
varav särsvux	53	58	54
varav svenska för invandrare (SFI)	6717	7080	6872

Framtidsfrågor

- » Strukturerad vägledning och minskade studieavbrott.
- » Arbetsgivare signalerar att deras planer hämmas av den bristande matchningen på arbetsmarknaden.
- » Högre antal personer som klarar SFI och grundläggande utbildning i svenska.
- » Arbetsförmedlingens förändring och effekter för staden.

FOTO: FRIDA WINTER

Näringsliv och turism

Göteborgsregionen har utvecklats starkt med jobbtillväxt och ett rekordår för besöksnäringen. Stadens bolag bidrar till den utvecklingen: Göteborgs Hamn AB genom sin strategiska satsning på utökad kapacitet för godshantering och järnvägsgods. Business Region Göteborg AB respektive Göteborg & Co AB genom sina uppdrag att bidra till att skapa förutsättningar för en utveckling av näringsliv och besöksnäring.

Näringsliv

Trots en tydlig avmattning av konjunkturen i Sverige under 2019 har effekterna i Göteborgsregionen varit mindre än förväntat. Antalet arbetstillfällen har ökat med 2,4 procent vilket är fyra gånger mer än övriga landet. En viktig förklaring är att vi har ett diversifierat näringsliv som är präglad av exporterande företag.

Industrin, särskilt fordonsindustrin, står inför en omfattande förändringsprocess i samband med övergången till ökad elektrifiering och digitalisering. Business Region Göteborg har haft en sammanhållande roll tillsammans med förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning, Göteborgsregionen och Västra Götalandsregionen i en satsning för kompetensutveckling av ingenjörer.

Inom ramen för *Gothenburg Climate Partnership* har staden flera projekt tillsammans med byggsektorn, som står för en tredjedel av Sveriges koldioxidutsläpp. Projekten har bland annat fokus på att utveckla och pröva nya arbetssätt för ett ökat återbruk av byggprodukter.

I ett annat projekt utvecklas kraven på utsläppsfria bygg- och anläggningsmaskiner i kommande upphandlingar. Göteborg är först i Sverige med det.

Under året fick Göteborgs Stad EU-priset *European Entrepreneurial Region Award 2020* för arbetet med att ta fram stadens näringslivsstrategiska program. I motiveringen lyftes särskilt fram den inkluderande processen mellan Göteborgsregionens tretton kommuner, näringslivet, akademi och andra organisationer.

För första gången på nära tio år förbättras betyget för Göteborgs Stad i det sammanfattande

omdömet av företagsklimatet enligt Svenskt Näringsliv och SKR:s mätning om näringslivsklimat (NKI) visar också på en uppgång.

Besöksnäring

Destinationen Göteborg lockar allt fler besökare och 2019 redovisas en fortsatt ökning av antal gästnätter till cirka 5 miljoner övernattningsnätter på hotell och vandrarhem i Göteborgsregionen. Det gör 2019 till det mest framgångsrika året hittills. Tillväxten är 4 procent jämfört med föregående år vilket är betydligt högre än de senaste två åren. En bidragande orsak är att allt fler arrangörer visar intresse för Göteborg som mötesstad. Göteborg kan erbjuda anläggningar och ett samarbete mellan stad, näringsliv och akademi på internationell toppnivå. En stor majoritet av gästerna kommer från Skandinavien varav 70 procent är från Sverige.

Hotellmarknaden har ett fortsatt högt kapacitetsutnyttjande. Beläggningen på hotell och vandrarhem är generellt hög, 70 procent i genomsnitt fram till november och 85 procent i juli vilket är högst av de svenska storstadsregionerna. Inget pekar på att Göteborg tappat i attraktionskraft. I praktiken har vi kapacitetsbrist och för perioden 2022–2026 planeras ett tillskott om 4 000 hotellrum.

Under året har 388 evenemang genomförts på stadens arenor vilket är en ökning med 21 procent jämfört med föregående år. Besökarantalet ökade med 4 procent till sammanlagt 1,6 miljoner besökare. Got Event har ett samarbete med idrotts- och föreningsförvaltningen kring uthyrning av arenorna till skolor och breddidrott. Genom öppna och entréfria evenemang skapas möjlighet

att nå fler målgrupper inom idrotts- och föreningslivet. Sedan 2016 tillämpar Valhallabadet fri entré för barn, ungdomar och seniorer.

2019 var den bästa kryssningssäsongen någonsin. Hela 110 000 passagerare fördelade på 60 kryssningsfartyg besökte Göteborg. Intresset är fortsatt stort med 83 anlöp bokade för säsongen 2020.

Göteborg utnämndes i oktober till *European Capital of Smart Tourism 2020*. Genom utnämningen vill EU-kommissionen belöna städer som utmärker sig för smarta, innovativa och inkluderande lösningar inom turism. För Göteborg innebär det att under 2020 arbeta för att utveckla smarta, innovativa och inkluderande lösningar inom besöksnäringen som ska spridas till övriga medlemsländer i EU.

Liseberg

Under 2019 besöktes Liseberg av totalt 3 miljoner gäster vilket innebär något vikande besökssiffror men samtidigt har försäljningen och det ekonomiska resultatet förbättrats. Antalet parkgäster under sommarsäsongen påverkades negativt av det inledande ostadiga vädret. När grindarna stängde för sommaren hade parken haft ett gästantal på totalt 1 967 000, vilket var 5 procent färre än 2018. Halloweenssäsongen blev däremot en succé och när *Jul på Liseberg* stängde hade resultatet förbättrats.

Liseberg har en verksamhet med en ambition att erbjuda något för alla, oavsett bakgrund och förutsättningar. Nöjesparken arbetar för att nå nya gästgrupper i samarbete med stadsdelsförvaltningarna, Insamlingsstiftelsen för Drottning Silvias Barn och Ungdomssjukhus och Räddningsmissionen. Liseberg har som mål att 2 procent av omsättningen ska gå till stödinsatser och 2019 var det totala värdet av Lisebergs stöd 17 mnkr.

Näringsliv och besöksnäring

1 000-tal	2015	2016	2017	2018	2019
NKI Företagsklimat	68	69	69	67	69
Containers - TEU	820	798	644	753	772
Roro-enheter	532	538	593	584	551
Gästnätter - hotell	4 500	4 700	4 800	4 820	5 000
Besökare Lisebergsparken	3 100	3 100	3 100	3 100	3 000
Antal evenemang	348	407	351	320	388
Antal evenemangsbesökare	1 500	1 800	1 700	1 500	1 600

NKI 2019 är preliminär, slutligt värde publiceras i april. TEU: En TEU motsvarar en tjugofotscontainer.

Arbetet med *Lisebergs Jubileumsprojekt*, som är etablering av ett temahotell och en vattenpark inomhus söder om parken, fortsatte under 2019.

Ökade containervolymer i Göteborgs hamn

Containervolymer ökade för andra året i rad. En tydlig trend är att containergods från hela Sverige koncentreras till Göteborgs hamn via järnväg. Över hälften av containergodset på fartyg tar tåget in eller ut ur hamnen på landsidan. Totalt transporterades 456 000 TEU (en TEU motsvarar en 20-fotscontainer) genom hamnen på järnväg – det är den största volymen i hamnens 400-åriga historia och en nivå som ingen annan internationell storhamn når upp till.

Det osäkra konjunkturläget i Europa speglar hamnens intraeuropeiska roro-volymer, som minskade med sex procent jämfört med 2018. Detta efter att ha legat på historiskt höga volymer under de senaste åren då den europeiska konjunkturen var starkare.

Planeringen för farledsförbättringen till Göteborgs hamn har pågått under året, vilket har stor strategisk betydelse för hamnens fortsatta utveckling.

Framtidsfrågor

- » Förbättra företagsklimatet.
- » Värna en konkurrenskraftig hamn.
- » Genomföra de näringslivs-strategiska, besöksnäringssamt innovationsprogrammen.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

I den finansiella analysen över viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning används nyckeltal som visar utfall över en tioårsperiod. På detta sätt ges en bild av utvecklingen över tid och möjlighet till trendbedömningar. Detta är en del av analysen även om fokus i första hand är utvecklingen under verksamhetsåret som gått och de närmast föregående åren. Upplysningar lämnas också över finansiella risker, pensionsåtagande och de mellanhavande som sker inom koncernen.

Den övergripande utvecklingen där befolkningen växer med 7 000–8 000 per år påverkar kommunen och de kommunala bolagens verksamhet. Behoven av kommunal service, bostäder, infrastruktur och kommunikation avspeglas allt mer i den ekonomiska utvecklingen. Koncernens investeringar ökar och uppgick 2019 till 11,9 mdkr, en ökning med 1,9 mdkr jämfört med 2018. Med denna utveckling följer högre kapitalkostnader som tar en allt större andel av det ekonomiska utrymmet. Samtidigt ökar tillgångarna och för 2019 ökar låneskulden när investeringarna inte fullt ut har kunnat finansieras med egna medel. Skuld- och avsättningsgraden ökar som en konsekvens av detta och är nu 70 procent. Koncernen visar på positiva resultat på drygt 2 mdkr per år de senaste tre åren men med en nedgång för 2019. Koncernens soliditet (inklusive samtliga pensionsförpliktelser) har stärkts något och ligger på drygt 20 procent.

För kommunen och dess skattefinansierade verksamhet försämras resultatet för tredje året i rad och det strukturella resultatet uppgår till knappt 0,2 mdkr. De senaste åren ökar samtidigt de strukturella nettokostnaderna mer än skatteintäkterna. De ekonomiska marginalerna minskade därmed i jämförelse med de senaste åren och de framtida finansiella utmaningarna som

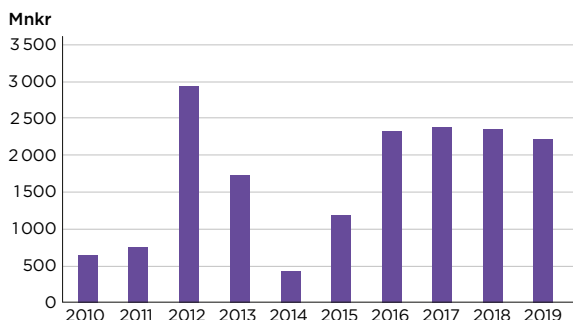
kommunen står inför ökar ytterligare. Redovisat resultat på sista raden var 1 504 mnkr, vilket uppnås genom realisationsvinster och utdelning från de kommunala bolagen. Investeringsvolymen fortsätter öka i förhållande till tidigare år som en konsekvens av verksamhetens lokalbehov och stadsutveckling.

Parallellt med befolkningstillväxten har det över en längre tid varit en positiv konjunktur som mattades av något 2019 där BNP inte ökar i samma takt. Sverige och Göteborg är beroende av utvecklingen i den globala ekonomin. Göteborgsregionen har klarat sig något bättre än landet som helhet och några större avmattningseffekter kan ännu inte avläsas i den ekonomiska ställningen. Däremot blir den demografiska utmaningen, för Göteborg liksom kommunsektorn i stort, att finansiera det kommunala välfärdsuppdraget allt mer ansträngd.

Finansiell analys av den kommunala koncernen

I detta avsnitt görs en finansiell analys av den kommunala koncernen.

Årets resultat

Årets resultat för den kommunala koncernen uppgick till 2 200 mnkr, varav kommunen bidrog med 1 504 mnkr, bolagen med 1 255 mnkr och kommunalförbund med negativt resultat om 3 mnkr. Justeringar för att hantera interna mellanhavanden, mellan kommunen och bolagen, uppgick till minus 536 mnkr och bestod i huvudsak av utdelning (540 mnkr) från bolag till kommunen samt internvinst vid fastighetsöverlåtelse. Årets resultat tillsammans med tidigare års resultat har bidragit till att stärka den långsiktiga finansiella handlingsberedskapen.

Verksamhetens omsättning

Koncernen redovisade under 2019 intäkter på 59,2 mdkr, varav drygt hälften bestod av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Jämfört med 2018 ökade intäkterna med 1,4 mdkr, där skatteintäkterna stod för en stor del av ökningen. Inom kommunen ökade intäkterna med 3,7 procent eller 1,6 mdkr. I bolagssektorn ökade rörelsens intäkter med tre procent jämfört med föregående år.

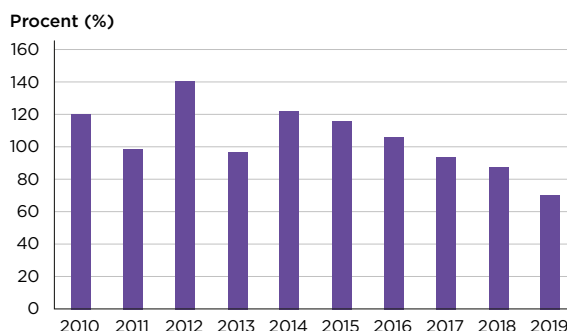
Investeringar

Koncernen genomför från år till år stora investeringar när befolkningen växer och över tid kommer det ske en fortsatt omfattande stadsutveckling och utbyggnad av verksamhet. Bruttoinvesteringarna ökade jämfört med tidigare år och uppgick till 11,9 mdkr 2019, vilket är 1,9 mdkr eller 19 procent högre än föregående år. Kommunen investerade för 4,8 mdkr och de största investeringarna gjordes i lokaler för förskola/skola och inom trafikområdet. De kommunala bolagens

investeringar uppgick till 7,2 mdkr och en stor del avsåg bostäder. Mer information om investeringar finns att läsa om under block om investeringsredovisning.

Totalt sett var investeringsvolymen cirka 3,3 mdkr lägre än budgeterat och den huvudsakliga orsaken till detta var att projekt av olika skäl har behövt skjutas fram i tid.

Grad av egenfinansiering av årets investeringar

Egenfinansieringsgrad av årets investeringar på 71 procent är en minskning mot föregående års 88 procent. Det är också lägre än det tioåriga snittet som uppgår till 105 procent. Graden av egenfinansiering blir lägre när investeringsvolymen nu ökar samtidigt som överskotten inte gör det i samma utsträckning. Samtidigt är nyckeltalet än så länge fortsatt relativt starkt.

Balansomslutning

Balansomslutningen uppgick till 105,9 mdkr, varav kommunen stod för 89,1 mdkr och bolagen för 70,8 mdkr. Interna mellanhavanden inom koncernen var 54,7 mdkr. Göteborgs Stads andelar i kommunalförbund var 0,5 mdkr. Balansomslutningen ökade med närmare 9 procent och en stor del av förklaringen är ökade investeringar.

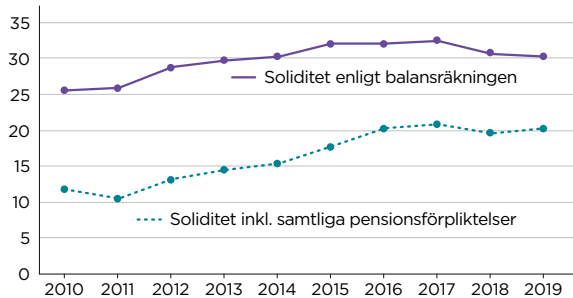
Avkastning på eget kapital

Avkastning på eget kapital samt totalt kapital är exempel på lönsamhetsmått som beskriver resultatet i förhållande till kapitalinsats. Avkastning på eget kapital minskade 2019 från 7,7 till 6,9 procent. Även avkastningen på totalt kapital

minskade, från 3,2 till 2,8 procent. Genomsnittet över en femårsperiod är drygt tre procent. Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att dessa mått bara ska ses som en indikator över tid, då nyckeltalen inte används i styrningen.

Soliditet

Procent (%)

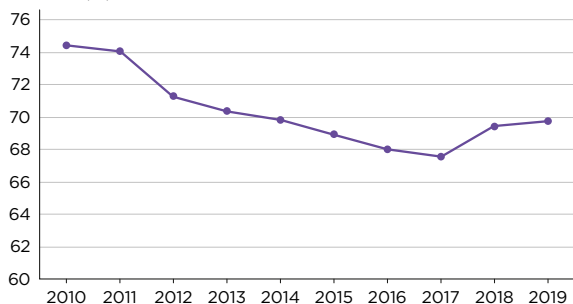
Fotnot: 2018 justerades det egna kapitalet för rättelse av uppskrivningar inom bolagen. Detta försämrade soliditeten med cirka tre procentenheter.

Soliditeten är ett mått på långsiktigt finansiellt handlingsutrymme och svarar för hur mycket av tillgångarna som finansierats med eget kapital. Soliditetsutvecklingen beror på förändringen av eget kapital och tillgångar. För 2019 uppgick soliditeten till 30,2 procent, vilket var en marginell förändring från 30,6 procent föregående år. Soliditeten enligt fullfonderingsmodellen som inkluderar samtliga pensionsförpliktelser ökade med 0,7 procentenheter och uppgick år 2019 till drygt 20 procent.

Det finns ingen generell nivå för hur hög soliditeten bör vara för en stad av Göteborgs storlek, men ju högre soliditet desto större handlingsfrihet att kunna hantera fluktuationer i resultatutvecklingen. Det är viktigt att bolagen som ingår i den kommunala koncernen har en god soliditet, annars riskerar kommunen som ägare att få skjuta till medel om bolagen drabbas av finansiella svårigheter. Bolagens soliditet varierar men i stort visar de på goda och stabila soliditetsmått. I blocket *Driftredovisning* redovisas de olika bolagens soliditet.

Skuldsättningsgrad och låneskuld

Procent (%)

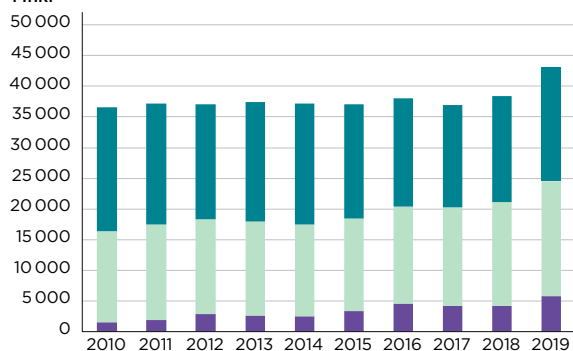
Diagrammet illustrerar koncernens totala skuldsättning i relation till hela balansomslutningen. Skuldsättningsgraden uppgick till 70 procent, vilket är en fortsatt ökning jämfört med föregående år. Detta påverkar finansnettot negativt och den ökade skuldsättningen innebär en ökad finansiell risk.

Framtidenkoncernens upplåning står för en stor del av den totala upplåningen, vilket framgår separat i diagrammet. Koncernens skuld under de senaste tio åren, 2010–2019, har legat kring 36–37 mdkr. Skuldutvecklingen har under dessa år inte ökat på det sätt som bedömts för respektive års budget. Det beror på två samverkande faktorer. Dels har investeringarna inte ökat i den takt som budgeterats, dels har resultaten blivit högre. Detta har inneburit att investeringarna har kunnat finansieras med egna medel.

Koncernens externa nettolåneskuld uppgick vid årsskiftet till 43,0 mdkr vilket är en ökning med 4,6 mdkr jämfört med året innan. Bolagens låneskuld uppgick till 37,2 mdkr. Den skattefinansierade verksamhetens del av skulden, det vill säga kommunens nettolåneskuld, uppgick till 5,8 mdkr, vilket utgör 15 procent av den totala upplåningen. Av den totala ökningen under 2019 står kommunen för 1,7 mdkr, Framtidenkoncernen för 1,7 mdkr och övriga bolag för 1,2 mdkr. Skuldökningen är i sig i linje med de budgetmål som ställts upp och har sin förklaring i det behov av stadsutveckling som staden befinner sig i.

Koncernens externa upplåning

Mnkr

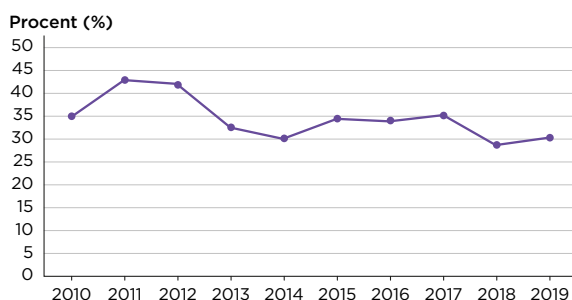

Likviditet

Årets kortsiktiga handlingsberedskap i form av kassalikviditet ökade med 2,3 procentenheter jämfört med föregående år och låg 2019 på 30,5 procent. Förändringen förklaras till största del av att fordringarna har ökat mer i förhållande till de kortfristiga skulderna. De likvida medlen på bank var vid årsskiftet något lägre än året innan.

men nedgången var tillfällig då ny upplåning skedde efter årsskiftet. Kommunens koncernbank fungerar även som internbank för kommunens bolag. Koncernbanken har under de senaste åren haft en nivå på kassalikviditeten som innebär att kommunen i kort och medellångt finansiellt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningar.

Kassalikviditet

Finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen finansiella anläggningstillgångar, omsättningstillgångar, samt kort- och långfristiga skulder. Måttet är viktigt eftersom det speglar den

finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan de kortsiktiga likviditetsmåten och det långsiktiga soliditetsmålet. Måttet, som försvagats över tid, fortsatte ytterligare något nedåt och förändringen var 4 mdkr motsvarande 8,5 procent.

De senare årens förändring förklaras till stor del av tillämpning av bruttoredovisning i samband med investeringsinkomster. Inkomsterna skuldförs istället för att tas upp på tillgångssidan, vilket påverkar nyckeltalet negativt.

Finansiella nettotillgångar

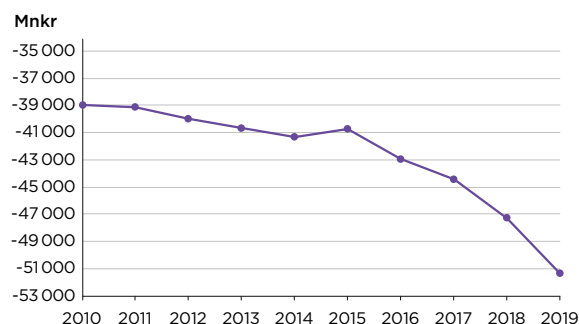

FOTO: FRIDA WINTER

Resultaträkningen uppdelad på nämnder, kommunalförbund och bolag

Belopp i mnkr	Nämnder	Kommunal- förbund	Bolag	Eliminering koncernen	Kommunala koncernen
Verksamhetens intäkter	11 397	531	19 160	-4 368	26 720
Verksamhetens kostnader	-41 140	-504	-13 957	3 955	-51 646
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 639	-21	-3 356	403	-4 613
Verksamhetens nettokostnader	-31 382	6	1 847	-11	-29 539
Skatteintäkter	28 833	-	-	-	28 833
Kommunalekonomisk utjämning	3 634	-	-	-	3 634
Verksamhetens resultat	1 085	6	1 847	-10	2 928
Finansiella intäkter	978	2	15	-930	65
Finansiella kostnader	-559	-11	-608	405	-773
Resultat efter finansiella poster	1 504	-3	1 255	-536	2 220
Extraordinära poster	-	-	-	-	-
Årets resultat	1 504	-3	1 255	-536	2 220

Balansräkning uppdelad på nämnder, kommunalförbund och bolag

Belopp i mnkr	Nämnder	Kommunal- förbund	Bolag	Eliminering koncernen	Kommunala koncernen
Anläggningstillgångar	76 634	401	63 718	-43 431	97 322
Omsättningstillgångar	12 476	192	7 096	-11 227	8 537
Summa tillgångar	89 110	593	70 814	-54 658	105 859
Eget kapital	25 596	73	20 368	-14 043	31 994
Avsättningar	4 431	394	5 235	-30	10 030
Långfristiga skulder	39 360	7	31 149	-29 511	41 005
Kortfristiga skulder	19 723	120	14 061	-11 074	22 830
Summa skulder och eget kapital	89 110	593	70 814	-54 658	105 859

Finansiella nyckeltal

Procent (%)	2015	2016	2017	2018	2019
Avkastning på eget kapital	4,5	8,1	7,7	7,7	6,9
Avkastning på totalt kapital	2,7	4,2	3,8	3,2	2,8
Kassalikviditet	35	34	35	29	30
Finansieringsgrad av investeringar	116	106	94	88	71
Soliditet					
Blandmodell	32	32	32	31	30
Fullfondering	17	20	21	19	20
Skuldsättningsgrad	69	68	68	69	70
varav avsättningsgrad	10	10	10	9	9
varav kortfristig skuldsättningsgrad	22	23	19	23	22
varav långsiktig skuldsättningsgrad	36	35	39	37	39
Finansiella nettotillgångar (mnkr)	-40 735	-42 926	-44 427	-47 326	-51 361

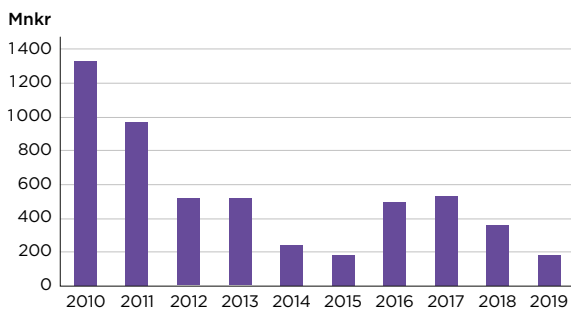
Jämförelsetal för 2018 har justerats som en effekt av rättelser avseende konsolideringsmetod och uppskrivningar, se not 19 b. Övriga tidigare år har inte justerats.

Finansiell analys av kommunen

I detta avsnitt görs en finansiell analys av Göteborgs kommun. Det avser den del av kommunens verksamhet som skattefinansieras.

Årets resultat och resultatutveckling

Strukturellt resultat

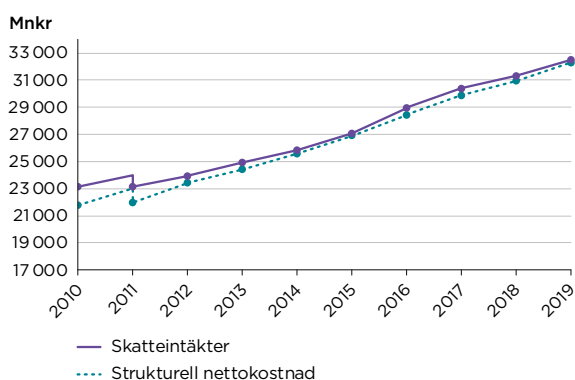

För att se det underliggande löpande driftresultatet och analysera vad detta står för i ett längre perspektiv redovisas ett resultat där engångsposter av olika slag inte tas med, det vill säga det strukturella resultatet. Diagrammet visar strukturellt resultat över en längre tid. För 2019 uppgick resultatet till 179 mnkr, vilket innebär att de ekonomiska marginalerna försämrats jämfört med de föregående två åren.

Strukturellt resultat i relation till skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning uppgick till 0,6 procent. Det är lägre än genomsnittet 1,2 procent för en femårsperiod.

Utveckling av skatteintäkter och nettokostnader

Utveckling av skatteintäkter och nettokostnader

Överskott i resultaträkningen betyder att den samlade verksamhetens nettokostnader varit lägre än skatteintäkter och generella statsbidrag. I förhållande till 2018 ökade nettokostnaderna

med 4,6 procent och intäkterna med 3,7 procent. Den genomsnittliga procentuella utvecklingen av skatteintäkter och statsbidrag under en tioårsperiod har legat på 4,5 procent. Under motsvarande period ökade de strukturella nettokostnaderna med 4,6 procent i genomsnitt per år. Diagrammet ovan visar skillnaden mellan skatteintäkterna inklusive kommunalekonomisk utjämning tillsammans med statsbidrag och verksamhetens nettokostnader.

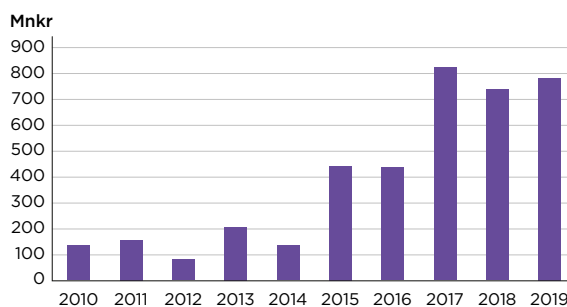
Kostnaderna ökar i en högre takt än skatteintäkterna vilket betyder att tidigare gjorda bedömningar har börjat visa sig. Tillsammans med de utmaningar som kommunen står inför med ökade investeringar och kostnader till följd av demografisk utveckling gör detta att det ekonomiska utrymmet krymper.

Engångsposter

Till engångsposter räknas extraordinära poster och jämförelsestörande poster liksom realisationsvinster vid fastighetsförsäljning och utdelning från bolag. Årets engångsposter uppgick till 1 325 mnkr att jämföra med förra årets 1 427 mnkr. Rea-vinster vid fastighetsförsäljning har ökat kraftigt de senaste åren och samtidigt har utdelning från de kommunala bolagen tagits ut på 767 mnkr 2017, 810 mnkr för 2018 och 540 mnkr för 2019.

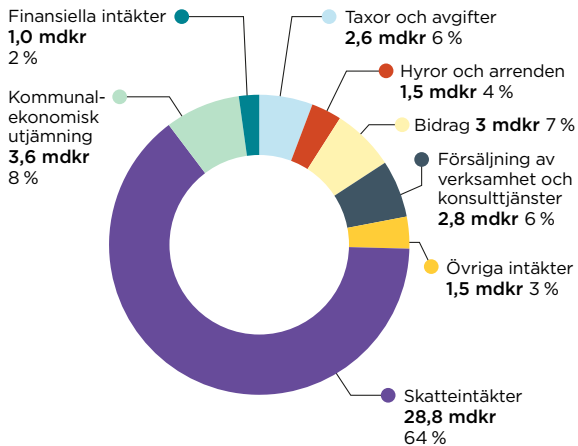
Årets realisationsvinst för fastighetsaffärer låg på 785 mnkr vilket är en ökning mot fjolårets siffra på 739 mnkr. De senaste årens realisationsvinster är ur ett historiskt perspektiv höga.

Realisationsvinster

Årets intäkter och kostnader

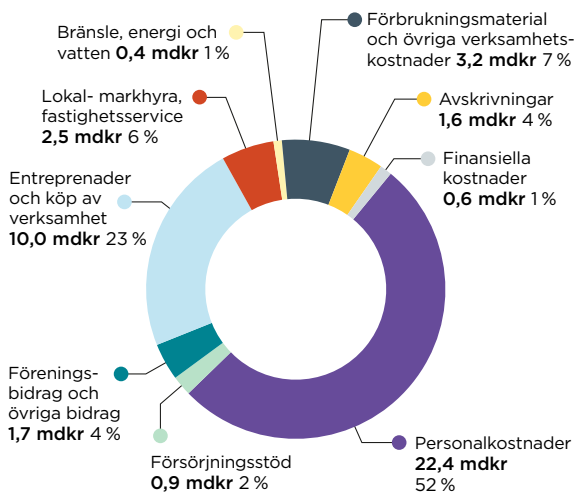
Intäkter (mdkr och procentfördelning)

Totalt för kommunen uppgick årets intäkter till 44,8 mdkr vilket innebar en ökning med 3,2 procent i jämförelse med föregående år. Skatteintäkterna tillsammans med den kommunalekonomiska utjämningen är den största intäktsposten på 32,5 mdkr och mellan åren ökade denna med 1,2 mdkr motsvarande 3,7 procent. Verksamhetens andra intäkter ökade marginellt med 0,2 mdkr.

Kommunalskatten var oförändrad 21,12 procent. Även skatten till Västra Götalandsregionen var oförändrad med 11,48 procent. Den genomsnittliga kommunalskatten i regionen var 21,30 och i landet 20,70 procent.

Kostnader (mdkr och procentfördelning)

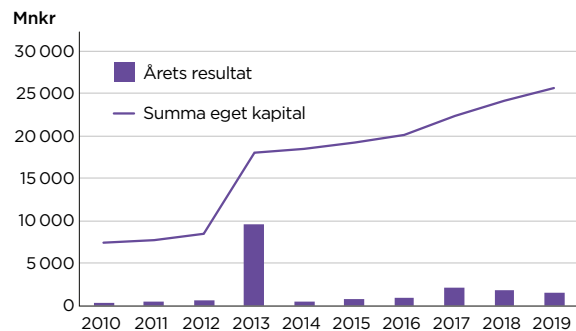

De totala kostnaderna för året uppgick till 43,3 mdkr, en ökning på 4,0 procent. Personalkostnaderna, som är den enskilt största posten, ökade mellan åren med 3,1 procent. Detta är främst en effekt av både fler anställda och årets

löneökningar. Räknat i årsarbetare arbetad tid, som är ett mått som anger tid i produktion, var ökningen närmare 400 årsarbetare eller knappt en procent. Föregående år var ökningen närmare 300 årsarbetare. Försörjningsstödet har minskat årligen under de senaste sex åren och är nu under en mdkr. Rörelsekostnaderna för verksamheten som består av bland annat kostnad för lokaler, inköp av material och tjänster, förbrukningsmaterial och övriga verksamhetskostnader ökade med drygt 11 procent. Kostnader för förgäveskostnader i investeringsverksamheten förklarar en stor del av den ökningen.

Av verksamhetens totala kostnader består drygt 23 procent av externa köp av verksamheter, entreprenader och övriga tjänster. Detta innebär en minskning med tre procentenheter mot 2018.

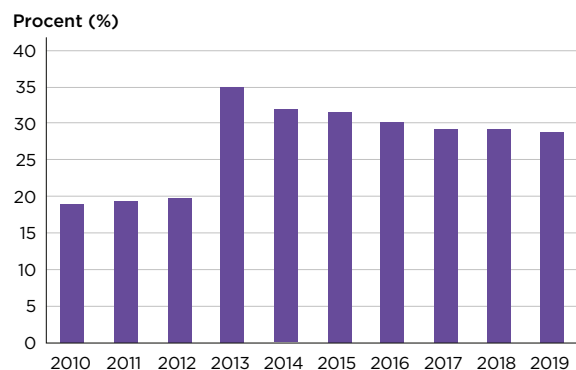
Utveckling av eget kapital och soliditet

En fördubbling av det egna kapitalet skedde 2013 i och med resultateffekten av omstrukturering inom bolagssektorn (extraordinär post på 8,7 mdkr). Överföringen av bolag till Göteborgs Stadshus AB var en helt koncernintern affär och är därför eliminerad i Göteborgs Stads sammanställda räkenskaper.

Göteborgs kommuns egna kapital förstärktes i och med årets resultat på 1 504 mnkr och uppgick till 25,6 mdkr per 31 december 2019.

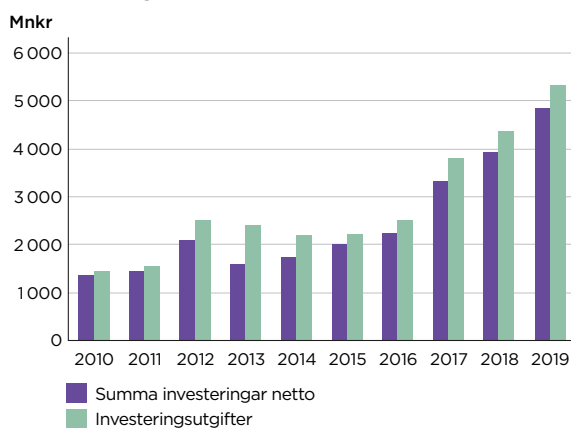
Soliditet enligt balansräkningen

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med

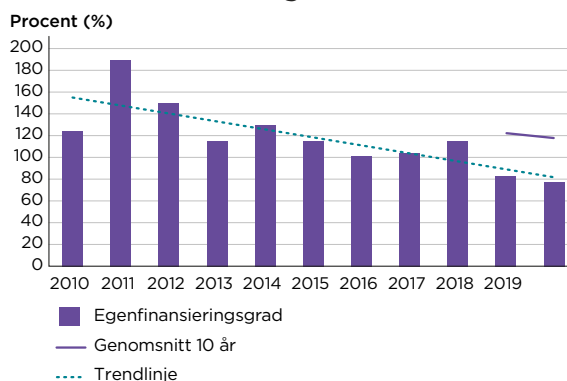
skatteintäkter. Diagrammet ovan visar utvecklingen av soliditeten enligt den så kallade blandmodellen, där vissa pensionsförpliktelser redovisas utanför balansräkningen. För 2019 uppgick soliditeten till 28,7 procent och var därmed något lägre än för 2018. År 2013 förstärktes soliditeten kraftigt till följd av omstrukturering inom bolagssektorn. Sedan dess har en minskning skett trots positiva resultat och ökat eget kapital. Detta beror på att det egna kapitalet minskat något i relation till den ökade balansomslutningen. Den ökade balansomslutningen beror i sin tur till stor del på att låneskulden för hela koncernen hanteras samlat i koncernbanken. På tillgångssidan finns numera också vissa placeringar samt kommunens leasing upptagen som materiell anläggningstillgång. För den kommunala koncernen, där interna mellan-havanden elimineras, utvecklas soliditeten positivt och följer därmed mer en förväntad förbättring kopplat till den positiva resultatutvecklingen.

Investeringar

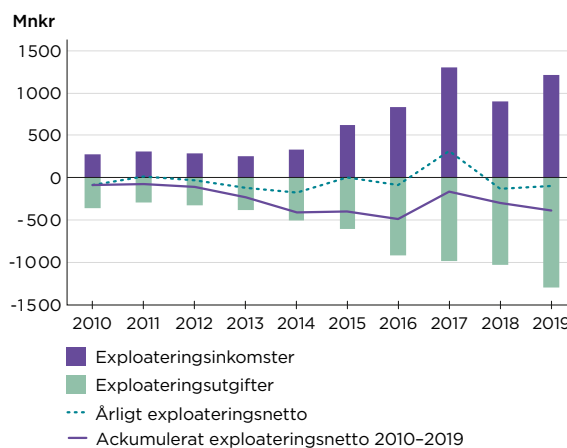
Kommunens samlade investeringsvolym ökar och uppgick till 4,8 mdkr för 2019, och 5,3 mdkr när leasade inventarier räknas med. Delar av investeringsvolymerna finansierades av investeringsinkomster på 0,5 mdkr, vilket innebar att den investeringsvolym som ska finansieras av egna medel uppgick till 4,3 mdkr. Diagrammet ovan illustrerar hur investeringarna totalt sett har ökat över tid. Årets nettoinvesteringar i förhållande till kommunens bruttokostnader låg på närmare 12 procent, vilket är en ökning med närmare två procentenheter jämfört föregående år.

Egenfinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar

Egenfinansiering av gjorda investeringar under året mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är finansierad. Trots ökade nettoinvesteringar har skattefinansieringsgraden varit hög de senaste åren. Det förklaras av starka resultat med höga realisationsvinster vid fastighetsaffärer och utdelningar från bolagen. De två senaste åren har egenfinansieringsgraden minskat och genomsnittet för tio år är nedåtgående. Det som i första hand slår igenom är den ökade investeringsvolymen som ökar mer än det utrymme som finns.

Årliga exploateringsutfall

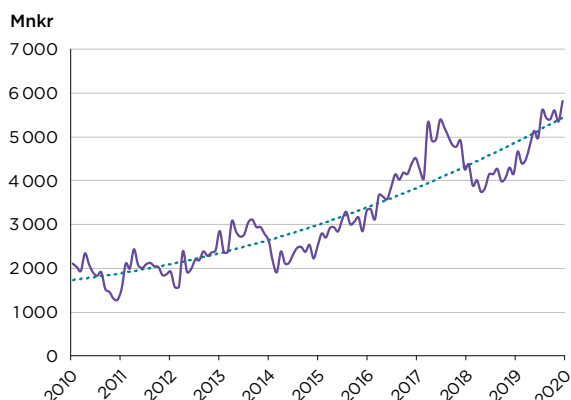

Den omfattande stadsutveckling som kommunen genomför visar på historiskt höga utgifter och att dessa trendmässigt fortsätter att öka och uppgår till cirka 1,3 mdkr under 2019. Värt att notera är att inkomstsidan endast redovisar inkomster av markförsäljning och exploateringsbidrag. I de fall kommunen upplåter mark i form av tomt-rätter erhålls årliga intäkter i driften. Inte heller anslutningsavgifter för kommunalt vatten och avlopp redovisas inom ramen för exploaterings-verksamheten. Exploateringsekonomi redovisade ett negativt kassaflöde på drygt 90 mnkr för 2019.

och sett över en tid från och med 2010 är det ackumulerade kassaflödet negativt med i storleksordningen 400 mnkr, se diagram ovan.

Exkluderas VA-utbyggnaden, i enlighet med nyckeltalen för de nya riktlinjerna för god ekonomisk hushållning, pekar det ackumulerade exploateringsnettot för perioden 2010–2019 på ett positivt utfall om i storleksordningen drygt 300 mnkr.

Utveckling av nettolåneskuld

Diagrammet ovan visar hur nettolåneskulden förändrats över en tioårsperiod. Nettolåneskuld definieras som internbankens upplåning minskad med vidareutlåning till bolagen och den likviditet som placerats i marknaden. Låneskulden åskådliggör det likvida flödet för kommunen och fluktuerar ständigt beroende på händelser i verksamheten. I stort påverkas den av driftresultatet i verksamheten, investeringsvolymen och större enskilda likvidposter. De stora förändringarna består exempelvis av transaktioner vid fastighetsförsäljning, när större statsbidrag flyter in eller när utbetalningar sker för avgiftsbestämd pension. Kurvan i diagrammet visar översiktligt hur nettolåneskulden ökat över tid. Under 2016 och 2017 ökade låneskulden till följd av att stadens fordringar på Migrationsverket tillfälligt steg.

Vid årsskiftet var låneskulden drygt 1,6 mdkr högre än året innan. En förklaring finns i den höga investeringsvolymen som för året inte kunnat finansieras med egna medel i samma grad som tidigare.

Utfall i förhållande till budget

Kommunfullmäktige budgeterade ett positivt resultat om 90 mnkr för 2019. En förutsättning för att nå detta resultat var en utdelning från bolagen med 540 mnkr samt intäkter för reavinster med 500 mnkr. Nämnderna, som hade budgeterat ett

underskott på 12 mnkr, redovisade slutligen ett överskott på 84 mnkr och det blev därmed en positiv avvikelse på 96 mnkr. Nämndernas resultat uppnås trots stora nedskrivningskostnader och förgäveskostnader i vissa nämnder. Samtidigt visas minskade kostnader inom individ- och familjeomsorg och då framför allt för försörjningsstödet.

Ställs avvikelsen mot nämndernas totala kostnader på 43,3 mdkr var avvikelsen två promille av dem och utifrån det är avvikelsen marginell i förhållande till omfattningen på nämndernas uppdrag.

Kommuncentralt redovisades ett positivt resultat på 95 mnkr vilket innebär en positiv avvikelse på 533 mnkr. Avvikelsen förklaras i huvudsak av att kommuncentrala beredskapsposter och poster för särskilda ändamål inte nyttjats. Därutöver uppstår en avvikelse kopplat till de finansiella posterna på grund av lägre räntekostnader än budgeterat. Även intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämnning avviker positivt mot budget.

Kommunens positiva avvikelse mot budget förklaras också till stor del av vinster vid försäljning av fastigheter då dessa översteg budget med 285 mnkr.

Vid delårsbokslutet per augusti prognostiserades ett resultat på 1208 mnkr. De främsta orsakerna till differensen mellan årets resultat på 1504 mnkr och prognosen är att nämnderna förbättrat resultatet med cirka 100 mnkr, utfallet på det kommuncentrala blev närmare 250 mnkr bättre och reavinsterna blev närmare 50 mnkr sämre. För det kommuncentrala utfallet är den främsta orsaken till förbättringen att beredskapsposter i det närmaste inte använts.

Utfall i förhållande till budget

Belopp i mnkr	Budget 2019	Bokslut 2019
Resultat nämnder	-12	84
Resultat kommuncentrala poster	-438	95
Resultat före engångsposter	-450	179
Jämförelsestörande poster	0	0
Reavinster	500	785
Utdelning från bolag	540	540
Resultat	590	1 504

Finansiella nyckeltal - kommunen

Procent (%)	2015	2016	2017	2018	2019
Skatteintäktsutveckling	4,8	7,0	5,0	2,9	3,7
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster	4,8	6	0,9	4,4	4,9
Driftkostnadsandel	97	97	93	94	95
varav verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	93	92	90	92	92
varav planenliga avskrivningar	4,3	4,3	4,6	4,8	5,1
varav finansnetto	0,4	0,5	-2	-2,3	-1,3
varav jämförelsestörande engångsposter	-0,7	0	0	-0,4	0,0
Årets resultat/skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	3,0	3,2	7	5,7	4,6
Årets strukturella resultat/skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	0,7	1,7	1,8	1,2	0,6
Bruttoinvesteringar/bruttokostnader	6,5	6,8	9,9	11,0	12,4
Nettoinvesteringar/bruttokostnader	5,8	6,1	8,7	9,9	11,8
Nettoinvesteringar/avskrivningar	173	181	209	264	295
Grad av egenfinansiering av årets nettoinvesteringar	101	104	115	83	77
Soliditet enligt balansräkningen	32	30	29	29	29
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser	12	13	15	16	17
Total skuld- och avsättningsgrad	69	70	71	71	71
varav avsättningsgrad	5,6	5,1	4,9	4,9	5,0
varav kortfristig skuldsättningsgrad	25	22	19	24	22
varav långfristig skuldsättningsgrad	39	44	47	41	44
Primärkommunal skattesats (%)	21,12	21,12	21,12	21,12	21,12
Kassalikviditet	81	111	103	57	59
Finansiella nettotillgångar (mnkr)	-8 021	-10 550	-10 763	-12 638	-14 914
Nettolåneskuld (kommunens räntebärande låneskuld) (mnkr)	-3 315	-4 514	-4 260	-4 154	-5 809

Upplysning om interna mellanhavanden, koncernbidrag och aktieägartillskott

I koncernen Göteborgs Stad ingår kommunen, de kommunala bolagen samt kommunalförbunden. Ett stort antal transaktioner sker mellan de olika enheterna inom koncernen Göteborgs Stad, nedanstående tabeller ger en bild av dessa transaktioner.

Inom koncernen Göteborgs Stad sker en omfattande internförsäljning från Göteborg Energi AB till övriga enheter avseende fjärrvärme och el. Även kretslopp och vatten har en omfattande internförsäljning till andra enheter. Enligt beslut i kommunfullmäktige ska kommunens investeringar i lös egendom finansieras genom leasing med det kommunala bolaget Göteborgs Stads Leasing AB som leasinggivare. Detta innebär ett stort antal

transaktioner med övriga bolag, nämnder och kommunalförbund.

Den största delen av lånen utgörs av mellanhavanden gentemot Göteborgs Stads koncernbank vid stadsledningskontoret. Kommunen har borgensåtaganden för stadens bolag. Borgen tecknas av kommunen dels för lån, dels för vissa pensionsförpliktelser.

Försäljning

Belopp i mnkr	Köpare:	Bolag	Kommun	Kommunal-förbund	Summa
Säljare:					
Bolag			3 387	8	3 395
Kommun		923		17	940
Kommunalförbund			430		430
Summa		923	3 817	25	4 765

Utlåning

Belopp i mnkr	Låntagare:	Bolag	Kommun	Kommunal-förbund	Summa
Långgivare:					
Bolag			2 362		2 362
Kommun		35 764			35 764
Kommunalförbund			559		559
Summa		35 764	2 921		38 685

Räntor

Belopp i mnkr	Låntagare:	Bolag	Kommun	Kommunal-förbund	Summa
Långgivare:					
Bolag			11		11
Kommun		369			369
Kommunalförbund			3		3
Summa		369	14		383

Borgen

Belopp i mnkr	Mottagare:	Bolag	Kommun	Kommunal-förbund	Summa
Utställare:					
Bolag					
Kommun		4 996		101	5 097
Kommunalförbund					
Summa		4 996		101	5 097

FOTO: LO BIRGERSSON

Koncernbidrag och aktieägartillskott

Belopp i mnkr	Stadshus AB har:			
	erhållit aktie- ägartillskott	lämnat aktie- ägartillskott till	erhållit koncernbidrag från	lämnat koncernbidrag till
Bolag:				
Göteborg Energi AB		423	771	
Göteborgs Hamn AB		45	108	
Higab AB			74	
Förvaltnings AB Framtiden		422	536	
Göteborg & Co AB		44	68	290
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB		2	3	
Business Region Göteborg AB		5		40
Göteborgs Stads Leasing AB			106	
Göteborgs Stad	5			
Summa	5	941	1666	330

Finansiell uppföljning och riskhantering

Koncernens totala externa upplåning inklusive lån för likviditetsplanering uppgick vid årsskiftet till 46,3 mdkr vilket är en ökning med 4,2 mdkr jämfört med samma period förra året. Kommunens nettolåneskuld, kommunens egen låneskuld, uppgick vid årsskiftet till 5,8 mdkr. Nettolåneskulden har ökat med drygt 1,6 mdkr jämfört med samma period förra året.

Den finansiella infrastrukturen

Finansverksamheten bedrivs utifrån av kommunfullmäktige beslutad finanspolicy och finansiella riktlinjer, vilka innehåller riskmandat och begränsningar för finansverksamheten inom kommunen och den kommunala koncernen. Kommunkoncernens medelsförvaltning är samordnad vid stadsledningskontoret. Syftet med samordningen är dels att få lägre totala upplåningskostnader, dels att kunna hantera de finansiella riskerna utifrån ett helhetsperspektiv. Återrapportering av efterlevnad av finanspolicy och finansiella riktlinjer görs månatligen till kommunstyrelsens arbetsutskott.

Upplåning

Genom den finansiella samordningen agerar finansfunktionen vid stadsledningskontoret som en koncernbank. Koncernbanken gör upplåningen för hela kommunkoncernen och vidareutlånar till de kommunala bolagen. Upplåningen sker genom flera olika finansieringskällor:

Kapitalmarknaden: Största delen av lånefinansieringen, 70 procent, sker på den öppna kapitalmarknaden via emissioner av obligationer (löptider över ett år) och certifikat (löptider under ett år).

Under året har fyra emissioner (upplåningar) om totalt 7,1 mdkr emitterats inom stadens obligationsprogram.

Kommuninvest: Kommuninvest är ett svenskt kreditmarknadsbolag som erbjuder lån till de svenska kommuner och regioner som äger och är medlemmar i Kommuninvest.

Institutionell upplåning: Upplåning kan även ske hos internationella finansieringsinstitut. Göteborgs Stad lånar för närvarande hos Europeiska Investeringsbanken (EIB), Nordiska Investeringsbanken (NIB) och Europarådets utvecklingsbank (CEB).

Koncernens totala externa upplåning inklusive lån för likviditetsplanering uppgick vid årsskiftet till 46,3 mdkr vilket är en ökning med 4,2 mdkr jämfört med samma period förra året. I tabellen nedan framgår fördelningen mellan olika finansieringskällor samt nivån på avtalade låneramar 31 december 2019.

Finansieringskällor

Program	Låneram	Nyttjandegrad
EMTN, obligationslån	6 mdkr EUR	26,3 mdkr SEK + 2,3 mdkr NOK
varav gröna obligationer		10,3 mdkr SEK
KCP, korta lån <1 år	6 mdkr SEK	1,6 mdkr SEK
ECP, korta lån <1 år	0,5 mdkr USD	0,2 mdkr USD
Kommuninvest		6,7 mdkr SEK
Europeiska Investeringsbanken	9,9 mdkr SEK	5,3 mdkr SEK
Europarådets Utvecklingsbank	0,2 mdkr EUR	0,8 mdkr SEK
Nordiska Investeringsbanken	1,0 mdkr SEK	1,0 mdkr SEK

Fortsatt hög kreditvärdighet

För att få full tillgång till kapitalmarknaden har kommunen kreditbetyg, så kallad rating. Kommunens kreditbetyg är från Moody's sedan 2006 det högsta möjliga, AAA, och från Standard & Poor's sedan 2007 det näst högsta, AA+. Betygen har bekräftats under 2019.

Av kostnadsskäl beslutade Göteborgs Stad i december 2019 att gå från två till ett kreditvärderingsinstitut, och likt övriga svenska kommuner med rating värderas staden framöver enbart av Standard & Poor's.

Derivatportföljen

Upplåning sker rörlig och fast ränta. Fram till och med 31 december 2019 har delar av bolagens skuld räntesäkrats genom derivat hos bolagen själva, och de befintliga räntederivat som bolagen innehar löper till förfall. Från och med 2020 har bolagen inga egna räntederivat.

Staden använder derivatinstrument i syfte att ränte- och valutasäkra underliggande lån. Derivatportföljens nominella värde i koncernen uppgick till 25,0 mdkr för räntesäkring och till 2,4 mdkr avseende valuta- och räntesäkring för obligationslån i utländsk valuta. Räntederivaten hade vid årsskiftet ett negativt marknadsvärde om 0,7 mdkr. Ett negativt marknadsvärde kan beskrivas som den ränta som skulle få betalas om räntederivaten hade förtidslösts per bokslutsdagen.

Säkringen anses vara effektiv, då följsamheten mellan skuldportföljen och derivaten är god.

Säkringsinstrumentens effektivitet

Instrumenten för säkring av skuld i utländsk valuta överensstämmer helt avseende belopp, löptid och räntebas.

Avseende ränterisken, för den räntesäkring som sker genom koncernbanken, avspeglar inte skulden och säkringen varandra helt avseende belopp och löptid. Följsamheten mellan den säkrade skuldportföljen och säkringsinstrumenten är dock god, och då förfallande lån med mycket stor sannolikhet ersätts med ny upplåning, kan säkringen anses vara effektiv. Avvikelsen i följsamhet motsvarar endast 0,03 procent av den totala räntekostnaden.

Göteborgs Stads riskhantering

Kommunen och den kommunala koncernen är exponerad för framför allt följande finansiella risker: ränterisk, finansieringsrisk, motpartsrisk, valutarisk och operativa risker. I policy och riktlinjer har riskramar satts på nivåer som ska säkerställa betalningsförmågan, trygga tillgången på kapital samt skapa en förutsägbarhet i framtida räntekostnader.

Ränterisk

Med ränterisk avses risken för att en snabb förändring av marknadsräntorna påverkar kommunkoncernens finansnetto negativt. Risken hanteras genom av kommunfullmäktige beslutade riskmandat för räntebindning och ränteförfall:

- » Den genomsnittliga räntebindningstiden på den totala externa skulden ska inte understiga 2 år och bör inte överstiga 6 år.

Utfall: 3,7 år

- » Lägst 70 procent av den totala externa skuldens volym ska vara räntesäkrad.

Utfall: 86,9 procent

Ingen avvikelse finns per 31 december 2019.

Finansieringsrisk

Med finansieringsrisk avses risken att vid någon tidpunkt inte ha tillgång till, eller endast mot en ökad kostnad ha tillgång till medel för betalningar. Risken hanteras genom av kommunfullmäktige beslutade riskmandat för kapitalbindning och kapitalförfall:

- » Bindande lånelöfte ska täcka kommande tolv månaders förfall (lägst 100 procent).

Utfall: Täckningsgrad 166 procent

- » Bindande lånelöfte och likviditetsreserv ska täcka kommande tolv månaders förfall plus kommande tolv månaders prognostiserad nettoutflöde (lägst 100 procent).

Utfall: Täckningsgrad 119 procent

- » Den genomsnittliga förfallotiden på långa lån ska inte understiga två år och bör inte överstiga sex år.

Utfall: 3,9 år

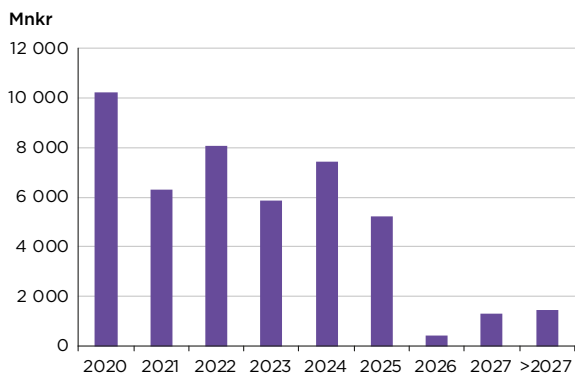
- » Högst 25 procent av den externa långa (ett år) låneskulden får förfalla under ett kalenderår.

Utfall: <19 procent

- » Högst 35 procent av den totala externa låneskulden får förfalla inom kommande tolv månader.

Utfall: 21 procent

Upplåningens förfallostruktur

Som en del i hantering av finansieringsrisken placerar Göteborgs Stad tre mdkr i likvida bostadsobligationer, och för detta lånar staden motsvarande belopp. Dessa exkluderas dessa tre mdkr vid all analys av stadens och den kommunala koncernens skuldutveckling.

Ingen avvikelse finns per 31 december.

Motpartsrisk

Med motpartsrisk avses risken för att motparten inte kan fullfölja de förpliktelser som avtalet innebär. Risken hanteras genom av kommunfullmäktige beslutade riskmandat för motparter:

- » Vid nya avtal om checkkrediter, bindande lånelöften och derivatinstrument ska motpartens långa kreditvärdighet vara lägst A3 hos kreditvärderingsinstitutet Moody's eller lägst A- hos Standard & Poor's.

Utfall: Inga avvikelser

- » Högst 30 procent av den samlade motpartsrisken per kategori i derivatavtal får finnas hos en enskild motpart.

Utfall: Motpart med högst andel uppgår till 20 procent.

- » Högst 30 procent av den sammanlagda volymen kreditlöften får finnas hos en enskild motpart.

Utfall: Motpart med högst andel uppgår till 31 procent.

Avvikelse finns per 31 december 2019 då volymandelen av kreditlöften uppgår till 31 procent hos motparten Europeiska Investeringsbanken. Avvikelsen förväntas vara tillfällig och upphöra när nästa upplåning görs hos EIB. Avvikelsen kan bedömas som mindre allvarlig då EIB är ett finansieringsinstitut med högsta kreditbetyg, ägt av Europeiska unionens medlemsstater.

Valutarisk

Med valutarisk avses risken för att drabbas av ökade kostnader till följd av valutakursförändringar. Valutarisker ska omedelbart valutasäkras avseende finansiella tillgångar och skulder, och vid försäljning och köp av varor eller tjänster ska valutasäkring ske av väsentligt belopp.

Ingen avvikelse finns per 31 december 2019.

Operativ risk

Med operativ risk avses risken att drabbas av förluster till följd av bristfälliga interna processer, fel orsakade av den mänskliga faktorn eller felaktiga system. De operativa riskerna ska begränsas genom att det ska finnas en intern kontroll och process för löpande identifiering, värdering och hantering av operativa risker inom finansverksamheten.

Ingen avvikelse finns per 31 december 2019.

Gröna obligationer

Inom obligationsprogrammet ges även gröna obligationer ut, vilka finansierar projekt inom ramen för stadens miljöprogram. Grön finansiering växer snabbt som finansieringskälla, starkt drivet av att investerarna vill placera hållbart. Två av årets fyra emissioner har varit gröna obligationer om totalt 3,8 mdkr. Sammanlagt har staden 10,3 mdkr i utestående gröna obligationer, vilket är 23 procent av den totala upplåningen. Fördelningen av de projekt som finansieras genom de gröna obligationerna framgår i tabellen nedan.

Projektfördelning – Gröna obligationer

Projekt (mnkr)	Nämnd/Bolag	Projektkategori	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
GoBiGas	Göteborgs Energi AB	Förnyelsebar energi	300	0	620			-920	-
Ultrafilter	Kretslopp och vatten	Vattenhantering	150	420					22
Elbilar	Göteborgs Stads Leasing	Hållbara transporter	30	19	11		19	15	27
Kväverening	Gryaab AB	Vattenhantering		47	110	164	32	3	0
Trädplantering	Park och natur	Hållbar miljö		8	6	5	6	8	7
Celsius-fjärrvärme	Göteborgs Energi AB	Energieffektivisering		5					-
Fotgängarstaden	Trafikkontoret	Hållbara transporter			50	10	17	32	17
Cykelstaden	Trafikkontoret	Hållbara transporter			60	28	28	65	84
Energieffektivisering inom trafik	Trafikkontoret	Energi-effektivisering			50	42	37	43	18
Hållbart byggande	Lokalförvaltningen	Gröna byggnader		382	314	498	588	707	906
Framtiden	Förvaltnings AB Framtiden	Gröna byggnader			388	427	544	830	1633
Spårvagnar	Göteborgs Stads Leasing AB	Hållbara transporter				170	91	41	9
Kodammarna	Kretslopp och vatten	Vattenhantering					35	80	66
Solcellspark	Göteborgs Energi AB	Förnyelsebar energi						38	6
Selma Stad	Förvaltnings AB Göteborgslokaler	Gröna byggnader						239	214
Vatten och avloppsledningar	Kretslopp och vatten	Vattenhantering							103
Hotell	Liseberg AB	Gröna byggnader							65
Elbussar	GS Buss AB	Hållbara transporter							92
HIGAB	Kommersiella lokaler	Gröna byggnader							144
Summa per år			480	881	1609	1344	1397	1181	3414
Summa ackumulerat			480	1361	2970	4314	5711	6892	10306

Upplysning om pensionsförpliktelser

I detta avsnitt lämnas upplysningar om kommunen och den kommunala koncernens totala pensionsåtagande för både den del som redovisas i balansräkningen och den som redovisas utanför som ansvarsförbindelse.

Pensioner i balansräkning och ansvarsförbindelse	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Belopp i mnkr				
Avsättning inkl. särskild löneskatt	3 122	3 529	4 333	4 753
Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	10 535	10 341	10 653	10 455
Summa pensioner och särskild löneskatt	13 657	13 870	14 986	15 208

Pensionsförpliktelse

Av tabellen ovan framgår kommunens och kommunkoncernens totala pensionsförpliktelser i balansräkning och ansvarsförbindelse. Den största delen avser åtagande för pensioner och särskild löneskatt före 1998. Dessa åtaganden redovisas inte som en avsättning i balansräkningen utan som en ansvarsförbindelse enligt gällande lag. Pensionsförpliktelserna har sedan föregående år ökat med 1,5 procent för kommunkoncernen och med 1,6 procent för kommunen.

Utöver åtagandena i tabellen har inlösen av pensionsförpliktelser sedan tidigare år gjorts med sammanlagt 700 mnkr genom tryggnad av pensionsförsäkring. De förpliktelser som tryggats är helt hänförliga till pensioner intjänade före 1998.

Det fanns även upplupen avgiftsbestämd pension i kommunen på 826 mnkr inklusive särskild löneskatt per 31 december 2019.

Förvaltade pensionsmedel

Till följd av Kommunallagens krav på riktlinjer för förvaltning av medel avsatta för pensionsförpliktelser beslutade kommunfullmäktige 1999 att medel avsatt för pensionsförpliktelser som förvaltas av Göteborgs kommun ska återlånas, vilket innebär att medlen används i den egna verksamheten.

Bakgrunden är att Göteborgs Stad är en nettolåntagare, vilket innebär att de finansiella skulderna är större än de finansiella tillgångarna. En placering av pensionsmedel skulle då kräva en ökning av låneskulden. Göteborgs Stad arbetar därför efter principen att pensionsmedel inte bör placeras externt så länge kommunen är nettolåntagare och samtidigt står för hela den finansiella risken för placeringens resultat.

Kommunen har med anledning härav inga egna placerade pensionsmedel, utan huvudprincipen är återlån. Pensioner intjänade före 1998 hanteras helt som återlån, förutom den försäkringsinlösen på 700 mnkr som skett enligt separat upphandling. Pensioner intjänade från och med 1998 inbetalas som tjänstepensionsförsäkring till upphandlat pensionsförsäkringsbolag, och arbetstagaren väljer själv en pensions- eller fondförsäkring som pensionsavgiften ska betalas till.

Händelser av väsentlig betydelse

I detta avsnitt redovisas ett antal händelser av väsentlig betydelse under 2019 och omfattar även sådana händelser som skett under 2020 innan årsredovisningen upprättats.

Viktiga händelser utifrån beslut i kommunstyrelsen och/eller kommunfullmäktige

- » Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019–2023 antogs.
- » Detaljplaner och genomförandebeslut antogs för Västlänken och arbetet är igång.
- » Program för attraktiv arbetsgivare togs fram för att bidra till organisationens kompetensförsörjning.
- » Beslut togs om att förbereda införandet av LOV, *Lagen om valfrihetssystem*, för äldreboenden och för ledsagning.
- » Detaljplan antogs för nöjespark och hotell, söder om Liseberg i Krokslätt.
- » Merparten av *BoStad2021*-detaljplanerna antogs.
- » Göteborgs Stads riktlinjer för föreningsbidrag till civilsamhället beslutades i kommunfullmäktige.
- » Ett antal beslut togs i kommunfullmäktige om stadens styrning, uppföljning och kontroll såsom till exempel riktlinjer för god ekonomisk hushållning, struktur för uppföljningssystem, nämndernas möjlighet till användning av eget kapital, riktlinjer för ägarstyrning och Ägardirektiv för Göteborgs Stadshus AB.
- » Kommunfullmäktige beslutade om förändring av Göteborgs Stads nämndsorganisation. Stadsdelsnämnderna kommer upphöra och verksamheten förs över i en annan form av nämndsorganisation.
- » Kommunfullmäktige beslutade att anta *Översiktsplan för Göteborg*, tillägg för översvämningsrisker.
- » Alla folkbibliotek överfördes från stadsdelarna till Kulturnämnden.
- » Kommunfullmäktige beslutade att en färdplan ska tas fram så att en nedläggning av Rosenlundverket blir möjlig till år 2040–2045.
- » Beslut i kommunfullmäktige om utformning av jubileumsåret 2021.

Övriga viktiga händelser

- » Under 2019 färdigställdes nästan 4 400 bostäder, vilket är den högsta volymen sedan miljonprogrammet. Stadens bostadsbolag bidrog med närmare 1 000 av dessa.
- » Boplats har under året utvecklats till en kommunal bostadsförmedling för stadens bostadsbolag och Mölndalsbostäder.
- » EU-valet: Rekordhøgt valdeltagande i Göteborg.
- » Göteborgs Stad antog nationell transportutmaning för sina egna transporter inom initiativet *Fossilfritt Sverige*.
- » Fler göteborgare tycker att de kan påverka de politiska besluten och tilliten fortsätter att öka. Positiva siffror i senaste SOM-undersökningen från Göteborgs Universitet.
- » Ovanligt stor inflyttning till Göteborg. Årets befolkningstillväxt med närmare 8 000 var fortsatt høgt.
- » Satsning på unga i Biskopsgården för att förebygga psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet.
- » Göteborgs Stad har fått en äldreombudsman som ska fånga kunskap om behov, intressen och viktiga frågor utifrån att leva och åldras i Göteborg.
- » Nu går det att välja privat eller kommunal utförare i daglig verksamhet enligt *Lagen om valfrihet*.
- » Gårdsten plockades under början av året bort från polisens lista över särskilt utsatta områden.
- » Röhsska museet öppnade på nytt efter renovering och tillgänglighetsanpassning.
- » Det första spadtaget har tagits för bostäder, kontor och handel kring Järntorget. Längs med den så kallade Masthuggskajen pågår bygget av cirka 1 200 bostäder och tillkommande handel, kontor och verksamheter.
- » Göteborg har erhållit utmärkelser från EU för näringslivsstrategiska programmet och utnämnts till europeisk huvudstad för smart turism 2020. Dessutom har staden för fjärde året i rad blivit høgt rankad av hållbara städer i *Global Destination Sustainability Index*.
- » Göteborgs hamn har under 2019, i samverkan med Sjöfartsverket och Trafikverket, genomfört en förstudie avseende farledsfördjupning.
- » I efterverkningarna av det påbörjade utbrottet av Coronaviruset sker en uppbromsning i ekonomin som kan komma att påverka kommunens finansiering negativt.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

I detta avsnitt beskrivs väsentliga aspekter avseende styrning, uppföljning och intern kontroll av den kommunala koncernens och kommunens verksamhet.

Stadens omfattande organisation och mångsidiga uppdrag gör att ledningsprocesserna kräver löpande översyn för att vara effektiva och verkningsfulla. Under det gångna året har flera förändringar genomförts utifrån maktskifte till ett alliansstyre. En stor förändring är att beslut om stadens budget numera fattas i november istället för juni. Ett syfte är att ha tillgång till senare information om det ekonomiska läget när beslutet fattas. Stadsledningskontoret sammanställer förutsättningar för budget, ett material som samtliga partier får del av i maj som en del i kommunstyrelsens handlingar.

Beslutet påverkar nämndernas och styrelsernas arbete med den lokala planering och budgeten. Det har införts en möjlighet att konkretisera budgetbesluten som fattas under december i en verksamhetsplan som beslutas under februari. Nämnder och styrelser ska genom sina budgetar och verksamhetsplaner förverkliga kommunfullmäktiges budgetbeslut. Nämnderna ska också under april besluta om verksamhetsnomineringar inför kommande års budgetarbete. Förändringarna innebär revideringar i Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll och reglerna för ekonomisk planering, budget och uppföljning har reviderats under året. Inom ekonomiområdet har riktlinjerna för god ekonomisk hushållning, tillämpning av resultatutjämningsreserv och regler för eget kapital reviderats. Arbetet med en översyn av investeringsstyrningen har också påbörjats.

Ny struktur för uppföljning

Kommunstyrelsen fattade under året beslut om en ny struktur för uppföljning. Den nya strukturen ska förenkla och förtydliga uppföljningen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige med fokus på utvecklingen av stadens verksamheter. Målsättningen med den nya strukturen är att uppföljningen ska ge förutsättningar att agera tidigt och att frågor/uppdrag kan hanteras på rätt nivå i organisationen där påverkansmöjlighet finns. Uppföljningen ska vara till nytta för nämnd/styrelse samtidigt som den ska ge kommunledningen relevant och väsentlig information. Strukturen ska vara hållbar över tid och inte påverkas av politisk sammansättning och/eller förändrad organisering av stadens verksamheter. Långsiktighet och uthållighet i uppföljning förväntas kunna ge förbättrad styrning.

Gemensam struktur för ägardirektiv

Under året har ägardirektiven för bolagen fått samma struktur som reglementet för nämnder. Det innebär att direktivet har två likalydande kapitel för samtliga bolag medan ett kapitel är bolagsspecifikt. Under 2020 planeras samtliga ägardirektiv att uppdateras enligt den nya strukturen. Ägardirektivet för moderbolaget Göteborgs Stadshus AB var det första som beslutades enligt den nya strukturen. Enligt moderbolagets nya ägardirektiv är stadsdirektören tillika verkställande direktör för bolaget.

För att förtydliga olika funktioners roller i ägarstyrningen av bolagskoncernen har även en riktlinje för ägarstyrningen fastställts.

Fortsatt arbete med styrande dokument

Arbetet med att säkerställa att stadens styrande dokument följer gällande nomenklatur och kraven på struktur har fortgått. Årlig aktualitetprövning sker av de stadenövergripande dokumenten för att säkerställa innehåll och giltighet. Utifrån behov av gemensamma mål, strategier och åtgärder för att lösa stadens olika utmaningar ges politiska uppdrag om nya program och planer. Under året har bland annat *Göteborgs Stads Program för attraktiv arbetsgivare* och *Göteborgs Stads Jämställdhetsplan* fastställts.

I budget 2020 har kommunstyrelsen fått i uppdrag att påbörja en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden.

Visselblåsarfunktion

Under året har 59 tips inkommit till stadens visselblåsarfunktion. Två externa utredningar har initierats gällande Göteborgs Spårvägar AB respektive Göteborgs Stads Parkering AB. Utredningarna kommer att bli klara i början av 2020. Göteborgs Spårvägar AB är den organisation som har omfattats av flest tips. Resterande tips har varit av varierande karaktär och har bland annat handlat om arbetsmiljöfrågor, tjänstetillsättningar, upphandling, bisysslor och jävssituationer. Med några undantag har tipsen varit anonyma.

Ändrad organisation

Under de senaste åren har stadens organisation förändrats för att bli mer ändamålsenlig. Under 2018 inrättades två nya nämnder med ansvar för förskola och grundskola och under året har utredning om stadsdelsnämnderna genomförts. Under november fattade kommunfullmäktige beslut om att ersätta stadsdelsnämnderna och Social resursnämnd med nämnder med ansvar för äldreomsorg samt hälso- och sjukvård och stöd till personer med funktionsnedsättning. För individ- och familjeomsorg samt övrig socialtjänst pågår utredning om nämndstruktur. Arbetet för ett genomförande 1 januari 2021 har inletts.

Stadsdelarna har utgjort en viktig yta för dialog med medborgare. Det finns flera pågående aktiviteter, relationer och kompetenser i stadsdelarna som måste tas om hand i övergången till centrala nämnder. Omorganisationen ger dock en möjlighet att utveckla den lokala demokratin genom att fler nämnder får ett större lokalt ansvar

och att kraven på samverkan mellan nämnder ökar. I förändringen finns även möjligheter till att utveckla digitala verktyg för hela staden som komplement i demokratiarbetet.

Göteborgsförslaget

Ett av stadens centrala digitala verktyg för delaktighet och inflytande är Göteborgsförslaget. Under 2019 har det tagits fram nya riktlinjer för hur staden ska hantera förslagen från göteborgarna. De nya riktlinjerna tydliggör att medborgarens intentioner med förslaget ska vara vägledande och att staden ska anstränga sig för att ge snabba och tydliga svar. Under 2019 lämnades över 170 förslag till nämnder och bolag, en markant ökning från 2018. Majoriteten av förslagen genomförs inte eller bara delvis, men kan ändå utgöra en viktig kanal till stadens förtroendevalda och bidrar till det demokratiska samtalet. Ett exempel på förslag som genomförs är öppen förskola för hbtq-föräldrar.

Ungdomsfullmäktige

Stadens ungas folkvalda, Ungdomsfullmäktige, har under året fått en ny valapp, som designats tillsammans med representanter i forumet. Appen gör det enklare för fler att delta i valet, både för de som kandiderar och röstar. Genom användarvänliga digitala lösningar blir det enklare och mer jämlika förutsättningar för kandidaterna att delta i valet, och stadens resurser kan fokuseras på att stötta ungas deltagande, snarare än administration.

Statlig deklaration för stark demokrati skrivs under

I oktober 2019 skrev Göteborgs Stad på regeringens deklaration för en stark demokrati. Genom undertecknandet åtar sig staden att aktivt stå upp för demokratin, sprida kunskap och medvetenhet om det demokratiska systemet och bidra till det demokratiska samtalet.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

God ekonomisk hushållning bedöms råda i Göteborgs Stad utifrån riktlinjernas sex inriktningar för det finansiella perspektivet och uppföljning av kommunfullmäktiges mål.

Kommunfullmäktiges riktlinjer för god ekonomisk hushållning och tillämpning av resultatutjämningsreserv anger att kommunfullmäktige i sitt årliga budgetbeslut ska ta hänsyn till sex inriktningar kopplade till stadens finansiella situation. Här redogörs översiktligt för utvecklingen kopplat till dessa och det ligger till grund för utvärderingen av god ekonomisk hushållning.

Utvecklingen av de sex inriktningarna i det finansiella perspektivet för god ekonomisk hushållning måste värderas i en helhet och över tid. Fyra av inriktningarna är möjliga att mäta mot en önskad nivå, riktmärke, medan två av dem mer kan betraktas vara beroende av ansvarsfrågor och god arbetsordning (inriktning fyra och fem). Bedömning efter 2019 är att alla sex inriktningarna uppnås.

I kapitlet *Kommunfullmäktiges mål och uppdrag* görs en uppföljning av målen som kommunfullmäktige beslutade om i budgeten för 2019. För de

övergripande målen är utvecklingen svårbedömd men för ett av målen, *Göteborgs livsmiljö är hållbar*, går det att utläsa en långsiktigt positiv trend.

För organisationsmålen och de verksamhetsnära målen är utvecklingen positiv för ungefär hälften, medan den är svårbedömd för övriga utifrån att indikatorerna för dessa inte visar på en entydig utveckling eller att förändringarna är marginella.

Bedömningen av riktlinjernas sex inriktningar i det finansiella perspektivet, tillsammans med uppföljningen av målen, ger en sammantagen bedömning att god ekonomisk hushållning bedöms råda i Göteborgs Stad.

Nya riktlinjer är beslutade och ska tillämpas från och med 2020. De innehåller finansiella mål och en koppling till verksamhetsmålen. Under året beslutades också om ett nytt uppföljningssystem där måluppföljning med indikatorer och målvärden tagits fram i ny budget.

Inriktningar	Resultat
1. Staden ska över tid sträva efter resultatöverskott motsvarande minst två procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Resultatnivån ska vara förenlig med stadens riskexponering.	Storleken på årets resultat utgjorde 4,6 procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Genomsnittet för måttet ligger över en period på tio år på 3,4 procent. Generellt brukar ett resultat mellan 2 och 3 procent betraktas som god ekonomisk hushållning, eftersom ett sådant resultat ger utrymme för att över en längre tid skattefinansiera större delen av normal investeringsvolym i en kommun. Inriktningen med resultatöverskott på minst 2 procent bedöms som uppnått både för 2019 och över tid. Resultat exklusive jämförelsestörande poster, reavinster och utdelning uppgår till 179 mnkr, vilket motsvarar 0,6 procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.
2. Staden ska över tid säkerställa att investeringsvolymerna är förenliga med stadens långsiktiga finansieringsförmåga. Hög egenfinansieringsgrad ska eftersträvas.	Göteborgs kommuns nettoinvesteringar uppgick under 2019 till 4,3 mdkr vilket är en betydande ökning jämfört med tidigare års nivåer. Under de senaste tio åren har investeringsutgifterna i snitt varit på 2 mdkr. Trots nivåhöjningen på investeringarna ligger egenfinansieringsgraden på en hög nivå, 77 procent. Nivåer under 100 procent kommer medföra behov av ökad upplåning för att delfinansiera investeringarna. Under en 10 års period är egenfinansieringsgraden i snitt 117 procent. Det är då rimligt att egenfinansieringsgraden sjunker något när investeringsvolymerna behöver skruvas upp för att möta ökade behov av verksamhet och stadsutveckling i övrigt. Indikatoren får därmed anses vara uppfylld.
3. Staden ska över tid bedriva stadsutveckling och exploatering inom ramen för god ekonomisk hushållning.	Målsättningen att stadens exploateringsverksamhet ska bedrivas inom ramen för god ekonomisk hushållning ska ses över tid. 2019 års exploateringsverksamhet som omsatte drygt 1,2 mdkr och gav efter avräkning mot inkomster ett negativt kassaflöde på 93 mnkr. Det ackumulerade kassaflödet från och med 2010 är negativt om drygt 390 mnkr. När utgifter för VA-anslutningar exkluderas är det istället positivt med 337 mnkr. Eftersom VA-anslutningar finansieras av avgifter är det rimligt att anse att inriktningen därmed är uppfylld.
4. Staden ska över tid värdera och säkerställa de finansiella åtaganden som är kopplade till ägandet av stadens bolag.	Göteborgs Stadshus AB arbetar aktivt med att utveckla rutiner för när bolagsbeslut av principiell beskaffenhet eller stor vikt ska underställas kommunfullmäktige enligt Kommunallagens bestämmelser 10:3. Detta har resulterat i att anvisningar har tagits fram. Exempel på denna typ av beslut är dnr 0060/19 avseende Göteborgs Energi AB förslag om att avyttra aktierna i Ale Fjärrvärme AB.
5. Staden ska i samband med betydande beslut om att ingå långsiktiga åtaganden i alla former eller att avyttra egendom värdera de finansiella konsekvenserna för stadens förmåga att upprätthålla god ekonomisk hushållning.	Ett antal beslut har tagits i kommunfullmäktige om Stadens styrning, uppföljning och kontroll såsom till exempel riktlinjer för god ekonomisk hushållning, nämndernas möjlighet till användning av eget kapital, riktlinjer för ägarstyrning och Ägardirektiv för Göteborgs Stadshus AB. Styrdokumenten tillsammans med särskilda uppdrag som till exempel utredningen om långsiktig hållbar utdelningsnivå för bolagen samt utredning om möjliga objekt att försälja, skapar förutsättningar för att fatta beslut för att upprätthålla inriktningen.
6. Staden kan enligt särskilt regelverk använda sig av resultatutjämningsreserv för att utjämna förändrade omvärldsförutsättningar på grund av framför allt konjunkturella svängningar.	Göteborgs kommun har utifrån tidigare års och årets resultat ett saldo för resultatutjämningsreserven på 3 003 mnkr. Avsättningen ger möjlighet att möta snabbt uppkomna intäktsbortfall till följd av omvärldsförändringar för att uppnå balanskravet. Därmed ökas kommunfullmäktiges handlingsberedskap att möta en snabbt försämrad konjunktur. Inriktningens intention är uppfylld.

Balanskravsresultat

Göteborgs kommun uppfyllde det lagstadgade balanskravet med ett resultat exklusive realisationsvinster på 719 mnkr och har därmed levt upp till balanskravet samtliga år sedan införandet år 2000.

Balanskravsutredning

Belopp i mnkr	2017	2018	2019
Årets resultat	2 128	1 792	1 504
Realisationsvinster som inte står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning	-824	-739	-785
Realisationsförluster till följd av försäljning som står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning	-	-	-
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-	-	-
Återföring av orealiserade förluster i värdepapper	-	-	-
Årets resultat efter balanskravsutredning, före avsättning/ianspråktagande av resultatutjämningsreserv	1 304	1 053	719
Medel till/från resultatutjämningsreserv	-1 000	-740	-394
Årets balanskravsresultat efter avsättning/ianspråktagande av resultatutjämningsreserv	304	313	325

Balanskravet innebär att kommuner och landsting inte får besluta om en budget där kostnaderna överstiger intäkterna. Om resultatet vid årets slut ändå blir negativt måste det kompenseras med överskott inom tre år. En så kallad balanskravsutredning genomförs varje år för att fastställa om balanskravet är uppfyllt. Enligt utredningen uppfyllde kommunen det lagstadgade balanskravet 2019 med ett resultat exklusive realisationsvinster på 719 mnkr. Kommunens riktlinjer för resultatutjämningsreserv medger en avsättning för den del som överstiger en procent av skatteintäkter och kommunal utjämning. Detta motsvarar för året 394 mnkr.

Väsentliga personalförhållanden

Medarbetarna i Göteborgs Stad är avgörande för att de vi är till för ska få en bra vardag. Under året har såväl sjukfrånvaro som personalomsättning minskat samtidigt som arbetet med att uppnå hälsosamma och attraktiva arbetsplatser i en stad som förändras är i full gång.

Anställda

Göteborgs Stad, förvaltningar och bolag sammanlagt, har i december 56 100 anställda, en ökning med knappt 300 jämfört med december 2018. I förvaltningarna ökade antalet med drygt 300, till 48 100 medan bolagens antal anställda var i stort oförändrat med 8 000.

Inom stadens förvaltningar har ökningen av antalet tillsvidareanställda främst skett inom grundskola, förskola, Intraservice (leverantör av interna tjänster i staden) samt inom stadsutveckling. Den yrkesgrupp som har ökat mest är handläggare inom framför allt de tre förstnämnda förvaltningarna. Handläggare kan till exempel arbeta med administrativt stöd och specialiststöd till chefer och verksamhet. Andra yrkesgrupper som har ökat är bland annat lärare, barnskötare, ledningsarbete, stödassistent, ingenjörer/arkitekter och socialsekreterare.

Inom Göteborgs Stad var andelen anställda 72 procent kvinnor. I förvaltningarna var det 77 procent och i bolagen 40 procent kvinnor. Andelen i bolagen har minskat med en procent och i övrigt oförändrat.

Göteborgs Stad har drygt 2 400 tillsvidareanställda chefer, där 68 procent är kvinnor. I förvaltningarna finns knappt 1 900 chefer, varav 75 procent är kvinnor. Bolagen har 550 chefer, där 41 procent är kvinnor. Jämfört med 2018 är dessa andelar oförändrade.

Sett över en längre tidsperiod har antal medarbetare i förvaltningarna som har en tillsvidareanställning ökat. Detta är i linje med stadens målsättning att erbjuda tillsvidareanställningar för att vara en attraktiv arbetsgivare. Dessutom är andelen tillsvidareanställda medarbetare som har en anställning på heltid hög: knappt 95 procent

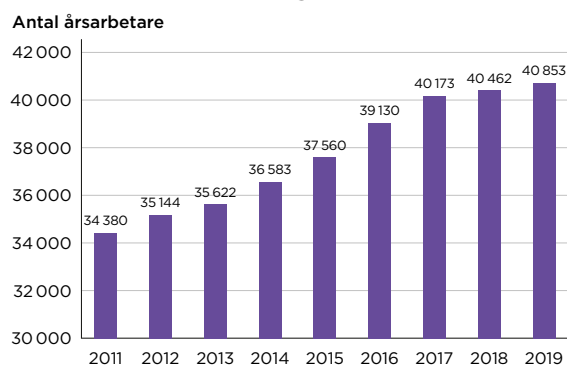
av kvinnorna och drygt 95 procent av männen. Antalet som har tidsbegränsad anställning eller är timavlönade har legat på oförändrad nivå.

Personalvolym

Stadens personalvolym mäts utifrån den arbetade tiden och brukar oftast benämnas som årsarbetare. Förvaltningarna ökade med nästan 400 årsarbetare under 2019, till knappt 40 900, en ökning med knappt en procent jämfört med 2018. Personalvolymen har ökat under flera år, men med betydligt lägre ökningstakt under de senaste åren.

Bolagen rapporterar en personalvolym på drygt 6 800 årsarbetare. En ökning med knappt 150 årsarbetare jämfört med 2018. En förklaring till ökningen är att flera bolag genomför en medveten satsning i att växla ut konsulter till förmån för anställd personal.

Personalvolymen uttryckt som ackumulerade årsarbetare per kalenderår för stadens förvaltningar

Sedan 2011 har antalet årsarbetare i förvaltningarna ökat med knappt 6 500. Huvuddelen av dessa finns inom utbildning, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt funktionshinder. Ökningen inom grundskola, gymnasieskola och förskola kan inte enbart förklaras av en ökande befolkning utan även av politiska initiativ. Exempel på detta kan vara mindre förskolegrupper, bemanningsförstärkningar kopplade till uppdrag samt barnens närvaro och förutsättningar.

Kompetensförsörjning

Möjligheterna att försörja staden med rätt kompetens har varit en angelägen fråga under flera år. Dels på grund av den högkonjunktur som pågått med hög efterfrågan på hela arbetsmarknaden, dels genom en förändrad demografi med en lägre andel i arbetsför ålder i kombination med att andelen som behöver kommunens tjänster ökar. Situationen är liknande för flertalet kommuner i Sverige. Ett kraftsamlade utvecklingsarbete i dessa frågor pågår inom ramen för Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare.

För andra året i rad minskar personalomsättningen för förvaltningarna som helhet, vilket till en del kan förklaras med den successiva avmattningen i konjunkturen.

Den interna rörligheten mellan förvaltningar har minskat. En orsak är minskad rörlighet för dom som arbetar inom förskola och grundskola eftersom de från halvårsskiftet 2018 är samlade i egna förvaltningar istället för tio olika. Avmattningen märks också genom att utannonsering av tillsvidaretjänster fortsätter att sjunka för tredje året i rad och i att antalet sökande per tjänst ökar. Precis som för medarbetare har personalomsättningen för chefer i förvaltningarna sjunkit. Personalomsättningen inom bolagskoncernen som helhet är på en liknande nivå som i förvaltningarna. Även om situationen har lättat något finns fortfarande stora utmaningar att hitta personal med rätt kompetens inom många verksamheter. Ofta rekryteras medarbetare med lägre kompetens och erfarenhet än planerat.

Sjuksköterskor är fortfarande den yrkesgrupp som, liksom tidigare år, har högst personalomsättning. Förutsättningarna påverkas av konkurrerande verksamhet inom sjukvården och bemanningsföretag. Utannonserade tjänster har få ansökningar per tjänst och många rekryteringar avbryts. För att samordna och effektivisera arbetet inom staden har förutsättningarna för en intern rekryteringsenhet arbetats fram under 2019, etablering planeras till hösten 2020.

Under året har arbetet fortsatt med att anpassa verksamheten genom digitalisering och välfärds-teknologi, nya arbetssätt och organiseringen av arbetet på arbetsplatsen. Utvecklingen har kommit olika långt i stadens skilda verksamheter. Utifrån den rapportering som gjorts från stadens förvaltningar och bolag under året, finns sam-mantaget ett stort fokus på rekrytering. Stadens verksamheter behöver i högre utsträckning anpassas så att befintliga medarbetarnas kompetens

på bästa sätt möter behoven genom framför allt effektivare arbetssätt. De beslut som fattats kring nya fackförvaltningar inom välfärdsområdet bedöms vara en del i att samordna kompetensförsörjningen med utgångspunkt i verksamhetens grunduppgifter.

En del i förändringsarbetet är att arbeta med hur staden bemannar verksamheterna, särskilt där det pågår verksamhet dygnet runt. Det handlar bland annat om att effektivisera bemanning, förändra arbetssätt och organisering. Under 2019 har stadsdelarnas förvaltningsledningar erbjudits utbildning i strategisk bemanningsplanering för att stödja chefer och ledning att fatta strategiska beslut kring hur bemanningen ska planeras utifrån brukarens behov samt för att använda medarbetarnas kompetens ändamålsenligt.

Beslut har också fattats om att införa nya befattningar inom både förskola och funktionshinderområdet, för att tydliggöra roller och uppgifter och använda all kompetens som finns att tillgå på ett effektivt sätt. Inom äldreomsorgen infördes ny befattning vid årsskiftet 2018/2019 med samma syfte. Andra exempel är att det inom grundskolan pågår tydliggöranden av roller med kompletterande tjänster bland annat genom att ge förutsättningar för rektorer att organisera arbetet så att lärarna kan fokusera på det undervisande uppdraget och få stöd i andra arbetsuppgifter. Även fritidshemmen har arbetat med att definiera roller och kompetenskrav.

Arbetsmiljö och hälsa

Som ett led i att stärka det systematiska hälsofrämjande arbetet har en enhetlig stadenövergripande uppföljning inom området arbetsmiljö och hälsa genomförts. Åtta frågeområden som bedöms ha stor koppling till arbetsmiljö och hälsa, skickades till samtliga förvaltnings- och bolagsledningar. I den slutliga rapporten, Strategisk fördjupning inom arbetsmiljö och hälsa, konstateras att det finns några områden där rutiner och arbetssätt används och andra där det finns behov av fortsatt utveckling.

Genomgående finns i arbetsmiljöarbetet ofta en systematik mellan första linjens chefer och medarbetaren. Däremot identifierades i rapporten en risk att högsta ledningsnivå inte alltid har tillgång till tillräcklig information för att fatta strategiska beslut rörande arbetsmiljö och hälsa, vilket kan påverka förutsättningarna för en god leverans till dem vi är till för.

Området som i rapporten kallas för MR/Jämställdhet, innefattar bland annat arbetet med att förhindra kränkningar, trakasserier och sexuella trakasserier. 2019 års medarbetar- och chefsenkät har bland annat fokus på att mäta upplevelsen av dessa. 18 procent av medarbetarna har uppgett att de på något sätt upplevt sig blivit utsatta, mestadels av kollega eller av brukare/elev/kund/anhörig och en mindre andel har upplevt sig blivit utsatt av chef eller annan. Motsvarande andel för cheferna är 11 procent. Andel medarbetare och chefer som uppgett att de utsatts har minskat från föregående år, från 20 procent respektive 12 procent. Trots minskningen behöver arbetet utvecklas och intensifieras utifrån att staden har noll tolerans av dessa beteenden. Området har bland annat fått ett tydligare fokus i den grundläggande arbetsmiljöutbildningen som riktas till nya chefer och skyddsombud. Kommunfullmäktige har också under året tagit beslut om ett stödpaket med åtgärder för att förebygga och förhindra att de uppstår på stadens arbetsplatser. För HR har också en utbildning kring utredning av kränkningar, trakasserier och sexuella trakasserier startat upp.

Medarbetar- och chefsenkät 2019 har även fokus på att mäta index för Hållbart Medarbetar-engagemang (HME) där motivation, ledarskap och styrning ingår. Resultatet för såväl medarbetar- som chefsenkät visar att HME har minskat något jämfört med tidigare år, framför allt när det gäller delindex styrning.

Hälso- och ohälsotal

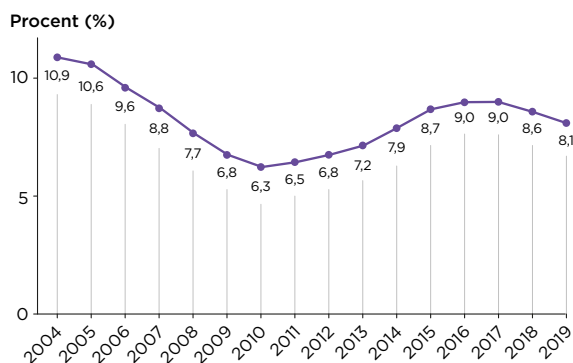
Sjukfrånvaron fortsätter att sjunka i både Göteborgs Stad och i övriga landet. År 2019 var sjukfrånvaron 8,1 procent för stadens förvaltningar, en minskning med 0,5 procentenheter jämfört med 2018. Sjukfrånvaron för såväl de första 14 dagarna som längre sjukfrånvaro minskar. Majoriteten av bolagen rapporterar en sjukfrånvaro på mellan 2 och 5 procent vilket är jämförbart med tidigare år.

I förvaltningarna sjunker sjukfrånvaron inom alla verksamheter för såväl kvinnor som män. Högst är den inom hemtjänsten med 11,6 procent, en minskning med 0,9 procentenheter jämfört med 2018. Kvinnor har fortsatt högre sjukfrånvaro än män, men skillnaden mellan könen har minskat över tid. Under 2019 medförde sjukfrånvaron en kostnad för stadens förvaltningar på 602 mnkr vilket är drygt 20 mnkr lägre än 2018.

Samtidigt som sjukfrånvaron minskar ökar frisknärvaron i förvaltningarna, det vill säga

andelen medarbetare som har fyra eller färre sjukdagar per år. Frisknärvaron varierar mellan olika verksamheter och dess förutsättningar, men förändringen återspeglas genomgående. En förklaring är den kraftiga influensan i början av 2018 som ledde till hög sjukfrånvaro. Frisknärvaron i förvaltningarna 2019 var i genomsnitt ungefär 41 procent.

Förvaltningarnas totala sjukfrånvaro

Stadens nya regler för arbetsanpassning och rehabilitering började gälla i juni 2019. Utgångspunkten är Sveriges Kommuner och Regioners rekommendationer samt arbetsrättslig praxis. I och med detta tidigare läggs insatser mot upprepad korttidssjukfrånvaro och mer fokus läggs på långa sjukskrivningar som pågått i över ett år.

Ledarskap

Chefers organisatoriska förutsättningar är en aktuell fråga såväl nationellt som i Göteborgs Stad. Med organisatoriska förutsättningar menas de strukturer, krav och resurser som omger cheferna i deras arbete. Förutsättningarna ska möjliggöra för chefer att bedriva god verksamhet med en arbetsmiljö där medarbetare kan och vill bidra till en bra vardag för göteborgarna. I och med de stora organisatoriska förändringar som sker inom såväl förvaltningar som bolag, blir ledarskapet än mer väsentligt.

Den ovannämnda strategiska fördjupningen inom arbetsmiljö och hälsa visar att många chefer i staden har en hög arbetsbelastning, främst inom välfärdsverksamheterna där uppdraget ofta innebär många medarbetare och brist på stöd och resurser. Detta visar också tidigare forskning och lärdomar, bland annat från arbetet med forsknings- och utvecklingsprojektet Chefios som handlar om förutsättningar för chefskap i offentlig sektor. På flera ställen i staden pågår arbeten kring antal medarbetare per chef och

med att tydliggöra chefs uppdrag och roll. Några förvaltningar har organiserat om för att bland annat möjliggöra en balans mellan krav och resurser. Andra åtgärder som lyfts fram är ett ökat stöd och en översyn av stödfunktionernas roll och uppdrag.

Ett pilotprojekt för ett forskningsbaserat verktyg med syfte att förstå och utveckla chefs organisatoriska förutsättningar, *Chefoskopet*, har slutförts under året. Verktyget har hjälpt till att ge en djupare förståelse för chefs organisatoriska förutsättningar samt gett möjlighet till ett gemensamt språk på olika organisatoriska nivåer i den aktuella förvaltningen. Det har i sin tur lett till att kommunikation i linjen har utvecklats och att stödet till chefer har förbättrats. Pilotprojektet kommer att ligga till grund för ett fortsatt arbete med att öka kunskapen och förbättra förutsättningarna i förvaltningar och bolag.

För att skapa en gemensam grund och ge goda förutsättningar för ett chefsuppdrag i Göteborgs Stad har en mer omfattande introduktion för nya chefer tagits fram. Introduktionen möjliggör också för cheferna att skapa nätverk med andra kollegor i staden.

För att stärka ledningen och styrningen av staden samt vidareutveckla ett gemensamt synsätt och kultur har ett utvecklingsprogram för samtliga förvaltnings- och bolagschefer tagits fram och en första omgång har startats upp.

Lön och förmåner

Inriktningen för staden är jämställda och konkurrenskraftiga löner och arbetet med att radera osakliga löneskillnader behöver fortsätta. För stadens förvaltningar innebär det fortsatta åtgärder för att höja lönerna för yrkesgrupper inom välfärd och utbildning i relation till andra sektorer. Utjämnningen av de strukturella löneskillnaderna är en del i utmaningen för stadens förvaltningar för att både på kort och lång sikt göra det möjligt att bemanna verksamheterna med rätt utbildning och kompetens.

Årets löneöversyn har bidragit till att minska löneskillnaden mellan kvinnor och män. I Göteborgs Stads förvaltningar är nu kvinnors medellön 96,3 procent av männens. Skillnaden har under en tioårsperiod minskat med 5,2 procentenheter.

Skillnaden mellan sektorerna på arbetsmarknaden, där vård, omsorg och undervisning traditionellt har lägre lönenivåer än teknisk och administrativ sektor är den viktigaste förklaringen

till löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Medlingsinstitutet (MI) finner i sin rapport Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2018 att den faktor som förklarar den största delen av skillnaden är yrket.

Utöver 2019 års löneöversyn höjdes ersättningen för arbete på obekvämt arbetstid. Detta, tillsammans med löneförändring till följd av ny- och ersättningsrekrytering, bidrar till ökningen av den totala lönekostnaden för året.

Göteborgs Stads bolag återfinns inom sex skilda arbetsgivarorganisationer som verkar på arbetsmarknaden jämte förvaltningarnas organisation, Sveriges kommuner och regioner (SKR) där respektive arbetsgivarorganisation tecknar centrala kollektivavtal. På samma sätt som inom förvaltningarna arbetar även bolagskoncernen med att säkerställa att osakliga löneskillnader inte förekommer. Bolagen, som enskilda arbetsgivare, genomför arbete mot diskriminering och för likabehandling. Vidare sker löpande arbete med arbetsvärdering, lönekartläggning och analys av löneskillnader och vid behov vidtas åtgärder.

Under året har arbetet med en nulägesanalys över stadens samlade personalförmåner påbörjats. Kartläggningen visar på behov att förändra förmånsstrukturen som finns i dag för att bland annat kunna leva upp till de beslutade riktlinjer och rutiner som finns i staden. Arbetet fortgår under 2020.

Framtidsfrågor

I syfte att kompetensförsörja verksamheten:

- » **Stärka chefs organisatoriska förutsättningar att prioritera utförandet av grunduppdraget och att leda i förändring.**
- » **Skapa förutsättningar för hälsosamma arbetsplatser.**
- » **Använda nya arbetsformer samt tekniska möjligheter för att använda kompetensen ändamålsenligt.**

Väsentliga personalförhållande i kommunen och koncernen

	2018						2019					
	Kommunen			Kommunala koncernen*			Kommunen			Kommunala koncernen		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal anställda	36 931	10 870	47 801	40 224	15 633	55 857	37 086	11 028	48 114	40 337	15 805	56 142
Tillsvidare anställda	28 991	7 974	36 965	30 941	11 534	42 475	29 354	8 224	37 578	31 315	11 818	43 133
Tidsbegränsat anställda	3 074	1 275	4 349	-	-	-	2 726	1 182	3 908	3 680	1 862	5 542
Timavlönade	4 866	1 621	6 487	-	-	-	5 006	1 622	6 628	5 342	2 125	7 467
Tillsvidare anställda chefer	1 371	451	1 822	-	-	-	1 418	461	1 879	1 644	784	2 428
Medelålder tillsvidare anställda	45,3	44,8	45,2	-	-	-	45,4	44,9	45,3	45,4	45,5	45,5
Externa rekryteringar	8 958	3 222	12 180	-	-	-	8 153	2 915	11 068	10 637	4 843	15 480
till tillsvidare anställning	3 512	1 136	4 648	-	-	5 474	3 189	977	4 166	3 416	1 395	4 811
till tidsbegränsad anställning	5 446	2 086	7 532	-	-	-	4 964	1 938	6 902	7 221	3 448	10 669
Externa avgångar tillsvidare anställda	2 826	797	3 623	-	-	4 327	2 687	779	3 466	2 862	1 090	3 952
varav med pension	586	149	735	-	-	842	550	147	697	581	221	802
varav på egen begäran	1 987	550	2 537	-	-	-	1 910	547	2 457	2 033	745	2 778
Extern personalomsättning, procent	10,0	10,4	10,0	-	-	-	9,3	9,8	9,4	9,3	9,4	9,3

* Uppgifter för bolagen finns inte framtagna för 2018 varför alla delar i koncernen inte kan redovisas.

Väsentliga personalförhållande enbart kommunen

Procent (%)	2018			2019		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Rörlighet mellan förvaltningar	4,0	2,9	3,8	2,4	2,0	2,4
Sjukfrånvaro						
Totalt	9,4	6,0	8,6	8,8	5,7	8,1
60 dagar och längre (andel)	57,3	48,3	55,9	57,6	48,2	56,1
29 år eller yngre	8,0	5,9	7,5	7,5	5,9	7,1
30-49 år	8,8	5,5	8,1	8,1	5,4	7,5
50 år eller äldre	10,4	6,6	9,6	9,9	6,2	9,1
Andel tillsvidareanställda med lägst 3 år högskola	45,3	44,5	45,0	46,5	44,7	46,1
Utrikes födda av tillsvidareanställda	28,1	25,3	27,5	28,9	26,2	28,3
Utrikes födda av tillsvidareanställda chefer	10,2	10,6	10,3	10,7	11,1	10,8

Förväntad utveckling

Under detta avsnitt redovisas kända förhållande och faktorer som bedöms påverka den kommunala koncernen i närtid och vilka risker och osäkerhetsfaktorer det innebär. Redovisningen utgår från nedanstående tankemodell med tre områden som är centrala i stadens uppdrag.

Tankemodellen med att Grunduppdraget, Stadsutveckling och Social hållbarhet hänger ihop och är beroende av varandra, pekar på ett antal utmaningar att hantera.

Finansiering och bemanning av välfärdsuppdraget

Göteborgs demografiska fördelning har en förskjutning mot ökad andel barn och unga samt äldre. Antalet invånare i arbetsför ålder ökar kraftigt men på grund av att framför allt den äldre befolkningen ökar snabbare minskar ändå andelen i arbetsför ålder. Detta påverkar den så kallade försörjningskvoten, det vill säga att en mindre andel av befolkningen kommer att försörja en ökad andel. Detta är en utveckling som sker över hela landet och innebär att den idag dominerande finansieringen av välfärdsuppdraget, inkomstskatten, försvagas i relation till uppdraget men på sikt är det försörjningskvoten som blir en allt större utmaning. Utöver detta bidrar ett generellt

ökat välstånd i landet till ökade förväntningar på tillgång till och kvalitet i den kommunala servicen. Välfärdsuppdraget behöver effektiviseras genom bland annat digitalisering och användande av artificiell intelligens (AI).

Några framgångsfaktorer:

- » Bedriva verksamhetsutveckling och effektivisera arbetssätten.
- » Skapa attraktiva jobb för att bemanna det kommunala välfärdsuppdraget.

Samverkan inom stadsutveckling

Stadsutveckling består av en komplex helhet för att skapa attraktiva stadsdelar genom bostäder, affärer, arbetsplatser, kommunal verksamhet, mötesplatser, parker och möjlighet till fritidssysselsättning och nöjen. Utbyggnaden av infrastruktur som i historiska mått är betydande med nya tunnlar och broar ger förutsättningar för stadsutvecklingen. Stora krav ställs på hållbarhet och modern infrastruktur. Komplexiteten ställer stora krav på samverkan mellan stadens olika aktörer och samarbetet med externa aktörer. Den egna organisationen kan bara till del påverka flödet i arbetet så att tiden från planering till det att bostäder är inflyttningsklara förkortas. En viktig del i processen är kommunikation och medborgardialoger.

Den omfattande stadsutvecklingen är nu allt mer i en konkret genomförandefas efter en tid av planeringsarbete. En dämpad konjunktur kommer delvis att påverka förutsättningarna för att byggnation kan ske, men de stora infrastrukturprojekten är fortsatt en stark motor. Då det i stor utsträckning är privata byggbolag som står för byggandet är marknadens vilja att investera en väsentlig faktor för att planer ska förverkligas, och marknaden är konjunkturkänslig. Detaljplaner finns framtagna och beslutade i stor omfattning men en uppbromsning av konjunkturen riskerar medföra lägre takt i genomförandet.

Några framgångsfaktorer:

- » Effektiva arbetsprocesser.
- » Inriktningsbeslut tidigt i planeringen och medborgardialoger.

Social hållbarhet kräver långsiktigt arbete

Social hållbarhet är långsiktigt kanske den viktigaste av de tre områdena i tankemodellen. I grunden handlar det om ett samhälle där människor känner stor delaktighet. Så är det inte för alla i Göteborg idag. Människor och grupper upplever sig vara utanför vilket bland annat avspeglar sig i minskad trygghet och framtidstro. Livsvillkoren för människor behöver utjämnas.

En viktig förutsättning för aktivt deltagande i samhället är bostad, skolgång och arbete. Fler barn och ungdomar behöver ges ökade förutsättningar att lyckas bättre i skolan. Att nå

gymnasiebehörighet och möjlighet att läsa vidare ger ungdomar hopp och möjlighet att påverka sin livssituation. Arbetsmarknadens utveckling är ytterst en grundförutsättning för att fler ska komma i arbete och egenförsörjning. Arbetslösheten har minskat under senare år men mer marginellt bland de grupper som står längre från arbetsmarknaden, till exempel de som är nyanlända eller har bristande utbildning. För att underlätta för denna grupp och möta näringslivets behov av arbetskraft är jobbmatchning angeläget.

Det är viktigt att arbetet inom *Jämlig Stad* bedrivs engagerat och långsiktigt för att bygga en socialt sammanhållen stad.

Några framgångsfaktorer:

- » Uthållighet i arbetet med *Jämlig Stad*.
- » Fokus på bostad, skolgång och arbete.

Framtida befolkningsutveckling

Stadens befolkningsprognos visar på en fortsatt stor befolkningstillväxt. Fram till prognosens slutår 2040 beräknas folkmängden växa med 156 000. Folkökningen är jämt fördelad över åren, vilket innebär cirka 7 400, eller 1,3 procent årligen. Den förväntade befolkningsutvecklingen ligger i linje med utvecklingen sedan år 2000.

Alla åldersgrupper kommer att växa och mest ökar den stora gruppen i förvärsarbetande åldrar. Av de viktigaste åldrarna för den kommunala serviceproduktionen är det ökningen av äldre som sticker ut. Gruppen 65 år och äldre beräknas öka med 38 000 fram till år 2040, en ökning på 42 procent. Hittills har hela ökningen av äldre varit i de yngre åldrarna, men från och med i år så börjar även gruppen 80 år och äldre att växa i snabb takt. För staden innebär ökningen en ökad efterfrågan på olika former av samhällsservice, som till exempel hemtjänst och äldreboende. Enligt den kommunala äldreboendeplanen kommer behovet av platser på äldreboende att öka från dagens 4 000 till 6 700 år 2040.

Fram till år 2040 förväntas antalet barn i förskoleåldrarna ha ökat med 7 000 och antalet skolbarn med över 12 000. Dessa åldersgrupper växer långsammare än andra åldrar, men de antalsmässigt stora ökningarna innebär ett fortsatt behov av att bygga ut såväl förskolan som grundskolan. Omräknat till grupper med 15 barn i förskolan och skolklasser med 25 elever

FOTO: LO BIRGERSSON

så kommer det att finnas ett behov av ytterligare 500 fler grupper i förskolan och lika många nya skolklasser.

Göteborg har i många avseenden en gynnsam åldersstruktur med en stor befolkning i de yrkesverksamma åldrarna. Den stora inflyttningen av unga vuxna innebär att stadens åldersstruktur kommer att påverkas betydligt mindre, trots den stora ökningen av antalet äldre, än flertalet andra kommuner och landet som helhet.

Ekonomi

Under den senaste tiden har frågan om Brexit till stor del lösts ut och handelskonflikten mellan USA och Kina har dämpats. Det är i sig positiva nyheter men trots detta bedöms tillväxten i såväl världen som Sverige bromsa in under kommande åren. För världsekonomin bedöms BNP-utvecklingen de kommande åren hamna kring tre procent och för svensk del bedöms utvecklingen hamna kring strax över en procent. Det får anses som en relativt svag tillväxt. Detta innebär att konjunkturläget kan bedömas som oförändrat de kommande åren. Västsverige står sig relativt väl avseende inbromsningen i förhållande till Sverige i övrigt. Jobbtillväxten hamnade tredje kvartalet på 2,4 procent för Göteborgsregionen vilket kan ställas mot 0,7 procent för riket.

De långsiktiga utmaningarna som kommunen står inför gällande finansiering och kompetensförsörjning blir nu allt tydligare. De slutsatser som gjordes i rapporten Göteborgs Stads långsiktiga ekonomiska förutsättningar 2017–2035 som stadsledningskontoret redovisade till kommunstyrelsen hösten 2017 gäller fortsatt. Där slogs fast att kommunens kostnadsutveckling överstiger finansieringsutvecklingen, av demografiska skäl, under många år framöver. Det innebär, förutom utmaningar att finansiera kommunens uppdrag, också betydande utmaningar att kompetensförsörja stadens verksamheter. I detta avseende har en storstad som Göteborg det något lättare än kommunsverige i stort. Sammantaget ger detta att kommunsektorn framöver, alldeles oavsett möjligheterna till finansiering, behöver prioritera var den tillgängliga arbetskraften ska verka.

Riksdagen tog i november beslut om förändringar i kostnadsutjämningsystemet. Förändringarna träder i kraft redan år 2020. Förändringarna innebär bland annat att systemet i högre grad kommer ta hänsyn till merkostnader till följd av gles bebyggelse. För Göteborg innebär förändringarna att stadens bidrag till

övriga kommuner ökar. Totalt går staden från att betala en kostnadsutjämningsavgift på knappt 700 mnkr 2019 till knappt 1 100 mnkr 2020, vilket i huvudsak förklaras av modellförändringarna. För att ges möjlighet till en successiv omställning får Göteborg, i likhet med övriga kommuner som förlorar på förändringarna, ett införandebidrag som mildrar effekterna år 2020. Införandebidraget trappas dock ner kraftigt 2021 för att sedan helt försvinna år 2022. Eftersom konjunkturavmattningen samtidigt bidrar till en svagare skatteunderlagstillväxt står staden inför en betydligt försvagad finansieringsutveckling under kommande år.

Arbetsmarknad

Enligt arbetsförmedlingens prognos avtar efterfrågan på arbetskraft men ligger på en fortsatt hög nivå. Arbetskraften fortsätter att växa men i långsammare takt än tidigare.

Fler personer står långt ifrån arbetsmarknaden, vilket bidrar till en stigande arbetslöshet. Samtidigt ökar antalet jobb inte i samma takt som tidigare. Under 2020 bedömer Arbetsförmedlingen att arbetslösheten stiger från 6,8 procent 2019 till 7,2 procent. Under 2021 bedöms arbetslösheten nå 7,4 procent.

Göteborg har flera infrastrukturprojekt som bedöms kunna väga upp lokalt. Det råder vidare ett osäkert läge kring vad som händer med Arbetsförmedlingen. Anställningar med stöd av arbetsmarknads- och vuxenutbildning och Arbetsförmedlingen kan komma att förändras vilket riskerar att påverka försörjningsstödet i hög utsträckning.

Kompetensförsörjning

Som beskrivs ovan hänger befolkningsstrukturen samman med möjligheterna att försörja verksamheten med kompetens. Andelen arbetsförä minskar samtidigt som efterfrågan på kommunala tjänster ökar. Tack vare att Göteborg är en storstad är förutsättningarna bättre än i de flesta av Sveriges kommuner.

Utmaningarna inom kompetensförsörjningsområdet har påverkat möjligheterna att utföra stadens uppdrag under flera år. Det handlar både om kvaliteten inom välfärden och levnanserna inom stadsutvecklingsområdet. För att klara utmaningen gentemot brukare och kunder behöver kompetensen användas mer ändamålsenligt med mer effektiva arbetsformer och med större fokus på grunduppdraget. Även beman-

ningsplaneringen behöver ha ett mer strategiskt perspektiv. Kompetensen behöver också kunna förändras i högre utsträckning under ett yrkesliv. Under 2019–2023 är ändamålsenlig kompetens ett målområde i *Programmet för attraktiv arbetsgivare*.

I förändringsarbetet behöver digitaliseringen vara ett verktyg. Under 2020 kommer mål och strategier för digitalisering tas fram och beslutas.

Samtidigt behöver staden vara attraktiv för nya målgrupper och rekryteringsbasen breddas. I synnerhet är vuxenutbildningen en viktig rekryteringsbas för flera av våra stora välfärdsyrken.

Miljö och klimat

World Economic Forum rankar i sin *Global Risk Report* för 2020 miljörisker, så som klimat och förlust av biologisk mångfald, som de mest troliga riskerna att inträffa och påverka den globala ekonomin det kommande decenniet. För första gången är det enbart miljörisker som toppar risklistan. På klimatområdet tog EU beslut om att bli den första klimatneutrala kontinenten 2050 och utropade även Klimatnödläge. Europeiska Investeringsbanken tog beslut om att sluta investera i fossila bränslen.

Arbetet med ett nytt miljö- och klimatprogram för staden pågår och uppdraget är att klimatmålet ska anpassas till Parisavtalet. Kommunfullmäktige kommer under de kommande åren behandla programmets mål och strategier.

Klimatanpassning

Göteborgs Stad behöver klimatanpassas för att skapa ett robust samhälle som kan stå emot klimatförändringar. Främst behöver staden genomföra åtgärder till följd av extrema väder som skyfall och ökade nederbördsmängder som orsakar översvämningsrisker men även havsnivåhöjningen bidrar till översvämningsrisker. Enligt tematiska tillägget till *Översiktsplanen för översvämningsrisker*, behöver staden anlägga älvkantskydd på sträckan Marieholmsbron–Älvsborgsbron och genomföra åtgärder för skyfallshantering. Anläggningarna behöver vara färdiga 2035 och kostnaden uppskattas till minst 10 mdkr vardera för älvkantskydd respektive skyfallshantering. Vidare behöver staden anlägga yttre portar i både Nordre älv och Göta älv för att förhindra översvämnung. Dessa behöver stå klara till 2070 och till en uppskattad kostnad om 10 mdkr. Extrema väder ger också värmebölja med torka som orsakar klimatrelaterade hälsoeffekter för stadens medborgare och det finns

ytterligare klimatrelaterade effekter som påverkar stadens robusthet men som i nuläget inte är utredda.

Ytterligare ett steg för en ändamålsenlig organisation

Under 2020 pågår förberedelser för att verksamhetsansvaret som idag finns hos stadsdelsnämnderna och Social resursnämnd ska överföras till en ny nämndsorganisation. Några befintliga nämnder kommer i och med detta få utökade ansvar, men den större delen av verksamheten kommer tas över av ett antal nyinrättade nämnder. Det senare gäller ansvaret för äldreomsorg och hälso- och sjukvård, funktionsstödsverksamhet, individ och familjeomsorg samt övrig socialtjänst. Planeringen är att nämnderna tar över ansvaret den 1 januari 2021 vilket innebär ett intensivt arbete med många involverade under 2020. På sikt förväntas förändringen bland annat innebära bättre förutsättningar för likvärdighet i serviceutbudet till stadens invånare.

Bostadsförsörjning

Kommunen har enligt lag ett särskilt ansvar för bostadsförsörjningen för de grupper som står långt från bostadsmarknaden, såsom nyanlända och hemlösa.

Staden har under 2019 erbjudit 200 nyanlända hushåll en genomgångsbostad. Hushåll utan barn får hyra i fyra år och barnfamiljer i fem år. Under 2020 kommer de första utflyttningarna att ske för de hushåll som bott i en genomgångslägenhet under maxtiden fyra år. Totalt berörs cirka 130 vuxenhushåll av uppsägningar. Under perioden 2020–2024 ska cirka 1300 hushåll avflytta, med cirka 3100 personer, varav närmare 1100 barn. Stadens åtgärder för att motverka risken för hemlöshet är att hyrestiden för barnfamiljer har förlängts till fem år samt att arbetet med boendecoachning har intensifierats.

De senaste åren har en ny grupp hemlösa identifierats som omfattas av en strukturell hemlöshet, det vill säga att de inte har någon annan problematik än att de har svårigheter att ta sig in på bostadsmarknaden.

Lokalt utvecklingsarbete med fokus på folkhälsa, jämlikhet och trygghet

I juni 2018 beslutade riksdagen om en ny folkhälsopolitik där jämlikhet i hälsa betonas. Skillnader i livsvillkor och hälsa är en utmaning för samhället som helhet. Sverige ligger långt fram

i arbetet med hållbar utveckling, men det finns fortsatta utmaningar när det exempelvis gäller att uppnå jämlik hälsa. Även om folkhälsan i Sverige utvecklas positivt för befolkningen som helhet har hälsoklyftorna ökat under de senaste decennierna, så även i Göteborg. Regeringen har ett brottsförebyggande program, *Tillsammans mot brott*, där det slås fast att ett lokalt trygghetsarbete är en förutsättning för att skapa en trygg och säker stad.

Välfärd och hållbarhet har direkt samband med folkhälsan och hur den är fördelad. Såväl regeringens handlingsplan för Agenda 2030 som nya folkhälsopolitiken och den långsiktiga strategin för att minska och motverka segregation har alla identifierat jämlikhet i hälsa som en viktig framgångsfaktor för hållbarhet ur de tre dimensionerna. Ett av regeringens initiativ är segregationsmedel som kopplas till fem prioriterade områden: boende, utbildning, arbetsmarknad, demokrati och civilsamhälle samt brottslighet. Medlen finns under 2020, därefter är ännu inga beslut tagna. I Göteborgs Stad har kommunstyrelsen fattat beslut om insatsområden som medlen finansierar med 32,7 mnkr för 2020.

I Göteborgs Stad finns ett flertal program och planer med styrning inom området. *Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* är under revidering i samverkan med intresseorganisationerna. *Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026* antogs 2018 och *Göteborgs Stads plan för en jämlik stad 2019–2022* är på väg mot beslut. *Folkhälsoprogrammet* löper på under 2020 och ska ses över under året. Stadsledningskontoret har fått i uppdrag att ta fram ett nytt program för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet samt att inrätta ett trygghetsråd där arbetet påbörjas 2020.

Folkhälsoarbetet, arbetet med en jämlik stad samt trygghetsfrämjande och brottsförebyggande knyter alla an i det lokala och bygger på en samverkan med invånare, civilsamhället, akademi, näringsliv och andra offentliga aktörer som exempelvis polismyndighet och Västra Götalandsregionen. En bärande strategi är att arbetet måste ske såväl i nutid som med långsiktigt fokus där strategiska styrdokument, på nationell, regional och lokal nivå, ger stöd att sätta en gemensam agenda.

Civilt försvar – förändrat ansvar för kommuner

Projektet civilt försvar beslutades av kommunstyrelsen under 2018. Arbetet bedrivs i projektform från januari 2019 till december 2020. Projektet bygger på *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018–2020*, som tecknades mellan dåvarande Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Projektet är starten på ett långvarigt arbete med att återuppbygga det civila försvaret. I krig är det civila försvaret i kommunen liktydigt med all den verksamhet som kommunen då ska bedriva. Arbetet kommer att beröra samtliga förvaltningar, bolag och förbund inom staden. En ny överenskommelse väntas tas 2021. Den kommer sannolikt att peka ut nya och fördjupade arbetsuppgifter för Sveriges kommuner när det gäller att bygga upp det civila försvaret.

Sponsring

Genom sponsring bidrar Göteborgs Stad till aktiviteter som ligger utanför stadens kommunala uppdrag men som ändå förväntas ge positiva effekter i form av ett gott samhällsklimat, goda levnadsförutsättningar för medborgarna och en stärkt image för staden.

Policy och riktlinje för sponsring

För att säkerställa en enhetlig definition och tillämpning av regelverket om sponsring inom staden antog kommunfullmäktige 2013 en policy och riktlinjer för sponsring i Göteborgs Stad. För att få en heltäckande bild av stadens sponsringsverksamhet och förbättrade möjligheter till samordning och kontroll beslutades samtidigt att varje nämnd och styrelse årligen ska upprätta en förteckning över samtliga sponsringsåtaganden som beslutats på nämnd- eller styrelsenivå.

Vad är sponsring

Enligt Göteborgs Stads policy definieras sponsring som ett frivilligt affärsmässigt avtal till ömsesidig nytta mellan två eller fler parter där den ena (sponsorn) förbinder sig att lämna ersättning i form av kontanta medel, varor och/eller tjänster och där den andra parten (sponsormottagaren) som motprestation tillhandahåller exponering av företagsnamn, varumärke eller tjänster till nytta för sponsorn i dennes verksamhet.

Bolag

Bolagen har sponsringsåtaganden som totalt uppgår till cirka 10 mnkr för år 2019 vilket är en dryg halvering av kostnaderna för sponsring jämfört med 2018. Anledningen till detta är att Liseberg AB inte har några sponsringsåtaganden 2019.

Nämnder

Göteborgs Stads stadsdelsnämnder har inga sponsringsåtaganden. Av facknämnderna har park- och naturnämnden sponsringsåtaganden.

Sammanfattning

Stadens sponsringsåtaganden rör sig alltså till stor del inom ändamål som är kopplade till ungdomar, idrott, kultur, större publika evenemang och en hållbar stad. Medvetenheten om den existerande policyn är hög. Totalt uppgår de rapporterade sponsringsåtagandena för staden år 2019 till 10 mnkr, jämfört med 25 mnkr år 2018. För mer information se respektive nämnds eller styrelses årsrapport.

Stiftelser

Göteborgs Stad förvaltar anknutna stiftelser och gåvor för olika ändamål. Förvaltningen avser enbart avkastningsstiftelser och ansvar för stiftelsernas kapital samt att avkastningen delas ut till de ändamål som den som skänkte pengarna bestämt. Den löpande förvaltningen av de anknutna stiftelserna följer riktlinjer beslutade av kommunstyrelsen.

Stiftelsernas kapital ingår i en gemensam samförvaltning där varje stiftelse har en andel. Kapitalet förvaltas enligt riktlinjer beslutade av kommunfullmäktige och är helt åtskilt från Göteborgs Stads ekonomi. Den totala avkastningen efter avdrag för viss kapitalisering och förvaltningskostnader, kan användas för utdelning i stiftelserna. Till detta ska läggas redan tillgängligt fritt eget kapital som finns i gåvorna och i vissa av stiftelserna.

och andra föremål. Pengar har också använts till konserveringsarbeten, utställningar och forskning med mera. Totalt har 5 mnkr delats ut.

Under året har föreningar och andra ideella organisationer beviljats medel för olika projekt och aktiviteter. Det har varit aktiviteter riktade till barn i Göteborg och till allmännyttiga, kulturella eller välgörande ändamål till förmån för Göteborgs samhälle. Totalt har 3,9 mnkr delats ut.

Kortfakta	2017	2018	2019
Antal stiftelser	78	76	74
Antal gåvor	4	4	3
Årets resultat mnkr	71,8	-7,0	67,6
Beviljade anslag mnkr	22,7	31,1	21,7
Förvaltningskostnader mnkr	4,1	3,8	3,1
Eget kapital och skulder mnkr	944,7	924,1	968,7
Marknadsvärde förmögenhet mnkr	979	924,1	1 081,8

Utbildningsstiftelserna har bidragit med stipendier och resebidrag till elever och lärare, huvudsakligen i de kommunala grund- och gymnasieskolorna. Elever har också fått premier för goda skolprestationer och andra framsteg och skolor har beviljats ekonomiskt stöd för genomförande av olika klassaktiviteter. Totalt har 6,7 mnkr delats ut.

De sociala stiftelserna har beviljat medel till ekonomiskt behövande barnfamiljer, äldre och vuxna samt till barn med särskilda behov och deras familjer. Totalt har 6,1 mnkr delats ut.

Stiftelser med kulturinriktning lämnade bidrag till Konstmuseet, Röhsska museet, Stadsmuseet och Sjöfartsmuseet. För pengarna har museerna köpt in konstverk i form av tavlor, skulpturer

2

Räkenskaper

I detta block redovisas räkenskaperna som enligt *Lagen om kommunal bokföring och redovisning* omfattas av resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter. Redovisningen sker för kommunen och den kommunala koncernen i sammanställda räkenskaper.

Räkenskaper

104 Redovisningsprinciper, upplysningar och definitioner

Stadens principer för redovisningen beskrivs i detta avsnitt och här lämnas också upplysningar som inte ryms i avsnittet för noter. Sist i avsnittet definieras ett antal ekonomiska begrepp som förekommer i årsredovisningen.

110 Resultaträkning

Resultaträkning för kommunen och den kommunala koncernen.

111 Balansräkning

Balansräkning för kommunen och den kommunala koncernen.

112 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys för kommunen och den kommunala koncernen.

113 Noter 1–19

Här lämnas upplysningar i form av noter enligt lagkrav och rekommendationer.

Redovisningsprinciper, upplysningar och definitioner

En av redovisningens viktigaste uppgifter är att ge relevant information om verksamhetens finansiella resultat och ekonomiska ställning för att underlätta styrning och uppföljning av verksamheten. För att det ska kunna ske måste olika redovisningsprinciper beskrivas på ett öppet och informativt sätt. I detta avsnitt beskrivs de principer som används av Göteborgs Stad.

Den kommunala redovisningen regleras av *Kommunallagens kapitel elva* samt *Lag om kommunal bokföring och redovisning* (LKBR). Därutöver lämnar Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer för kommunsektorns redovisning. Dessa har, till följd av den nya lagen LKBR, till större del reviderats under året. Kommunens redovisning följer den nya lagen och de uppdaterade rekommendationerna om inget annat anges.

De kommunala bolagens redovisning tillämpas enligt *Årsredovisningslagen* och *Bokföringsnämndens allmänna råd* (BFNAR 2012:1). Vid upprättande av kommunkoncernens årsredovisning är det kommunala regelverket överordnat. Det innebär att årsredovisningen är upprättad enligt detta regelverk. De sammanställda räkenskaperna är upprättade enligt R16 *Sammanställda räkenskaper*. Eventuella avsteg från rekommendationer och orsak till dessa redovisas under respektive rubrik nedan.

Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. I den mån gåvor tas upp som tillgång värderas dessa till verkligt värde. Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Två rekommendationer från RKR, R14 *Drift och investering* samt R15 *Förvaltningsberättelse* är nya rekommendationer som ska tillämpas från och med 2020. Dessa båda tillämpas vad gäller struktur och rubriker. Fokus i dessa delar har varit att innehållsmässigt leva upp till det som LKBR

föreskriver. Rekommendationerna kommer därefter tillämpas fullt ut 2020.

Kassaflödesanalysen är gjord enligt indirekt modell och följer i allt väsentligt RKR:s rekommenderade uppställning. Jämfört med 2018 så är uppställningen ändrad i enlighet med rekommendationen. Förändringar har även gjorts av principerna för klassificering vilket har påverkat värden i uppställningen jämfört med tidigare år. I huvudsak innebär dessa förändringar att kassaflödesanalysen nu börjar med årets resultat och att periodiserade anslutningsavgifter och investeringsbidrag på minus 57 mnkr för 2018 har flyttats från finansieringsverksamheten till den löpande verksamheten. Rättelse har även gjorts 2018 för felaktig bruttohantering av utdelning från Göteborgs Stadshus AB med 810 mnkr. Omräkning har gjorts för 2018 för alla relevanta värden. För att tydliggöra kassaflödets uppbyggnad och dess kopplingar till kommunens resultat- och balansräkning har nothänvisning gjorts för 2019.

Förändrade redovisningsprinciper 2019

Enligt 12 kap. 5 § LKBR framgår att de sammanställda räkenskaperna ska upprättas med proportionell konsolidering, så kallad klyvningsmetod. Det innebär att konsolidering ska ske i proportion till kommunens andel av ett kommunalt koncernföretags intäkter, kostnader, tillgångar och skulder. Tidigare har full konsolidering tillämpats för koncernföretag med ett ägande över 50 procent samt kapitalandelsmetod för koncernföretag med ägande mellan 20 och 50 procent.

Påverkan på jämförelsetal i resultaträkning för 2018 samt utgående balansvärden 2018 framgår i not 19 a respektive b. Som en följd av ändrad konsolideringsmetod förekommer inte längre obeskattade reserver avseende utomstående ägares andel av eget kapital eller obeskattade reserver i balansräkningen.

Rättelser/justeringar

Vissa bolag har i sina räkenskaper uppskrivningar av fastigheter vilket har tillåtits i bolagens regelverk. Dessa har återförts eftersom det för kommunen gäller uppskrivningsförbud. Påverkan på jämförelsetal för koncernens resultat 2018 uppgår till 55 mnkr. Effekten på utgående eget kapital för 2018 utgör en minskning med 3308 mnkr. Se not 19 a och b.

Aktuell och uppskjuten skatt redovisas i enlighet med R16 inom posten *Verksamhetens kostnader*. Skatten har tidigare redovisats på egen rad i resultaträkningen. Belopp som flyttats mellan rader är 129 mnkr för jämförelseår 2018 och framgår i not 19 a.

Bidrag till statlig infrastruktur utgör en egen rad i balansräkningen. De har tidigare ingått i posten *Finansiella anläggningstillgångar*, med 27 mnkr i utgående balans 2018. Förändringen framgår av not 19 b.

Sammanställda räkenskaper

Enligt LKBR ska årsredovisningen omfatta all verksamhet som bedrivs av kommunen oavsett i vilken organisationsform verksamheten bedrivs. Den kommunala koncernen består av kommunens nämnder tillsammans med de kommunala koncernföretagen. De senare utgörs av bolag och kommunalförbund där kommunen har ett varaktigt betydande inflytande, vilket i huvudsak tillämpas som ett ägande över 20 procent. Kommunens andel av kommunalförbundet Tolkförmedling Väst AB utgör drygt 17 procent (till och med 2018 22 procent) men kan enligt R16 anses *"ha särskild betydelse för kommunens verksamhet"*.

Göteborgs Stads totala ekonomiska ställning och resultat framgår i de sammanställda räkenskaperna och syftar till att ge en sammanfattande och rättvisande bild av koncernen.

Kommunkoncernens sammansättning framgår i avsnitt *Den kommunala koncernen*. Där framgår även eventuella ändringar i sammansättning under året. Koncernföretag inom Göteborgs Stads- hus AB presenteras i form av direkt ägda kluster/underkoncerner och deras direkt ägda bolag. Dessa kan i sin tur ha ytterligare underliggande

nivåer men de är inte medtagna i sammanställningen. Avseende regionala, interna respektive övriga bolag framgår enbart direkt ägda bolag.

Konsolideringsprinciper

Som framgår ovan tillämpas från 2019 klyvningsmetoden vid konsolidering vilket är i linje med R16. Respektive underkoncerns bokslut används som underlag för konsolidering av de sammanställda räkenskaperna. Mellanhavanden inom den kommunala koncernen har eliminerats.

Jämförelsestörande och extraordinära poster

Händelser av väsentlig storlek, som inte förväntas inträffa ofta och som saknar samband med den löpande verksamhetens betraktas och redovisas som extraordinära poster. Jämförelsestörande poster är resultat av händelser som inte är extraordinära men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder. Post ska uppgå till ett väsentligt belopp och vara av sådant slag att den inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet.

Extraordinära poster särredovisas på egna rader och jämförelsestörande poster som not till resultaträkningen. Se not 3.

Intäkter

Skatteintäkter

Kommunens redovisade skatteintäkt består av preliminära skatteinbetalningar som kommit kommunen tillgodo under året, prognos för slutavräkning och skillnaden mellan den slutliga taxeringen och den redovisade skatteintäkten för föregående år. Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) decemberprognos i enlighet med rekommendation R2 *Intäkter*. Se not 6.

Övriga intäkter

Gatukostnadsersättningar och investeringsbidrag redovisas oförändrat i enlighet med tidigare RKR 18.1 *Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar* (september 2009). Det är i linje med alternativ hantering enligt R2 *Intäkter* från juni 2019, vilket innebär att dessa inkomster skuldförs oavsett bidragsgivare och sedan intäktsförs under anläggningarnas nyttjandeperiod.

Vad gäller förutbetalda intäkter periodiseras gatukostnadsersättningar och investeringsbidrag i intervallet 10 till 70 år beroende på komponent. För äldre inkomster (innan komponentredovis-

ning infördes 2017) tillämpas upplösning på i huvudsak 33 år. Anslutningsavgifter periodiseras på 50 år, förutom för Göteborg Energis anslutningsavgifter. De intäktsför anslutningsavgifter för el, gas och fjärrvärme enligt K3 i samband med påbörjad leverans av anslutningen. De externa anslutningsavgifterna uppgick 2019 till 85,2 mnkr (62,7 mnkr). I de sammanställda räkenskaperna har posten justerats till förutbetalad intäkt i enlighet med R2. Avgiften periodiseras över fem år enligt en förenklad modell för att kunna möta nedlagda kostnader. Se not 1 och 14.

Kostnader

Avskrivningar

Avskrivning av immateriella och materiella anläggningstillgångar görs normalt för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. Avskrivningen påbörjas när tillgången tas i bruk. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar. Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som gör att det är nödvändigt, till exempel verksamhetsförändringar och teknikskiften.

Från och med 2017 tillämpas komponentavskrivning vid nyanskaffning av materiella anläggningstillgångar i enlighet med R4 *Materiella anläggningstillgångar*. I tabell framgår intervall för nu tillämpade avskrivningstider samt kommunens rekommenderade avskrivningstider vad avser befintliga anläggningar, anskaffade till och med 2016. Jämte dessa framgår bolagens tillämpade avskrivningstider. Se not 4 och 5.

Av 9 kap. 9 § LKBR framgår att en upplysning ska lämnas om bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod för varje post som tas upp som materiell anläggningstillgång. Enligt rekommendation R4 framgår att beräkningen ska ske genom att, för varje post, summera anskaffningsvärdet (justerat för hur stor del av året redovisningsenheten innehaft tillgången) för de tillgångar som är föremål för avskrivning och dividerar med de av årets avskrivningskostnader som är hänförliga till dessa tillgångar. Redovisning av bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod finns i not 5.

Skäl för att tillämpa en nyttjandeperiod längre än fem år för immateriella anläggningstillgångar ska enligt 9 kap. 10 § LKBR upplysas om. Investeringar i goodwill betraktas i samtliga fall som strategiska och motiverar därför en längre avskrivningsperiod. Rättigheter som är baserade på avtal skrivs av över avtalsperioden.

Nedskrivningar

Rekommendation R6 om nedskrivningar ska tillämpas vid nedskrivning av värdet på en materiell eller immateriell anläggningstillgång som används i sådan kommunal verksamhet som regleras av självkostnadsprincipen. Om nedskrivning görs av kommunalt ägt bolag som följer K3:s regelverk för sådan tillgång skall nedskrivningen återföras i sammanställda räkenskaper om inte nedskrivningskriteriet uppfylls enligt R6. Nedskrivningar överstigande fem mnkr har prövats. Se not 4 och 5.

Avskrivningstider (år)

Anläggning	Kommunen t.o.m. 2016	Kommunen fr.o.m. 2017	Bolagen
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och liknande arbeten	5	5	3-7
Goodwill	5-10	5-10	5-10
Markanläggningar	20-50	7-75	10-50
Byggnader	20-50	15-50	10-100
Kiosker, paviljonger, baracker	10	10	10
Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier	5-10	5-30*	3-25
Persondatorer och IT-inventarier	3	3	3
Ledningsrättigheter	-	-	100
Hyresrättigheter	-	-	20

* För kretslopp och vatten 5-50

Ränteutgifter i samband med investeringar

Ränteutgifter i samband med investeringar kan enligt R4 redovisas enligt huvudmetod eller enligt alternativregel. Göteborgs kommun tillämpar sedan 2014 huvudmetoden, vilket innebär att lånekostnaderna direkt belastar resultatet. I bolagssektorn aktiveras lånekostnader i huvudsak för bolag inom fastighetsbranschen som har avkastningskrav och följer därmed alternativregeln som innebär att lånekostnaderna under vissa förutsättningar får belasta anläggningens anskaffningsvärde. I de sammanställda räkenskaperna ingår årets aktiverade lånekostnader med 47 mnkr (44 mnkr) i tillgångsposterna *Fastigheter för verksamhet* samt *Pågående nyanläggningar*, beräknade på en räntesats om två procent. Se not 5 b och 7.

Anläggningstillgångar

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Inom Göteborgs Stad betraktas tillgångar för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år som anläggningstillgång om beloppet överstiger ett halvt prisbasbelopp. Gränsen gäller gemensamt för materiella och immateriella tillgångar liksom för finansiella leasingavtal. Vid reinvestering anger kommunens riktlinje för komponentredovisning regler för att klassificera utbyte av komponent som drift eller investering. För konst tillämpas avvikande gräns om två prisbasbelopp, med undantag för de fall som utgör konstnärlig utsmyckning/gestaltning enligt den så kallade enprocentregeln. Den avvikande gränsen för konst är ett avsteg från R4. Det görs därför att ändamålet med inköpen i första hand är att främja lokal kultur och beloppen dessutom är obetydliga i förhållande till stadens investeringsvolym. Se not 5 och 18.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar. I de sammanställda räkenskaperna består immateriella anläggningstillgångar av bland annat goodwill. Goodwill utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på koncernens andel av förvärvade nettotillgångar. Se not 5.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde med tillägg för värdehöjande investeringar och med avdrag för planmässiga avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Komponentredovisning enligt R4 tillämpas från och med 2017 vid nyanskaffning av materiella anläggningstillgångar. Det innebär att i anläggningen ingående komponenter ges olika avskrivningstid utifrån bedömning av faktisk nyttjandetid. Modellen används även på befintliga anläggningar vid återanskaffning och vid tillkommande komponenter. Förändringen innebär att poster som tidigare klassificerades som driftkostnad för löpande underhåll hädanefter i större utsträckning hanteras som reinvestering. Bolagen tillämpar sedan 2014 komponentavskrivning för samtliga materiella anläggningstillgångar. Se not 5.

Leasing

Enligt beslut i kommunfullmäktige ska kommunens investeringar i lös egendom från och med år 2007 finansieras genom leasing, med det kommunala bolaget Göteborgs Stads Leasing AB (GSL) som leasegivare. Enligt R5 *Leasing* ska leasingavtal klassificeras som finansiella om de ekonomiska fördelar och risker som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs till leasetagaren. Tillgångar i avtal som är klassificerade som finansiell leasing hos leasetagaren ska redovisas som anläggningstillgång och förpliktsen att i framtiden betala leasingavgifter redovisas som skuld i balansräkningen. Tillgångarnas värde skrivs av med samma modell och avskrivningstid som om de varit köpta. Betalda leasingavgifter redovisas som amortering och ränta.

Göteborgs Stad har i huvudsak två större leasegivare. Vid bedömning av avtalen är de avtal med GSL som avser maskiner och inventarier klassificerade som finansiell leasing. Avtalen medför här en ekonomisk risk för leasetagaren som gör att leasingen går att jämföra med köp av tillgången. De avtal som rör fordonsleasing med GSL är fortsatt klassificerade som operationell leasing eftersom den ekonomiska risken i dessa avtal vilar på leasegivaren. Avtalen med Västra Götalandsregionen om hantering av hjälpmedel klassificeras som operationell leasing på grund av avtalens karaktär.

Framtida minimileaseavgifter beräknas utifrån uppgifter från leasegivaren och anges som en förpliktelse inom linjen. Se not 18.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas som långfristiga eller kortfristiga poster beroende på deras karaktär. Omklassificering till kortfristig sker när posten ändrar karaktär eller då den finansiella posten inte förlängs. Se not 8, 10, 14 och 15.

Bidrag till statlig infrastruktur

Enligt LKBR ska upplysning lämnas om bidrag till statlig infrastruktur. Upplösningstid är satt till 25 år i befintliga projekt. Se not 8 b.

Skulder och avsättningar

Pensioner

Kommunens pensionsskuld redovisas enligt den lagstadgade blandmodellen. Det innebär att all pension som intjänats före år 1998 i tidigare pensionsavtal redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen och tas inte upp som avsättning i balansräkningen. Framtida förväntad särskild löneskatt tas också upp inom linjen. Utbetalningar avseende pensionsförmåner som intjänats före år 1998 redovisas som kostnad i resultaträkningen. Se not 17.

Pensionsförmåner intjänade i pensionsavtal från och med år 1998 redovisas som en kostnad i resultaträkningen och en avsättning i balansräkningen. Under avsättningar reserveras också särskild löneskatt motsvarande 24,26 procent av upptagen pensionsavsättning. Se not 12.

Avgiftsbestämd pension inklusive löneskatt ingår i posten upplupna kostnader och förutbetalda intäkter under kortfristiga skulder. Se not 15.

Göteborgs Stad beräknar aktuell pensionsskuld för anställda i kommunen enligt angivna riktlinjer, RIPS 17. Pensionsåtaganden för personer anställda i de kommunala bolagen redovisas enligt BFN K3.

Avsättningar

Avsättning är en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp och får endast avse formella förpliktelser.

Avsättningar för återställning av deponier har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Avsättningar avser återställning av stadens nedlagda deponier. För avsättning deponier görs ingen nuvärdesberäkning och Göteborgs Stad följer därmed i dessa delar inte R9 *Avsättningar och ansvarsförbindelser*. Skälet till att detta inte görs är att det inte går att få fram den information som krävs för att göra en adekvat beräkning.

Avsättning tas i anspråk när investeringen för omhändertagande av lakvatten tas i bruk.

R9 anger också att uppgift om förväntad tidpunkt för samt osäkerhet vad gäller utflöde av resurser för varje avsättning ska ges. Detta sker inte eftersom det skulle vara alltför omfattande att ange detta för varje post då dessa är grupperade.

Ingångna avtal om lämnade bidrag till staten eller annan juridisk person för investeringar i anläggningstillgång som Göteborgs Stad inte kommer att äga eller förfoga över, redovisas som kostnad i resultaträkningen och avsättning i balansräkningen när avtal tecknas.

Enligt R9 ska informella förpliktelser som redovisats som avsättningar i kommunala bolag omklassificeras till ansvarsförbindelser i de sammanställda räkenskaperna. Avsättningar överstigande fem mnkr har prövats. Se not 13.

Poster inom linjen

Poster inom linjen är ett redovisningsbegrepp som innebär att ställda säkerheter och ansvarsförbindelser inte ska ingå som skuld eller avsättning i balansräkningen utan ska anges i direkt anslutning därtill. Ansvarsförbindelser utgörs av möjliga åtaganden där osäkerhet råder om beloppets storlek och/eller infriandegraden. Bland dessa återfinns kommunens borgensåtagande, den del av pensionsåtaganden som är äldre än 1998 samt leasing. Se not 16, 17 och 18. Pensionsåtagandet i sin helhet finns också beskrivet i *Förvaltningsberättelsen* under avsnittet *Upplysningar om pensionsförpliktelser*.

Upplysning om särredovisningar

Särredovisning som upprättats enligt *Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster*, samt *särredovisning för avfallsverksamheten* finns tillgängliga hos kretslopp- och vattennämnden, hemsida: goteborg.se/kretsloppochvatten.

Särredovisningsrapporter upprättade enligt *Ellagen (1997:857)*, *Fjärrvärmelagen (2008:263)* respektive *Naturgaslagen (2005:403)* avseende el-, gasnät samt fjärrvärme kommer att finnas tillgängliga via Göteborg Energi AB, hemsida: goteborgenergi.se.

Upplysning om kostnad för räkenskapsrevision

Sammanlagd kostnad för de kommunala revisorernas granskning av bokföring, delårsrapport och årsredovisning uppgår till 4,2 mnkr avseende räkenskapsår 2019 och 3,7 mnkr för 2018.

Definitioner

Aktualiseringsgrad Den andel av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställningar.

Anläggningstillgångar Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten, till exempel byggnader. Kan även vara immateriella så som goodwill eller finansiella som till exempel aktier.

Avkastning på eget kapital (1) respektive totalt kapital (2) 1) Årets resultat i procent av eget kapital. 2) Verksamhetens nettokostnad plus finansiella intäkter i procent av totala tillgångar.

Avskrivning enligt plan En anläggningstillgångs totala utgift fördelas ut som kostnader över det antal år som tillgången beräknas nyttjas i verksamheten.

Balanskrav Kommunsektorns balanskrav innebär att kommuner och landsting ska upprätta budgeten för nästa kalenderår så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Balansräkning En sammanställning av tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder på balansdagen, det vill säga redovisningsperiodens sista dag.

Derivatinstrument Finansiellt instrument vars värde beror på en annan, underliggande vara. Derivatinstrument används för att hantera kurs- och ränterisker. Vanliga derivatinstrument är optioner, terminer och swappar.

Driftkostnadsandel Löpande kostnader i procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

Eget kapital Skillnaden mellan tillgångar och skulder utgör eget kapital och visar hur stor del av tillgångarna som finansierats med egna medel.

Eliminering Innebär att interna poster tas bort, så att uppgifter om intäkter, kostnader, fordringar och skulder endast innehåller för organisationen externa poster.

Emission När nya obligationer/certifikat ges ut till försäljning.

Finansiella nettotillgångar (Finansiella anläggningstillgångar, exklusive aktier och andelar + omsättningstillgångar) – (kortfristiga + långfristiga skulder).

Finansieringsgrad av investeringar (Kassaflöde från verksamheten före förändring av rörelsekapital + Försäljning av materiella anläggningstillgångar)/ nettoinvesteringar

Finansnetto Skillnad mellan posterna finansiella intäkter och finansiella kostnader i resultaträkningen.

Genomsnittlig nyttjandeperiod Anskaffningsvärde för tillgångar som är föremål för avskrivning/årets avskrivningskostnader.

Investeringar/bruttokostnader Bruttoinvesteringar/verksamhetens kostnader, respektive nettoinvesteringar/verksamhetens kostnader.

Kassaflödesanalys Visar in- och utbetalningar för stadens verksamheter. Summan av in- och utbetalningar utgör periodens totala kassaflöde.

Kassalikviditet (Kortfristiga fordringar + kortfristiga placeringar + kassa och bank)/kortfristiga skulder.

Konsolidering Innebär att finansiella rapporter från ett moderbolag och (minst) ett ägt bolag sammanfogas till en gemensam koncernrapport.

Motpartsrisk Motpartsrisk avser risken att motparten i en transaktion inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser eller förpliktelser att leverera andra säkerheter.

Nettoinvestering Investeringsutgifter minus investeringsinkomster.

Nettokostnadsutveckling exklusive jämförelsestörande poster Utveckling av intäkter jämfört med kostnader, exklusive skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning, jämförelsestörande och extraordinära poster.

Nettolåneskuld Nettolåneskulden är nettot av kommunens totala upplåning och den vidareutlåning som sker till av kommunen ägda bolag (inkl. kommunalförbund) respektive den likviditet som är placerad i marknaden.

Omsättningstillgångar Tillgångar som inte är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav är omsättningstillgångar, till exempel likvida medel och kortfristiga fordringar.

Resultaträkning En sammanställning av resultatkonton i bokföringen, det vill säga verksamhetens intäkter och kostnader som ger saldot för periodens resultat (vinst/förlust eller över-/underskott).

Ränteswap Avtal mellan två parter om en utväxling eller ett byte av räntebetalningar under en given löptid.

Skatteintäktsutveckling Utveckling av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

Soliditet enligt balansräkningen Eget kapital/summa tillgångar.

Strukturell nettokostnad/resultat Strukturell nettokostnad består av verksamhetens nettokostnader exklusive jämförelsestörande respektive extraordinära poster, reavinster samt utdelningar. Denna ställd mot skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning ger strukturellt resultat.

Total skuld- och avsättningsgrad Avsättningar/summa tillgångar, resp. kortfristiga skulder/summa tillgångar, resp. långfristiga skulder/summa tillgångar.

Resultaträkning

Belopp i mnkr	Not	Kommunen		Kommunala koncernen	
		2018	2019	2018	2019
Verksamhetens intäkter	1	10 932	11 397	26 287	26 720
Verksamhetens kostnader	2, 3, 17	-39 658	-41 140	-50 016	-51 646
Avskrivningar	4, 5	-1 490	-1 639	-4 488	-4 613
Verksamhetens nettokostnader		-30 216	-31 382	-28 217	-29 539
Skatteintäkter	6	27 590	28 833	27 590	28 833
Generella statsbidrag och utjämningsbidrag	6	3 705	3 634	3 705	3 634
Verksamhetens resultat		1 079	1 085	3 078	2 928
Finansiella intäkter	7	1 224	978	67	65
Finansiella kostnader	3, 7	-511	-559	-790	-773
Resultat efter finansiella poster		1 792	1 504	2 355	2 220
Extraordinära poster		-	-	-	-
Årets resultat		1 792	1 504	2 355	2 220

2018 har justerats med omflyttning av rad *Aktuell och uppskjuten skatt* till verksamhetens kostnader, se också not 19 a.

Balansräkning

		Kommunen		Kommunala koncernen	
Belopp i mnkr	Not	2018	2019	2018	2019
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	5	5	3	153	149
Materiella anläggningstillgångar	5	30 976	35 138	86 098	93 236
Finansiella anläggningstillgångar	8	39 233	41 468	3 589	3 912
Summa anläggningstillgångar		70 214	76 609	89 840	97 297
Bidrag till infrastruktur	8	27	25	27	25
Omsättningstillgångar					
Förråd, lager och exploateringsfastigheter	9	628	822	1 110	1 579
Kortfristiga fordringar	10	10 666	11 352	5 223	6 200
Kortfristiga placeringar		-	-	-	-
Kassa och bank		748	302	1 082	758
Summa omsättningstillgångar		12 042	12 476	7 415	8 537
Summa tillgångar		82 283	89 110	97 282	105 859
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	11	24 092	25 596	29 728	31 994
varav årets resultat		1 792	1 504	2 355	2 220
varav resultatutjämningsreserv		2 609	3 003	2 609	3 003
varav övrigt eget kapital		19 691	21 089	24 764	26 771
Avsättningar					
Avsättningar för pension och liknande förpliktelser	12	3 122	3 528	4 333	4 753
Uppskjuten skatteskuld		-	-	3 413	3 510
Övriga avsättningar	13	929	903	1 451	1 767
Summa avsättningar		4 051	4 431	9 197	10 030
Skulder					
Långfristiga skulder	14	34 047	39 360	36 456	41 005
Kortfristiga skulder	15	20 093	19 723	21 901	22 830
Summa skulder		54 140	59 083	58 357	63 835
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		82 283	89 110	97 282	105 859
Borgensförbindelser, pensionsförpliktelser och ansvarsförbindelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar					
	16-18	16 147	16 482	12 125	12 172

Jämförelsetal för 2018 har justerats till följd av rättelser, se not 19.

Kassaflödesanalys

		Kommunen		Kommunala koncernen	
Belopp i mnkr	Not	2018	2019	2018	2019
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat	BR	1 792	1 504	2 355	2 220
Justering för ej likvidpåverkande poster					
Återläggning reavinster/reaförluster samt exploatering	1,2,9	-249	36	-	-154
Justering för avskrivningar/nedskrivningar	4	1 490	1 639	4 973	5 313
Justering för gjorda avsättningar	12, 13	348	483	290	1 081
Leasing	4	-361	-378	-	-
Övrigt		0	22	-257	-1 265
Ej likvid utdelning	7	-810	-540	-	-
Övriga likviditetspåverkande poster					
Likvid utdelning/aktieägartillskott	7	767	810	-8	0
Minskning av avsättning på grund av utbetalning	13	0	-90	-2	-378
Kassaflöde från verksamheten före förändring av rörelsekapital		2 977	3 486	7 351	6 817
Ökning /minskning periodiserade anslutningsavgifter och investeringsbidrag	14	-57	-70	-	-155
Ökning (-) / minskning (+) kortfristiga fordringar	7,10	288	-963	-399	-86
Ökning (-) / minskning (+) förråd och lager	9	-3	-3	-93	-286
Ökning (+) / minskning (-) kortfristiga skulder	15	746	562	727	-180
Kassaflöde från den löpande verksamheten		3 951	3 012	7 586	6 110
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		0	0	-18	-23
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar		-	-	-	-
Investering i materiella anläggningstillgångar	5	-4 834	-5 682	-10 860	-12 806
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	1	282	255	912	1 203
Investeringsinkomster	9	610	787	610	787
Investering i finansiella anläggningstillgångar		0	0	-1	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		3	0	27	48
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-3 939	-4 640	-9 330	-10 791
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	14	3 775	9 187	4 621	10 009
Amortering av långfristiga skulder*	14	-2 902	-6 094	-4 276	-6 254
Ökning (+) / minskning (-) räntebärande kortfristiga skulder	15	1 436	312	923	507
Ökning (-) / minskning (+) långfristiga fordringar	8,10	-2 579	-2 223	105	95
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-270	1 182	1 373	4 357
UTBETALNING AV BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR					
		0	0	0	0
Årets kassaflöde		-257	-446	-371	-324
Likvida medel vid årets början	BR	1 005	748	1 454	1 082
Likvida medel vid årets slut	BR	748	302	1 082	758

Noter

1. Verksamhetens intäkter

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Avgifter	2 436	2 556	7 736	7 626
Hyror och arrenden	1 409	1 466	7 887	8 211
Statsbidrag	3 044	2 646	3 045	2 646
EU-bidrag	39	31	40	33
Övriga bidrag	189	239	363	414
Aktiverat arbete	172	157	276	267
Försäljning verksamhet och entreprenad	2 385	2 618	3 370	3 626
Exploateringsintäkter	600	863	485	825
Realisationsvinster	234	240	533	338
Övriga intäkter	424	581	2 552	2 734
Summa verksamhetens intäkter	10 932	11 397	26 287	26 720

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod.

Kommunen 2019: Återläggning reavinster/realförluster samt exploatering i kassaflödet är kopplat till Realisationsvinster med 239 mnkr och Försäljning av anläggningstillgångar i kassaflödesanalysen är kopplade till Realisationsvinster med 255 mnkr.

2. Verksamhetens kostnader

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Löner och sociala avgifter	-19 849	-20 471	-23 681	-24 385
Pensionskostnader	-1 912	-1 961	-2 359	-2 445
Övriga personalkostnader	-	-	-127	-123
Ekonomiskt bistånd	-1 000	-942	-1 001	-942
Lokalkostnader	-1 319	-1 327	-1 150	-1 192
Entreprenad och köp av verksamhet	-10 964	-11 115	-10 020	-9 033
Bränsle, energi, vatten mm	-362	-391	-3 915	-4 466
Förbrukningsmaterial och reparationer	-952	-952	-1 656	-1 602
Leasingkostnader	-333	-309	-232	-243
Exploateringskostnader	-98	-347	-98	-347
Realisationsförluster och utrangeringar	-36	-319	-55	-532
Aktuell och uppskjuten skatt	-	-	-129	-346
Övriga verksamhetskostnader	-2 833	-3 006	-5 593	-5 990
Summa verksamhetens kostnader	-39 658	-41 140	-50 016	-51 646

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod samt omklassificering av aktuell och uppskjuten skatt till verksamhetens kostnader.

Kommunen 2019: Återläggning reavinster/realförluster samt exploatering i kassaflödet är kopplat till Realisationsförluster och utrangeringar med 319 mnkr samt Exploateringskostnader med 320 mnkr.

3. Jämförelsestörande poster

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Återföring utvecklingsfond	27	-	27	-
Summa jämförelsestörande intäkter	27	-	27	-
Avsättning Backaplan avtal med Trafikverket (verksamhetens kostnader)	-149	-	-149	-
Återföring avsättning överdäckning E45 (verksamhetens kostnader)	118	-	118	-
Återföring indexering av avsättning överdäckning E45 (Finansiell kostnad)	24	-	24	-
Avtal mellan Västtrafik och Trafikkontoret avseende överenskommelse spårvagnar (verksamhetens kostnader)	-115	-	-115	-
Användning utvecklingsfond (verksamhetens kostnader)	-27	-	-27	-
Summa jämförelsestörande kostnader	-149	-	-149	-
Summa jämförelsestörande poster	-122	-	-122	-

Kompletterande upplysning till de jämförelsestörande posterna 2018:

- Ett avtal mellan Trafikverket och Göteborgs Stad är grunden för erforderliga åtgärder av anläggningar och allmän plats/kvartermark avseende Backaplan 149,4 mnkr (Övrig verksamhetskostnad)
 - Avtal mellan Västtrafik och Trafikkontoret ger en beräknad kostnad för spårvagnsavtalet Ansaldobreda utifrån en överenskommelse som grundar sig på skiljedomen, beloppet uppgår till -115 mnkr (Övrig verksamhetskostnad)
 - E45:ans avsättning har omräknats vilket innebär en justering med 118,4 mnkr. (Utgiften hanteras som en investering när projektet är klart) (Övrig verksamhetskostnad)
 - Indexeringen av E 45 beräknas bli lägre än beräknat vilket ger en lägre kostnad motsvarande 24,4 mnkr (Finansiell kostnad)
- Totalt -121,6 mnkr

4. Avskrivningar och nedskrivningar

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Avskrivning immateriella tillgångar	-3	-2	-52	-30
Avskrivning byggnader och anläggningar	-1 063	-1 133	-2 455	-3 419
Avskrivning maskiner och inventarier	-424	-480	-1 666	-942
Nedskrivningar	0	-24	-315	-222
Summa avskrivningar och nedskrivningar	-1 490	-1 639	-4 488	-4 613

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod samt uppskrivning.

Kommunen 2019: Justering för avskrivningar/nedskrivningar i kassaflödet är kopplat till Summa avskrivningar och nedskrivningar 1639 mnkr och Leasing i kassaflödet är kopplat till Avskrivning maskiner och inventarier med 378 mnkr.

5 a. Fastigheter, anläggningar, maskiner och inventarier, kommunen

Belopp i mnkr	Immateriella tillgångar	Fastigheter för verksamhet	Markreserv	Pågående ny-anläggningar	Maskiner och tekniska anläggningar	Därav finansiell leasing	Summa
Anskaffningsvärde	72	32 769	568	9 666	3 786	2 481	46 861
Ack uppskrivningar	-	-	-	-	-	-	-
Ack avskrivningar	-38	-13 673	-105	-	-2 007	-1 458	-15 823
Ack nedskrivningar	-29	-28	-	-	-	-	-57
Ingående bokfört värde	5	19 069	462	9 666	1 779	1 023	30 981
Investeringar	0	3 823	24	1 234	952	571	6 033
Försäljning/utrangering	0	-295	0	-39	0	-46	-334
Avskrivningar	-2	-1 127	-6	-	-480	-378	-1 615
Återförda nedskrivningar	-	-	-	-	-	-	-
Nedskrivningar	-	-24	-	-	-	-	-24
Uppskrivning	-	-	-	-	-	-	-
Omklassificeringar/överföringar	0	-373	-3	0	476	0	100
Utgående bokfört värde	3	21 073	477	10 861	2 727	1 170	35 141
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)							
2019	-	26,0	-	-	8,8	7,2	-
2018	-	25,8	-	-	7,8	6,6	-

5 b. Fastigheter, anläggningar, maskiner och inventarier, kommunala koncernen

Belopp i mnkr	Immateriella tillgångar	Fastigheter för verksamhet	Markreserv	Pågående ny-anläggningar	Maskiner och tekniska anläggningar	Därav finansiell leasing	Summa
Anskaffningsvärde	1 108	93 545	568	14 630	35 213	-	145 064
Ack uppskrivningar	-	0	-	-	-	-	0
Ack avskrivningar	-901	-37 337	-106	-	-17 990	-	-56 334
Ack nedskrivningar	-54	-545	-	-444	-1 436	-	-2 479
Ingående bokfört värde	153	55 663	462	14 186	15 787	-	86 251
Investeringar	20	3 921	24	6 085	2 561	-	12 611
Försäljning/utrangering	0	-346	0	-43	-573	-	-962
Avskrivningar	-31	-2 621	-6	-	-1 712	-	-4 370
Återförda nedskrivningar	0	-42	-	39	-	-	-3
Nedskrivningar	0	-115	0	-101	-3	-	-219
Uppskrivning	-	0	-	-	-	-	0
Omklassificeringar/överföringar	7	4 106	-3	-4 459	426	-	77
Utgående bokfört värde	149	60 566	477	15 707	16 486	-	93 385
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod (år)							
2019	-	32,1	-	-	15,4	-	-
2018	-	32,6	-	-	15,2	-	-

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod samt uppskrivning.

Kommunen 2019: Investering i materiella anläggningstillgångar i kassaflödet är kopplat till investeringar med 5 682 mnkr. Beloppen skiljer sig åt beroende på periodiseringar och hantering.

6. Skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämningsbidrag

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Preliminära skatteintäkter innevarande år	27 705	29 065	27 705	29 065
Preliminär slutavräkning innevarande år	-34	-245	-34	-245
Slutavräkning föregående år	-81	13	-81	13
Summa skatteintäkter	27 590	28 833	27 590	28 833
Inkomstutjämnning	2 690	2 698	2 690	2 698
Strukturbidrag	-	-	-	-
Kostnadsutjämnning	-460	-681	-460	-681
Regleringsbidrag/avgift	89	401	89	401
LSS-utjämnning	151	172	151	172
Generella bidrag	422	207	422	207
Kommunal fastighetsavgift	813	837	813	837
Summa generella statsbidrag och utjämningsbidrag	3 705	3 634	3 705	3 634
Summa skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämnning med mera	31 295	32 467	31 295	32 467

7. Finansiella intäkter och kostnader

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Ränteintäkter från dotterbolag	346	368	-	-
Ränteintäkter*	30	33	55	55
Resultat från aktier och andelar**	821	549	0	2
Övriga finansiella intäkter	27	27	12	8
Summa finansiella intäkter	1 224	977	67	65
Räntekostnader***	-413	-424	-739	-697
Ränta på pensionskostnader	-70	-94	-24	-26
Övriga finansiella kostnader	-28	-41	-27	-50
Summa finansiella kostnader	-511	-559	-790	-773
Finansnetto	713	418	-723	-708
Marknadsvärden ränteswappar				
Nominellt belopp ränteswappar	4 500	4 900	25 231	25 010
Marknadsvärde ränteswappar	24	-236	-643	-731
Säkrad skuld i utländsk valuta	3 028	2 284	3 028	2 284
Cross Currency swappar	-60	94	-60	94

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod.

* Ränteintäkter varav 160 (229) härrör sig till swappar för räntesäkring.

** Resultat från aktier och andelar, 540 mnkr av de 549 mnkr är utdelning från de kommunala bolagen.

*** Räntekostnader varav -228 (-307) härrör sig till swappar för räntesäkring

Kommunen 2019: Ej likvid utdelning, Likvid utdelning/aktieägartillskott och Ökning (-) / minskning (+) kortfristiga fordringar i kassaflödet är kopplat till Resultat från andelar och aktier med 540 mnkr, respektive 810 mnkr.

8 a. Finansiella anläggningstillgångar

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Aktier och andelar	9 802	9 806	392	393
Uppskjuten skattefordran	-	-	0	-
Övriga långfristiga fordringar	29 431	31 662	3 197	3 519
Summa finansiella anläggningstillgångar	39 233	41 468	3 589	3 912
Specifikation Aktier och andelar				
Göteborgs Stadshus AB	9 451	9 451	-	-
Kommuninvest	336	337	336	336
Övriga bolag, bostadsrätter och grundfondskapital stiftelser	15	18	56	57
Summa aktier och andelar	9 802	9 806	392	393

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod samt omklassificering av bidrag till infrastruktur.

Kommunen 2019: Ökning (-)/minskning (+) långfristiga fordringar i kassaflödet är kopplat till Övriga långfristiga fordringar med 2 230 mnkr.

8 b. Bidrag till infrastruktur

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Summa Redovisat värde vid årets början	28	27	28	27
Summa Årets upplösning	-1	-2	-1	-2
Summa Utgående värde	27	25	27	25

Det ursprungliga sammanlagda bidraget har uppgått till 30 mnkr. Utgående värde avser sju projekt för gång- och cykelbana, cirkulationsplats och pendelparkering. Det största projektet motsvarar ett ursprungsbelopp på 15 mnkr. Tid för upplösning är 25 år för samtliga projekt. Årets upplösning är -2 (-1) och den ackumulerade upplösningen uppgår till 5 mnkr.

9. Förråd, lager och exploateringsfastigheter

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Förråd och lager	31	33	483	424
Exploateringsfastigheter	597	789	627	1 155
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	628	822	1 110	1 579
Specifikation Exploateringsfastigheter				
Ingående värde	563	597	642	627
Årets utgifter	118	540	312	911
Uttag bokfört värde	-87	-132	-333	-161
Omklassificering/omvärdering	3	-216	6	-222
Summa exploateringsfastigheter	597	789	627	1 155

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod.

Kommunen 2019: Återläggning reavinster/reaförluster samt exploatering. Ökning (-) / minskning (+) förråd och lager och Investeringsinkomster i kassaflödet är kopplat till Exploateringsfastigheter med 363 mnkr respektive 787 mnkr och Förråd och lager med 3 mnkr.

10. Kortfristiga fordringar

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Kundfordringar, koncernföretag	99	115	-	-
Kundfordringar	531	447	1 671	1 831
Fordringar moms	303	632	326	666
Fordringar hos staten	0	424	194	610
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 958	1 881	1 541	1 284
Övriga kortfristiga fordringar, koncernföretag	7 126	7 122	-	-
Övriga kortfristiga fordringar	649	731	1 491	1 809
Summa kortfristiga fordringar	10 666	11 352	5 223	6 200

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod.

Kommunen 2019: Likvid utdelning/aktieägartillskott och Ökning (-) / minskning (+) kortfristiga fordringar i kassaflödet är kopplat till Kortfristiga fordringar med 963 mnkr.

11. Eget kapital

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Ingående eget kapital	22 300	24 092	27 365	29 728
Övriga justeringar	-	-	8	46
Årets resultat	1 792	1 504	2 355	2 220
Utgående eget kapital	24 092	25 596	29 728	31 994

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod samt uppskrivning.

12. Avsättningar för pensioner

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Förmånsbestämd ålderspension	2 490	2 822	3 626	3 969
Avtalspension, visstidspension m m	22	18	23	17
Summa pensioner	2 512	2 840	3 649	3 986
Löneskatt	610	689	684	767
Summa pensioner och löneskatt	3 122	3 529	4 333	4 753
Specifikation Avsättningens förändring över året				
Ingående avsättning	2 770	3 122	3 972	4 333
Nya förpliktelser under året	371	421	442	497
varav nyintjänad pension	298	325	326	350
varav ränte- och basbeloppsuppräknig	70	95	111	144
varav ändring av försäkringstekniska grunder	0	-2	0	-2
varav pension till efterlevande	6	6	6	6
varav övrigt	-3	-3	-1	-1
Årets utbetalningar	-87	-93	-152	-159
Årets förändring särskild löneskatt	68	79	71	82
Summa pensioner och löneskatt	3 122	3 529	4 333	4 753

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod.

Kommunen 2019: Justering för gjorda avsättningar i kassaflödet är kopplat till förändring av avsättning med 483 mnkr.

Kommunens pensionsredovisning sker enligt LKBR:s blandmodell vilken innebär att pensionsförpliktelser som intjänats från och med 1998 redovisas i balansräkningen, medan pensionsförpliktelser intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse inom linjen (se not 17). Utöver dessa pensionsförpliktelser redovisas avgiftsbestämd pension under kortfristiga skulder (se not 15).

För år 2019 uppgick pensionskostnaderna inklusive löneskatt till 1 961 mnkr. Jämfört med 2018 ökade dessa med 49 mnkr.

I kostnaderna ingick bland annat utbetalning av pension från pensionsförpliktelserna i ansvarsförbindelsen med 467 mnkr, avgiftsbestämt pensionssparande med 740 mnkr samt avsättning till förmånsbestämd ålderspension (FÅP) med 329 mnkr. Till detta kommer löneskatt med 411 mnkr. Aktualiseringsgrad 100 procent.

13. Övriga avsättningar

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
A. Avsatt för återställande av deponi				
Redovisat värde vid årets början	21	21	64	60
Periodens avsättningar	-	-	12	26
lanspråkta avsättningar	0	-	-16	-11
Outnyttjade belopp som återförts	-	-	-	-
Omklassificering	-	-	-	-
Utgående avsättningar	21	21	60	75
B. Avsatt för infrastrukturåtgärder				
Redovisat värde vid årets början	806	782	806	782
Periodens avsättningar	173	8	173	8
lanspråkta avsättningar	-54	-80	-54	-80
Outnyttjade belopp som återförts	-143	-1	-143	-1
Omklassificering	-	-	-	-
Utgående avsättningar	782	709	782	709
C. Avsatt för åtgärder inom byggsektorn				
Redovisat värde vid årets början	69	106	454	438
Periodens avsättningar	46	41	96	430
lanspråkta avsättningar	-4	-6	-99	-96
Outnyttjade belopp som återförts	-5	-4	-13	-33
Omklassificering	-	-	-	-
Utgående avsättningar	106	137	438	739
D. Avsatt för miljöåtgärder				
Redovisat värde vid årets början	19	11	72	64
Periodens avsättningar	1	15	1	15
lanspråkta avsättningar	-5	-2	-5	-3
Outnyttjade belopp som återförts	-4	0	-4	0
Omklassificering	-	-	-	-
Utgående avsättningar	11	24	64	76
E. Avsatt för utvecklingsfond				
Redovisat värde vid årets början	27	0	27	0
Periodens avsättningar	-	-	-	-
lanspråkta avsättningar	-27	0	-27	0
Outnyttjade belopp som återförts	-	-	-	-
Omklassificering	-	-	-	-
Utgående avsättningar	0	0	0	0
F. Övriga avsättningar				
Redovisat värde vid årets början	9	9	123	107
Periodens avsättningar	-	4	9	91
lanspråkta avsättningar	0	-1	-25	-29
Outnyttjade belopp som återförts	0	0	0	-1
Omklassificering	-	-	-	-
Utgående avsättningar	9	12	107	168

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Summa ingående balans	951	929	1 546	1 451
Summa periodens avsättningar	220	68	291	570
Summa ianspråktaget	-90	-89	-226	-219
Summa outnyttjade belopp som återförts	-152	-5	-160	-35
Omklassificering	-	-	-	-
Summa utgående balans	929	903	1 451	1 767

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod.

Kommunen 2019: Minskning av avsättning på grund av utbetalning i Kassaflödesanalysen är kopplat till minskning av avsättning på grund av utbetalning med 90 mnkr och Justering för gjorda avsättningar i kassaflödesanalysen är kopplat till Periodens avsättningar med 68 mnkr.

Kommunen

A. Deponi

Avsättningen avser återställande av stadens 17 nedlagda deponier vars miljöskyddsåtgärder kretslopp och vatten-nämnden ansvarar för. Brudaremossens deponi är störst av deponierna och står för den största andelen av återställningskostnaderna. Det råder alltså en osäkerhet kring avsättningens storlek då återställningsbehovet förändras över tid. Det kan avse förändringar i miljön, men också olika tekniska lösningar. Konsultrapporterna som avsättningens storlek baserar sig på innehåller mycket stor osäkerhet och beräkningen är till sin konstruktion gjord så att de kan innehålla en nuvärdesberäkning. Under 2015 har en utredning avseende Brudaremossens lakvatten genomförts och den pekar på att permanenta åtgärder för att rena lakvattnet kommer att behöva genomföras. Löpande förbättringsåtgärder pågår på samtliga deponier.

B. Infrastruktur

Kommunen har under 2010 slutit avtal kring medfinansiering av infrastrukturåtgärder inom ramen för Västsvenska paketet. 400 mnkr avser marknyttor inom ramen för Västsvenska paketet. Dessa har tagits upp i kommunens resultat- och balansräkningar under 2011. Under 2014 har kommunen slutit avtal om medfinansiering för utbyggnad av E20 och nedsänkning av E45. Avtalet avseende utbyggnad av E20 är ett underavtal mellan Göteborgsregionens Kommunalförbund och Göteborgs Stad. I huvudavtalet representeras Göteborgs Stad av Göteborgsregionens Kommunalförbund. Beloppen är indexuppräknade med 7 mnkr (31 mnkr).

C. Åtgärder inom byggsektorn

Avsättningen avser framtida åtaganden som kommunen har gentemot exploatören vid försäljningstillfället såsom ledningsflyttar, av etableringar och utredningar.

D. Miljöåtgärder

Avsättningen avser framtida åtaganden som kommunen har gentemot exploatören vid försäljningstillfället såsom marksanering.

E. Utvecklingsfond

Kommunfullmäktige beslutade 2012-12-06 att inrätta en utvecklingsfond på 400 mnkr som avslutades 2018.

F. Övriga avsättningar

Övriga avsättningar avser förväntade skadestånd, vite och oreglerade skador.

Kommunala koncernen

A. Avsättningen för återställande av deponi avser, förutom kommunens oförändrade avsättning om 21 mnkr, främst återställande av deponier inom Renovakoncernen (IB 33 mnkr har sammantaget ökat till 43 mnkr, varav Tagene utgör 34 mnkr). Avsatta medel hos Göteborgs Hamn AB för återställande av mudderopplag i Torsviken (IB 6 mnkr) har ökat netto med drygt 4 mnkr (UB 11 mnkr) och arbetet beräknas vara slutfört under 2021 (UB 11 mnkr).

B. Se kommunen.

C. Avsättningen för åtgärder inom byggsektorn avser, förutom kommunens avsättningar som totalt sett ökat från 106 till 137 mnkr, framtida åtaganden i byggprojekt inom Älvstranden Utveckling AB. Deras avsättningar har sammantaget ökat från 237 till 543 mnkr, som till stor del påverkats av en ny avsättning avseende Masthuggskajen om 351 mnkr varav 17 ianspråktagits (UB 334 mnkr). Ytterligare en ny avsättning har gjorts för Celsiusgatan (UB 24 mnkr). Övriga avsättningar hos Älvstranden omfattar främst Kvillebäcken (IB 25/UB 19 mnkr), Stora Torp (IB 28/UB 17 mnkr), Västra Eriksberg (IB 32/UB 23 mnkr), Lindholmshamnen (IB 116/UB 105 mnkr) och Skeppsbron (oförändrat UB 13 mnkr). Älvstranden redovisar också en löpande avsättning avseende olika byggprojekt (UB 8 mnkr) och så gör även Higab AB (UB 12 mnkr) samt Förvaltnings AB Framtiden (UB 7 mnkr). Posten innehåller även avsättning för garantiåtaganden avseende enstegstättade putsfasader inom Förvaltnings AB Framtiden, vilken har minskat från 69 till 39 mnkr under året.

D. Avsatt för miljöåtgärder avser, förutom kommunens avsättningar som ökat från 11 till 24 mnkr, avsättning inom Göteborg Energikoncernen kopplat till löpande konstaterade framtida miljöåtgärder, exempelvis återställande av mark (oförändrat UB 25 mnkr). Liseberg AB redovisar en oförändrad avsättning avseende förorenad mark i ett dotterbolag (UB 20 mnkr). Resterande belopp är oförändrade och omfattar dels avsatt för sanering Färjenäs markområde hos Räddningstjänsten Storgöteborg, dels avsatt hos Gryaab för marksanering Färjestaden om 4 mnkr vardera (stadens andel).

E. Se kommunen.

F. Övriga avsättningar består, förutom kommunens avsättning (IB 9/UB 12 mnkr), till största delen av kostnader för oreglerade skador inom Försäkrings AB Göta Lejon där ytterligare avsättning gjorts under året med 86 mnkr och 21 mnkr tagits i anspråk under året (UB 154 mnkr).

14. Långfristiga skulder

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Skulder till banker och kreditinstitut	29 792	34 451	32 463	36 331
Förutbetalda intäkter	3 816	4 463	3 900	4 566
Skulder till koncernföretag	434	430	-	-
Övriga långfristiga skulder	5	16	93	108
Summa långfristiga skulder	34 047	39 360	36 456	41 005
Specifikation Förutbetalda intäkter, reglerade över flera år				
Anslutningsavgifter	347	448	469	590
Investeringsbidrag	2 134	2 409	2 135	2 409
Gatukostnadsersättningar	1 335	1 606	1 296	1 567
Summa förutbetalda intäkter	3 816	4 463	3 900	4 566
Långfristiga skulder förändring över året				
Ingående låneskuld	35 885	34 047	37 588	36 456
Årets amortering	-2 902	-6 094	-4 276	-6 345
Nyupptagna lån	3 775	9 187	4 613	10 009
Återläggning av föregående års omklassificering	2 902	6 094	4 276	6 345
Kortfristig del av långfristig skuld	-6 094	-4 857	-6 345	-6 322
Periodisering över- och underkurser	-	181	-	181
Förändring förutbetalda intäkter	600	647	595	666
Förändring övriga långfristiga skulder	-119	155	5	15
Summa långfristiga skulder	34 047	39 360	36 456	41 005
Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut				
Genomsnittlig ränta under året inkluderat derivat (%)	1,10	1,0	1,63	1,38
Genomsnittlig räntebindningstid (år)	2,6	2,4	3,8	3,7
Lån som förfaller inom 0-1 år	6 094	4 857	6 571	6 322
Lån som förfaller inom 1-2 år	4 804	6 038	6 269	6 402
Lån som förfaller 2-5 år	16 930	18 666	18 699	21 353
Lån som förfaller 5+ år	7 034	8 395	7 034	8 395

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod.

Kommunen 2019: Ökning/minskning periodiserade anslutningsavgifter och investeringsbidrag i kassaflödesanalysen är kopplat till förutbetalda intäkter med 70 mnkr, Nyupptagna lån i kassaflödesanalysen är kopplat till Nyupptagna lån med 9 187 mnkr och Amortering av långfristiga skulder kassaflödesanalysen är kopplat till Årets amortering med 6 094 mnkr.

15. Kortfristiga skulder

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Skulder till koncernföretag	2 672	2 474	-	-
Skulder till banker och kreditinstitut	9 661	8 926	9 961	10 461
Leverantörsskulder	2 431	2 950	3 331	3 947
Personalens skatter	312	323	363	376
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter*	4 426	4 484	6 792	6 502
Övriga kortfristiga skulder	591	566	1 454	1 544
Summa kortfristiga skulder	20 093	19 723	21 901	22 830

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod.

* I denna post ingår för kommunen avgiftsbestämd pension inklusive löneskatt på 826 (817) mnkr.

Kommunen 2019: Ökning (+)/minskning (-) räntebärande kortfristiga skulder och Ökning (+)/minskning (-) kortfristiga skulder i kassaflödet är kopplade till Kortfristiga skulder med 562 mnkr respektive 312 mnkr.

16. Borgensförbindelser

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Borgensförbindelse för lån och pensionsåtaganden				
Göteborgs Hamn AB	442	425	-	-
Göteborg Energi AB	237	236	-	-
Higab AB	1196	1196	-	-
Göteborgs Stadshus AB	2360	2960	-	-
Övriga bolag	291	280	-	-
Summa borgensförbindelser egna bolag	4526	5097	-	-
Övriga borgensförbindelser				
Småhus – statliga bostadslån	1	1	1	0
Stiftelser	502	501	502	501
Föreningar	178	171	178	171
Övrigt	60	59	60	60
Summa borgensförbindelser externt	741	732	741	732
Summa borgensförbindelser	5267	5829	741	732
Övriga ansvarsförbindelser	-	-	155	154
Ställda säkerheter	-	-	380	623

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod.

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till de kommunägda bolagen, men även för andra externa verksamheter så som föreningar och stiftelser.

Göteborgs Stad har i november 2012 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige ABs samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 290 kommuner som per 2019-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Kommuninvest totala förpliktelse uppgick 2019-12-31 till 461 mdkr och totala tillgångar till 460 mdkr. Göteborgs del i borgenansvaret är 2,05 procent, 9,5 mdkr.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt avtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Kommunens borgen för pensionsåtaganden hos vissa kommunala bolag, kommunalförbund och stiftelser uppgick vid årsskiftet till 755 mnkr. Göteborgs kommun har 2019 ej behövt infria borgensåtagande.

17. Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Pensionsförpliktelser PA-KL aktiva	3 173	2 916	3 180	2 923
Pensionsförpliktelser PA-KL pensionärer	4 948	5 073	5 033	5 154
Pensionsförpliktelser livränta	345	325	345	325
Summa pensionsförpliktelser PA-KL	8 466	8 314	8 558	8 402
Pensionsförpliktelser chefsavtal	-	-	-	-
Pensionsförpliktelser övrigt	12	8	12	8
Garantiåtaganden FPG/PRI	-	-	6	6
Summa totala pensionsförpliktelser	8 478	8 322	8 576	8 416
Särskild löneskatt	2 057	2 019	2 077	2 039
Summa pensionsförpliktelser och särskild löneskatt	10 535	10 341	10 653	10 455

Kommunen

Inlösen av pensionsförpliktelser inom ansvarsförbindelsen gjordes år 2001 med 420 mnkr, 2002 med 260 mnkr samt 2016 med 20 mnkr, sammantaget 700 mnkr. Göteborgs Stads överskottsmedel i försäkringen uppgår 2019-12-31 till 80 (65) mnkr.

18. Leasingkostnader

Belopp i mnkr	Kommunen		Kommunala koncernen	
	2018	2019	2018	2019
Operationella leasingavtal				
Årets betalda leasingavgifter	333	309	232	243
Avtalade framtida leasingavgifter				
Med förfall inom 1 år	145	138	51	54
Med förfall mellan 1-5 år	198	173	105	126
Med förfall senare än 5 år	2	1	40	28
Finansiella leasingavtal				
Årets betalda leasingavgifter	383	571	-	-
Avtalade framtida leasingavgifter				
Med förfall inom 1 år	342	374	-	-
Med förfall mellan 1-5 år	559	649	-	-
Med förfall senare än 5 år	122	144	-	-

Värden för 2018 är förändrade till följd av rättning avseende konsolideringsmetod.

Kommunens avgifter för finansiell leasing avser de faktiska betalningar som görs för de avtal som är klassificerade som finansiell leasing. Dessa avgifter elimineras sedan på kommuncentral nivå för att uppfylla RKR:s rekommendation R5. Se vidare under avsnittet om redovisningsprinciper.

Finansiell leasing elimineras i de sammanställda räkenskaperna eftersom leasegivaren, Göteborgs Stads Leasing AB, är ett helägt dotterbolag till Göteborgs Stadshus AB som ägs av Göteborgs Stad.

19 a. Effekter i resultaträkningen på jämförelseår 2018 till följd av rättelser avseende konsolideringsmetod, uppskrivningar och flytt av posten Aktuell och uppskjuten skatt

Belopp i mnkr	Kommunen			Kommunala koncernen			
	2018	+/-	2018	2018	Konso- liding	Upp- skriv- ning*	2018
Verksamhetens intäkter	10932		10932	26358	-71		26287
Verksamhetens kostnader	-39658		-39658	-49878	-9	-129	-50016
Avskrivningar och nedskrivningar	-1490		-1490	-4606	63	55	-4488
Verksamhetens nettokostnader	-30216	-	-30216	-28126	-17	-74	-28217
Skatteintäkter	27590		27590	27590			27590
Kommunalekonomisk utjämning m.m.	3705		3705	3705			3705
Verksamhetens resultat	1079	-	1079	3169	-17	-74	3078
Finansiella intäkter	1224		1224	56	11		67
Finansiella kostnader	-511		-511	-793	3		-790
Resultat efter finansiella poster	1792	-	1792	2432	-3	-74	2355
Extraordinära poster	-		-	-			-
Aktuell och uppskjuten skatt	-		-	-131	2	129	0
Minoritetsandel	-		-	-1	1		0
Årets resultat	1792	-	1792	2300	0	55	2355

* Inkluderar flytt av posten Aktuell och uppskjuten skatt till posten Verksamhetens kostnader.

19 b. Effekter i balansräkningen på jämförelseår 2018 till följd av rättelser avseende konsolideringsmetod, uppskrivningar och flytt av post Bidrag till infrastruktur

Belopp i mnkr	Kommunen			Kommunala koncernen			
	2018	Bidrag till infrastruktur	2018	2018	Konso- lidering	Upp- skriv- ning*	2018
TILLGÅNGAR							
Anläggningstillgångar							
Immateriella anläggningstillgångar	5		5	155	-2		153
Materiella anläggningstillgångar	30 976		30 976	90 140	-734	-3 308	86 098
Finansiella anläggningstillgångar	39 260	-27	39 233	3 495	121	-27	3 589
Summa anläggningstillgångar	70 241	-27	70 214	93 790	-615	-3 335	89 840
Bidrag till infrastruktur	-	27	27	-	-	27	27
Omsättningstillgångar							
Förråd, lager och exploaterings- fastigheter	628		628	1 122	-12		1 110
Kortfristiga fordringar	10 666		10 666	4 854	369		5 223
Kortfristiga placeringar	-		-	-	-		-
Kassa och bank	748		748	1 047	35		1 082
Summa omsättningstillgångar	12 042	-	12 042	7 023	392	-	7 415
Summa tillgångar	82 283	0	82 283	100 813	-223	-3 308	97 282
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER							
Eget kapital	24 092	-	24 092	33 049	-13	-3 308	29 728
varav årets resultat	1 792		1 792	2 300	0	55	2 355
varav resultatutjämningsreserv	2 609		2 609	2 609			2 609
varav övrigt eget kapital	19 691		19 691	28 140	-13	-3 363	24 764
Minoritetsintresse	-	-	-	137	-137	-	0
Avsättningar							
Avsättningar för pension och liknande förpliktelser	3 122		3 122	4 504	-171		4 333
Uppskjuten skatteskuld	-		-	3 433	-20		3 413
Övriga avsättningar	929		929	1 461	-10		1 451
Summa avsättningar	4 051	-	4 051	9 398	-201	-	9 197
Skulder							
Långfristiga skulder	34 047		34 047	36 357	99		36 456
Kortfristiga skulder	20 093		20 093	21 872	29		21 901
Summa skulder	54 140	-	54 140	58 229	128	-	58 357
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	82 283	-	82 283	100 813	-223	-3 308	97 282

* Inkluderar flytt av posten Bidrag till statlig infrastruktur till egen rad.

3

Driftredovisning

Driftredovisningen innehåller en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Driftredovisning

128 Kommunens driftredovisning

Driftredovisningen är utformad så att utfallen kan stämmas av mot kommunfullmäktiges budget för nämnderna.

131 Kommunalförbundens driftredovisning

För kommunalförbunden görs en övergripande ekonomisk uppföljning.

132 Bolag – ekonomiskt utfall

Ekonomisk uppföljning av utfallet för bolagsklustren och de bolag som inte ingår i kluster.

Kommunens driftredovisning

Driftredovisningen är utformad så att utfallen kan stämmas av mot kommunfullmäktiges budget för nämnderna. För några nämnder har kommunfullmäktige under året tagit beslut som förändrat ramarna i förhållande till det ursprungliga budgetbeslutet. I dessa fall är det de uppdaterade ramarna som anges i tabellen.

Driftredovisningen ska tillgodose fullmäktiges behov av uppföljning och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Samtidigt ska den tillgodose externa intressenters behov av information om hur resurserna fördelas och förbrukas av verksamheterna. Negativa avvikelser mellan årets utfall och budget kommenteras liksom stora positiva avvikelser. För kretslopp och vattennämnden var det budgeterade resultatet minus 12 mnkr. För övriga nämnder var det budgeterade resultatet noll.

Belopp i mnkr	Intäkter	Kostnader	Netto-kostnader	Kommun-bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
STADSDELSNÄMNDER						
Angered	426	-2 023	-1 597	1 597	0	90
Östra Göteborg	402	-1 935	-1 533	1 570	37	127
Örgryte-Härlanda	693	-1 946	-1 252	1 254	2	-16
Centrum	325	-1 374	-1 049	1 057	7	49
Majorna-Linné	560	-1 731	-1 171	1 198	27	63
Askim-Frölunda-Högsbo	516	-2 142	-1 626	1 655	29	99
Västra Göteborg	557	-1 764	-1 207	1 213	6	25
Västra Hisingen	453	-1 744	-1 291	1 282	-9	67
Lundby	360	-1 377	-1 017	1 013	-3	12
Norra Hisingen	409	-1 596	-1 188	1 213	25	45
Resursnämndsuppgifter	25	-176	-151	154	4	17

Belopp i mnkr	Intäkter	Kostnader	Netto-kostnader	Kommun-bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
NÄMNDER MED SÄRSKILD INRIKTNING						
Byggnadsnämnden	193	-329	-136	144	8	21
Fastighetsnämnden	653	-702	-49	42	-8	10
Förskolenämnden	384	-4 694	-4 310	4 305	-6	74
Grundskolenämnden	829	-8 642	-7 814	7 819	6	86
Idrotts- och föreningsnämnden	147	-599	-452	457	6	31
Kommunledning	193	-536	-343	371	27	35
Kulturnämnden	139	-638	-499	502	3	19
Lokalnämnden	3 044	-2 918	126	-158	-31	32
Miljö- och klimaternämnden	62	-137	-76	76	0	9
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	285	-951	-666	692	26	56
Nämnden för inköp och upphandling	68	-68	0	2	2	7
Nämnden för Intraservice	1 010	-1 029	-19	19	0	11
Nämnden för konsument- och medborgarservice	68	-127	-59	60	1	10
Park- och naturnämnden	438	-705	-267	271	3	26
Sociala resursnämnden	600	-1 296	-696	705	10	45
Trafiknämnden	2 425	-3 335	-910	812	-98	-18
Utbildningsnämnden	995	-3 004	-2 009	2 006	-3	77
Valnämnden	12	-23	-11	13	2	2
NÄMNDER MED TAXE-FINANSIERAD VERKSAMHET						
Kretslopp och vattennämnden	1 635	-1 632	3	0	3	103
Ekonomiska ramar för särskilda budgetposter						
Arkivnämnden	39	-57	-19	21	2	10
Business Region Göteborg AB	0	-29	-29	29	0	0
Fastighetsnämnden: Transfereringar	0	-62	-62	68	6	6
GBG & Co Träffpunkt AB	0	-114	-114	114	0	0
Social resursnämnd: Studieförbunden	0	-31	-31	31	0	0
Revisorskollegiet	5	-38	-33	34	1	3
Räddningstjänstförbundet Storgöteborg	0	-344	-344	344	0	0
Överförmyndarnämnden: Arvoden	2	-26	-24	22	-2	-2
Summa nämnder	17 952	-49 876	-31 924	32 008	84	1 231
Kommuncentrala poster	33 813	-1 711	32 103	-32 008	95	24 348
Resultat före engångsposter	51 765	-51 587	179	0	179	25 596
Utdelning	540	0	540	0	540	0
Reavinster fastighetsförsäljningar	785	0	785	0	785	0
Övriga jämförelsestörande poster	0	0	0	0	0	0
Summa totalt kommunen	53 091	-51 587	1 504	0	1 504	25 596

Av stadsdelsnämnderna är det två nämnder, SDN Lundby och SDN Västra Hisingen som redovisar ett negativt resultat och en negativ avvikelse mot det budgeterade resultatet.

SDN Lundbys avvikelse beror på en hög netto-kostnadsutveckling inom hemtjänsten och en högre nettokostnadsutveckling inom individ- och familjeomsorgen än budgeterat. För SDN Västra Hisingen förklaras avvikelsen till största delen av en ingående obalans från 2018 i form av ett för högt kostnadsläge. Trots minskade nettokostnader 2019 lyckades nämnden inte fullt ut anpassa verksamhetens kostnader till den tilldelade ramen.

Fyra stadsdelsnämnder, SDN Östra Göteborg, SDN Majorna-Linné, SDN Askim-Frölunda-Högsbo och SDN Norra Hisingen, redovisar relativt stora positiva avvikelser mot det budgeterade resultatet på mellan 25 mnkr och 37 mnkr. Gemensamt för nämnderna är att de har genomfört långsiktiga åtgärder för att anpassa nämndens kostnader till kommunbidragsramen och har en ekonomi som i grunden är i balans. När nämnderna under hösten har erhållit positiva engångsposter i form av lägre kommuninterna kostnader och statsbidrag har dessa fått en direkt resultatpåverkan i form av ett överskott.

Fastighetsnämndens årsresultat avviker negativt från vad som har budgeterats för helåret 2019 med 8 mnkr. Nämnden ansvarar för temporära bostäder för nyanlända flyktingar med hänvisning till *Bosättningslagen*. Dessa kostnader ingår inte i nämndens kommunbidrag utan värderas av kommunstyrelsen i samband med årsbokslutet.

Förskolenämndens negativa avvikelse mot det budgeterade resultatet förklaras av nämnden med en för hög personalbemanning i verksamheten i förhållande till antalet barn.

Avvikelsen för lokalnämnden på minus 31 mnkr utgörs till största delen av nedskrivningskostnader för Gårdstensskolan som inte längre nyttjas.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning redovisar en relativt stor positiv avvikelse mot det budgeterade resultatet. Cirka hälften, 13 mnkr, har uppkommit i den direkta verksamheten medan resten förklaras av högre intäkter och lägre kostnader i övrigt.

Trafiknämndens resultat för 2019 avviker negativt med 98 mnkr jämfört med budget för 2019, vilket är en direkt följd av kostnader för förgävesprojekt samt att nämnden har reserverat kostnader i en pågående tvist. I slutet av 2019 fattades beslutet att avveckla projektet stadslinbana

i Göteborg. Göteborgs Stads del av kostnader för stadslinbanan uppgår till 64 mnkr, vilka har kostnadsförts i sin helhet. Kostnader för en pågående tvist med den tidigare entreprenören för Vasabron har också reserverats i samband med bokslutet.

Utbildningsnämndens negativa avvikelse mot det budgeterade resultatet beror i första hand på negativa resultat för flera av gymnasieområdena då ett antal skolor har haft svårt att anpassa verksamheten till ett vikande elevunderlag. Avvikelsen har dock kunnat begränsas av ett antal engångsposter som bidragit positivt till nämndens resultat.

Den taxefinansierade kretslopp och vatten-nämnden redovisar totalt ett resultat uppgående till 3 mnkr, vilket motsvarar en budgetavvikelse om 15 mnkr. Avfallsverksamheten, som hade ett budgeterat utfall på 1 mnkr, redovisar ett resultat på 18 mnkr, till största delen beroende på lägre kostnader för avfallsbehandling och avfallskärl. För VA-verksamheten, som hade ett budgeterat underskott om 13 mnkr, blev utfallet minus 15 mnkr. Kostnadsökningar till följd av prisökningar på el och kemikalier, högre personalkostnader samt försenad flytt av verksamheten till Alelyckan är de största orsakerna.

Överförmyndarnämndens årsresultat för 2019 avviker med minus 2 mnkr jämfört med budget. Intäkterna i form av statsbidrag för ensamkommande barn blev lägre än förväntat.

De kommuncentrala posterna består i huvudsak av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning samt kostnader för det kommunbidrag som fördelas till stadens nämnder. Utöver skatteintäkter och kommunbidrag redovisas även bland annat pensionskostnader samt kostnader och intäkter som är kopplade till stadens hantering av finansiella poster, såsom exempelvis upplåning och hantering av likvida medel, kommuncentralt. Sammantaget redovisas ett överskott för de kommuncentrala posterna på 95 mnkr. Resultatet avviker positivt mot budget med cirka 500 mnkr. Avvikelsen förklaras i huvudsak av att kommuncentrala beredskapsposter och poster för särskilda ändamål inte nyttjats. Därutöver uppstår en avvikelse kopplat till de finansiella posterna på grund av lägre räntekostnader än budgeterat. Även intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning avviker positivt mot budget.

Kommunal- förbundens driftredovisning

För kommunalförbunden sker enbart en övergripande ekonomisk uppföljning.

Belopp i mnkr	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
Räddningstjänstförbundet Storgöteborg	686	-689	-3	-	-3	91
Förvärvsbolag Göteborgs kommunalförbund	290	-292	-2	-	-2	46
Elimineringar	-443	445	2	-	2	-64
Totalt kommunalförbund	533	-536	-3	-	-3	73

Respektive rad presenterar totalt utfall och på rad Elimineringar avgår andel som inte ägs av staden.

Göteborgs Stad är störst ägare i Räddningstjänstförbundet Storgöteborg (RSG). RSG:s resultat för 2019 var minus 3,4 mnkr varav minus 1,2 mnkr berodde på ett uttag ur Stenafonden. Under året tecknades avtal med övriga förbund inom regionen om gränslös räddningstjänst för ökad robusthet vid omfattande insatser. Inför 2020 och framåt står RSG inför betydande kostnader för marksanering och uppbyggnad av ny övnings- och utbildningsanläggning. Avskrivningarna kommer att belasta resultatet som förväntas bli negativt. Hyresgästen SOS Alarmering har under året sagt upp sitt avtal för larmcentralen, vilket löper till och med 2025.

Bolag – ekonomiskt utfall

På samma sätt som för nämnderna görs här en ekonomisk uppföljning av utfallet för bolagsklustren och de bolag som inte ingår i kluster.

Till skillnad mot för nämnderna beslutas inte bolagens budgetar av kommunfullmäktige varför uppföljningen här sker med bolagens egna beslutade budgetar. Utöver detta lämnas också information om balansomslutning, soliditet och eget kapital för att ge en bild om bolagens ekonomiska ställning.

Belopp i mnkr	Rörelse-intäkter	Resultat efter fin. poster	Budget	Balans-omslutning	Eget kapital	Soliditet
Energi	6 083	697	679	12 673	6 429	51
Bostäder	5 831	717	542	33 407	10 925	33
Lokaler	1 958	86	151	12 266	2 338	19
Näringsliv	89	-50	-47	92	62	68
Kollektivtrafik	1 373	32	16	1 322	736	56
Hamn	771	189	226	3 308	1 827	55
Turism, Kultur & Evenemang	1 826	-61	-198	2 705	1 360	50
Försäkrings AB Göta Lejon	135	-25	6	367	158	43
Göteborgs Stads Leasing AB	755	28	13	3 008	975	32
Göteborgs Stads Upphandling AB	7	-1	0	16	16	100
Gryaab AB	369	-3	-3	1 442	87	6
Renova AB	1 440	106	68	1 965	626	32
Grefab AB	63	0	0	105	17	16
Moderbolaget (Stadshus AB)	30	-332	-366	20 057	13 482	67
Boplat	25	0	0	36	9	24
Elimineringar	-1 221	249	331	-21 231	-18 529	
Summa	19 533	1 632	1 418	71 538	20 518	29

Det som tabellen visar är Stadshuskoncernens redovisning.

Bolagens årsresultat efter finansiella poster uppgår till totalt 1 632 mnkr, vilket är 214 mnkr högre än budget och kan jämföras med 1 578 mnkr som var 2018 års resultat. Årets jämförelsestörande poster uppgår till minus 146 mnkr, vilket är 130 mnkr lägre än förra året. De jämförelsestörande posterna avser ersättning från Trafikverket till Liseberg (114 mnkr), realisationsvinster (90 mnkr), nedskrivningar (minus 137 mnkr) samt realisationsförluster (minus 213 mnkr).

Orsaken till att årets utfall översteg budget är främst bättre resultat inom verksamheterna Bostäder och Turism, Kultur & Evenemang. Inom Bostäder översteg resultatet budget med 175 mnkr främst på grund av lägre nedskrivningar. Inom Turism, Kultur & Evenemang blev resultatet 137 mnkr högre än vad som budgeterats för året. Förklaringen är främst att Liseberg uppvisar högre resultat på grund av ersättningen från Trafikverket avseende byggnader som har tagits över i samband med Västlänksarbetet, samt att Got Event uppvisar högre resultat än beräknat.

Verksamheten Lokaler däremot visar ett lägre resultat jämfört med budget om minus 65 mnkr. Lokalers negativa avvikelse är en följd av realisationsförluster för fastighetsförsäljningar om 110 mnkr. Försäljningarna avser främst Älvstrandens avyttringar av byggrätter inom Masthuggskajen som genererar bokförda förluster. Försäljningarna kommer pågå under fem år och den beräkningsmodell som används genererar förluster i början och vinster mot slutet av femårsperioden. Resultatet för Försäkrings AB Göta Lejon är lägre än budgeterat, främst beroende på högre försäkringsersättningar för skador, där branden i Slottsskogshallen är den största posten.

Renovakoncernen redovisar ett positivt överskott, vilket är 38 mnkr högre än budget. Anledningen är främst realisationsvinster från försäljning av mark och fastighet på Ringön.

Balansomslutningen har, jämfört med 2018, ökat från 67,8 mdkr till 71,5 mdkr. Soliditeten har minskat med drygt en procentenhet till 29 procent. Orsaken är ökad investeringsvolym, där både högre belåning och utdelning för 2018 och 2019 påverkar kapitalstrukturen och soliditeten. Vid utgången av år 2019 uppgår koncernens totala lånevolym till 40,1 mdkr att jämföra med förra årets 37,3 mdkr. Avkastningen på eget kapital uppgår till 8 procent, jämfört med föregående års 6,9 procent.

4

Investeringsredovisning

Investeringsredovisningen innehåller en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet och bolagens investeringsutgifter.

Investeringsredovisning

136 Kommunens investeringsredovisning

Investeringsredovisningen är utformad så att utfallen kan stämmas av mot kommunfullmäktiges budget för nämnderna.

139 Bolagens investeringsredovisning

Bolagens utfall för investeringsutgifter jämfört med budgeterade investeringsutgifter.

140 Utvalda investerings- och exploateringsprojekt

I denna del redovisas ett antal utvalda investerings- och exploateringsprojekt från nämndernas och bolagens projektportföljer.

Kommunens investeringsredovisning

Investeringsredovisningen är utformad så att utfallen kan stämmas av mot kommunfullmäktiges budget för nämnderna. För några nämnder har kommunfullmäktige under året tagit beslut om att förändra ramarna i förhållande till det ursprungliga budgetbeslutet. I dessa fall är det de uppdaterade ramarna som anges i tabellen.

Investeringsredovisningen ska tillgodose kommunfullmäktiges behov av uppföljning och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Samtidigt ska den tillgodose externa intressenters behov av information om hur resurserna fördelas och förbrukas av verksamheterna. Kommunfull-

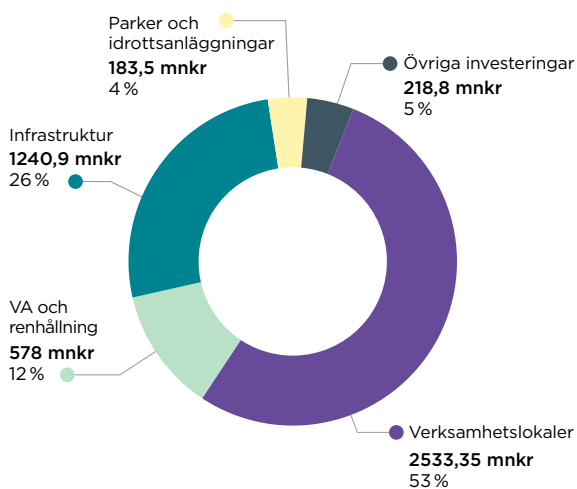
mäktiges investeringsbudget omfattar en planperiod om fyra år (2016–2019). Kommunfullmäktige fattar beslut om utgiftsramar fördelat på olika investeringsområden för planperioden. Den i tabellen angivna budgeten för 2019 avser nämndernas egna beslutade budgetar.

Belopp i mnkr		Utfall 2019		Budget 2019		Utfall 2016–2019		Budget 2016–2019	
U=Utgifter	I=Inkomster	U	I	U	I	U	I	U	I
Fastighetsnämnden		-219	1	-505	8	-810	82	-1 096	89
Förvärv och rivningar		-51	-	-212	-	-246	-	-407	-
Hyresgästpassningar		-11	-	-27	-	-47	1	-63	1
Investeringar inom fastighetsförvaltning		-79	-	-181	-	-193	5	-294	5
Västsvenska paketet		-77	1	-85	8	-324	76	-332	83
Idrotts- och föreningsnämnden		-78	7	-284	-1	-380	8	-586	-
Reinvesteringar		-19	1	-42	-1	-81	2	-104	-
Omklädningsbyggnader		-	-	-17	-	-2	-	-19	-
Markanläggningar		-1	-	-9	-	-7	-	-17	-
Idrottshallar		-3	-	8	-	-95	-	-83	-
Isanläggningar		-2	-	-19	-	-52	-	-69	-
Sim- och badanläggningar		-3	-	-22	-	-40	-	-59	-
Friidrottsanläggning på Hisingen		-	-	-4	-	-	-	-41	-
Fotboll		-32	6	-35	-	-48	6	-51	-
Idrottsområden		-15	-	-87	-	-43	-	-113	-
Övrig stadsutveckling		-2	-	-60	-	-2	-	-23	-
Övertagna föreningsanläggningar		-	-	3	-	-10	-	-7	-
Kretslopp och vattennämnden		-578	116	-661	-	-1 927	337	-2 010	222
Dricksvattenproduktion		-109	-	-120	-	-490	-	-501	-
Dricksvattendistribution		-177	-	-177	-	-525	-	-525	-
Avloppsavledning		-160	6	-229	-	-562	6	-631	-
Övriga investeringar		-76	110	-73	-	-150	332	-147	222
VA-upprustningsområden		-19	-	-18	-	-36	-	-35	-
Generalplaneinvesteringar		-4	-	-4	-	-57	-	-56	-
Summa VA		-545	116	-621	-	-1 820	337	-1 895	222

Belopp i mnkr		Utfall 2019		Budget 2019		Utfall 2016-2019		Budget 2016-2019	
U=Utgifter	I=Inkomster	U	I	U	I	U	I	U	I
Återvinning och behållare		-3	-	-6	-	-49	-	-51	-
Avslutade deponier		-28	-	-35	-	-56	-	-63	-
Övriga investeringar		-	-	-	-	-	-	-1	-
Summa renhållning		-31	-	-41	-	-105	-	-115	-
Lokalnämnden		-2533	7	-2577	-21	-7 338	28	-7 363	-
Förskola		-540	1	-592	-1	-1 491	5	-2 031	-
Varav reinvestering		-148	1	-116	-	-381	4	-261	-
Varav ny-, till-, ombyggnad		-392	-	-476	-1	-1 110	1	-1 770	-
Grundskola		-1 234	1	-1 272	-1	-3 848	8	-5 193	-
Varav reinvestering		-136	1	-190	-	-621	7	-611	-
Varav ny-, till-, ombyggnad		-1 098	-	-1 082	-1	-3 227	1	-4 582	-
Gymnasium		-316	-	-214	-	-616	2	-621	-
Varav reinvestering		-63	-	-68	-	-222	2	-196	-
Varav ny-, till-, ombyggnad		-253	-	-146	-	-394	-	-425	-
Äldreboende		-129	1	-278	-	-311	3	-773	-
Varav reinvestering		-88	1	-69	-	-225	3	-397	-
Varav ny-, till-, ombyggnad		-41	-	-209	-	-86	-	-376	-
Boende särskild service		-105	-	-122	-1	-390	1	-712	-
Varav reinvestering		-	-	-1	-	-3	-	-114	-
Varav ny-, till-, ombyggnad		-105	-	-121	-1	-387	1	-598	-
Övrigt		-210	3	-97	-1	-682	8	-903	-
Varav reinvestering		-149	1	-135	-	-444	5	-296	-
Varav ny-, till-, ombyggnad		-61	2	38	-1	-238	3	-607	-
Schablonmässig neddragning (ny-, till-, ombyggnad)								2 870	
Park- och naturnämnden		-105	3	-187	-7	-275	10	-356	-
Utveckling av lekmiljöer		-21	2	-36	-	-66	2	-79	-
Utveckling av park- och naturområden		-76	1	-141	-7	-170	7	-237	-2
Trädplanteringar		-8	-	-10	-	-29	2	-28	2
Trygg vacker stad		-	-	-	-	-10	-	-12	-
Trafiknämnden		-1 241	359	-2 706	785	-3 912	1 188	-5 377	1 614
Fotgångarstaden		-17	-	-42	-	-76	3	-100	3
Cykeltrafikstaden		-84	13	-306	23	-179	18	-401	28
Kollektivtrafikstaden		-47	13	-141	25	-100	21	-194	33
Biltrafikstaden		-13	-	-53	2	-20	-	-61	2
Godstransportstaden		-8	-	-9	-	-8	-	-9	-
KomFram Göteborg		-20	-	-35	-	-61	-	-76	-
Summa Städerna		-190	27	-586	50	-445	42	-841	66
Spårvägsbanan		-155	-	-297	-	-437	-	-580	-
Konstbyggnader		-84	-	-225	-	-230	30	-371	30
Belysning och energieffektivisering		-37	-	-42	-	-258	-	-264	-
Gator och vägar		-179	1	-247	-	-316	1	-384	-
Summa reinvestering		-454	1	-811	-	-1 242	32	-1 599	30
Stora enskilda projekt		-596	331	-2 448	735	-2 225	1 114	-4 076	1 518
Schablonmässig neddragning		-	-	1 139	-	-	-	1 139	-
Investeringar nämnder		-4 755	492	-6 920	764	-14 642	1 653	-16 788	1 925
Kommuncentralt		-571	-	-	-	-954	-	-350	-
Kommunövergripande investeringsutrymme -		-	-	-	-	-	-	-350	-
Investeringsutrymme leasing		-571	-	-	-	-954	-	-	-
Investeringar kommunen		-5 326	492	-6 920	764	-15 596	1 653	-17 138	1 925
Exploatering									
Fastighetsnämnden		-980	1 178	-2 344	2 779	-3 186	4 125	-4 551	5 726
Trafiknämnden		-93	32	-312	0	-580	130	-703	0
Park- och naturnämnden		-52	0	-111	0	-85	1	-143	0
Kretslopp och vattennämnden		-179	0	-96	0	-433	0	-350	0
Exploatering kommunen		-1 303	1 210	-2 864	2 779	-4 284	4 256	-5 747	5 726
Totalt inklusive exploatering		-6 629	1 702	-9 784	3 543	-19 880	5 909	-22 885	7 651

Nämndernas investeringsutgifter uppgick för 2019 till 4,8 mdkr, vilket innebär en ökning med 0,8 mdkr jämfört med föregående år. Den höjda investeringstakten som vi kunnat se 2017 och 2018 har därmed förstärkts ytterligare under 2019. Investeringsökningarna har sin grund i demografin, med en snabbt ökande befolkning som ställer krav på bland annat kommunala lokaler. Framför allt är det lokalnämnden som under 2019 har ökat investeringstakten väsentligt i förhållande till tidigare år. Drygt hälften av årets investeringar gjordes i verksamhetslokaler. Allra störst var investeringarna inom grundskola.

Investeringsutgifter

Diagrammet ovan visar att drygt hälften av årets investeringar gjordes i verksamhetslokaler där grundskola, förskola, gymnasium, äldreomsorg och bostäder med särskild service utgör de största verksamheterna. Investeringar inom vatten och avlopp motsvarade 12 procent och investeringar i infrastruktur motsvarade 26 procent.

Nämndernas budgeterade investeringsutrymme för 2019 uppgick till 6,9 mdkr. Investeringarna har därmed, trots ökningen i förhållande till föregående år, inte genomförts i den takt som planerats. Flera stora investeringar har skjutits fram i tiden och kommer istället att belasta kommande år.

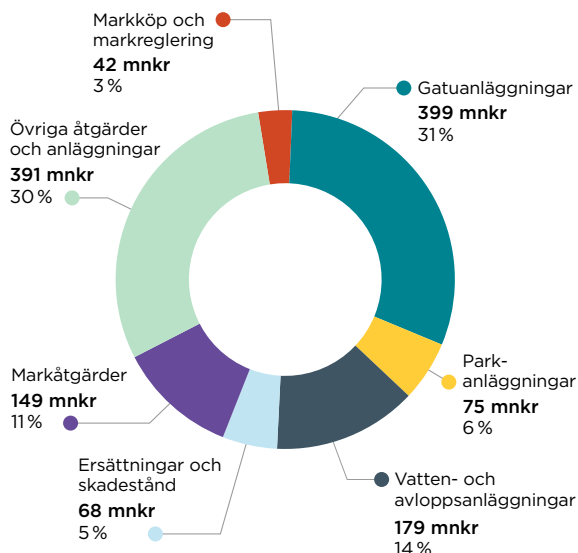
Sett till hela planperioden 2016–2019 uppgick nämndernas investeringsutgifter till 14,6 mdkr att jämföra med planperiodens budget på totalt 16,7 mdkr. Framför allt är det trafikinämnden som inte når upp till sin budgeterade investeringsram. Trafikinämnden redovisar för planperioden ett utfall på 3,9 mdkr att jämföra med en budget på 5,4 mdkr. Nämndens tilldelade ram för planperioden innehåller investeringsutrymme för flera stora projekt, exempelvis Hisingsbron och stadslinbanan, där förändringar av olika slag har medfört att den investeringsnivå som budgeten gett utrymme för inte har uppnåtts. Linbane-

projektet har avbrutits och för projekt Hisingsbron har den försenade leveransen av stål gjort att utfallet avviker från budgeterad volym och istället kommer belasta kommande perioder.

Exploatering

Stadens exploateringsutgifter för 2019 uppgick till 1,3 mdkr medan inkomsterna uppgick till 1,2 mdkr, vilket motsvarar cirka hälften av budgeterade volymer. Framför allt förklaras avvikelserna av förskjutningar och förseningar i stora och omfattande projekt, framför allt i planeringsskedet. Trots det fortsätter trenden med ökade volymer i förhållande till tidigare år med anledning av den kraftiga stadsutveckling som pågår för att möta bostadsbehovet. Exploateringstakten har i princip fördubblats i förhållande från 2015 till 2019.

Fördelning av exploateringsåtgärder

Exploateringsverksamhetens åtgärder består bland annat av inköp av mark och uppförande av gatu-, park- och VA-anläggningar. Utgifter i form av skadestånd och ersättning kan uppstå vid till exempel flytt av verksamhet vid upphörande av tomträtt. Markåtgärder består bland annat av arkeologiska undersökningar och stabilitetsåtgärder. Inom övriga åtgärder och anläggningar redovisas flytt av ledningar och utbyggnad av övriga anläggningar. Den stora andelen härrör främst från åtgärder för överdäckning av Götaleden.

För hela planperioden 2016–2019 uppgår de totala utgifterna till 4,3 mdkr och inkomsterna till 4,3 mdkr, vilket motsvarar cirka tre fjärdedelar av budgeterade volymer. Även under planperioden förklaras avvikelserna framför allt av fördröjningar och förseningar i genomförandet i förhållande till planeringen. Det innebär att stora volymer skjuts framåt i tid och att fortsatta prioriteringar kommer att krävas för att klara av ett framtida genomförande.

Bolagens investerings- redovisning

Belopp i mnkr	Utfall investeringar	Budget investeringar
Energi	989	1 030
Bostäder	3 202	3 756
Lokaler	870	1 482
Näringsliv	3	1
Kollektivtrafik	165	220
Hamn	275	501
Turism, Kultur & Evenemang	427	198
Försäkrings AB Göta Lejon	0	0
Göteborgs Stads Leasing AB	867	520
Göteborgs Stads Upphandling AB	0	0
Gryaab AB	32	0
Renova AB	325	518
Grefab AB	11	10
Moderbolaget (Stadshus AB)	0	0
Boplat	0	0
Elimineringar	34	0
Summa	7 200	8 236

Stadshuskoncernens investeringar under 2019 uppgår till 7,2 mdkr, jämfört med budgeterade investeringar som uppgår till 8,2 mdkr.

Merparten av koncernens investeringar återfinns inom Bostäder, Energi och Lokaler. Avvikelsen mot budget är framför allt en effekt av förskjutning av projekt i tid, särskilt inom Bostäder och Energi. Inom Lokaler finns fördröjningar i flera projekt i avvaktan på beslut inom andra delar av staden, såsom kulturhuset i Bergsjön, Sjöfartsmuseet och Skeppsbron.

Inom Kollektivtrafik har reinvestering i elbussar genomförts och inom Hamn pågår arbetet med att färdigställa ny terminal i ytterhamnarna, Arendal II, samt omlastningsterminal för trävaror. Inom Hamn beror avvikelsen jämfört med budget på att investering i breddning av hamnbassängen i Älvsborgshamnen skjutits på framtiden.

Under hösten tog Liseberg beslut om byggnation av nytt hotell. Bolaget har dessutom gjort upprustningar av anläggningar i parken samt investerat i nya attraktioner.

Göteborgs Stads Leasing AB:s investeringar utgörs framför allt av rostrevisioner av spårvagnar samt investeringar i fordon, maskiner samt IT-utrustning. Renova AB:s investeringar utgörs framför allt av investeringar i Sävenäsanläggningen samt i ny underhållsverkstad.

Utvalda investerings- och exploateringsprojekt

Nedan redovisas ett antal utvalda investerings- och exploateringsprojekt från nämndernas och bolagens projektportföljer. Urvalet baseras i första hand på projekt och satsningar som har projektbeslut på kommunfullmäktigenivå och som har gått in i en genomförandefas. Därutöver redovisas ytterligare ett antal projekt som nämnderna av andra strategiska skäl, som exempelvis storleken, ser behov av att lyfta till kommunfullmäktige.

Projektlistan utökas i takt med att enskilda investeringsbeslut fattas och under 2019 har bland annat genomförandebeslut fattats avseende *Knutpunkt Korsvägen*, *Stadsutveckling Station Haga* och för första etappen av *Jubileumsparken (Frihamnen)*.

För 2019 omfattas redovisningen även av projekt inom Stadshuskoncernen som har investeringsbeslut i kommunfullmäktige och som är inne i ett genomförandeskede.

Inom parentes anges prisnivå som ligger till grund för projektens investeringsbeslut.

Utvalda investerings- och exploateringsprojekt

Belopp i (mnkr) Projekt	KF- beslut	Ack. utfall		Total projekt prognos		Projektbudget		Slutår
I=Inkomster U=Utgifter		I	U	I	U	I	U	
Investeringar								
Lindholmens Tekniska gymnasium (löpande)	X		-315		-318		-354	2020
Hisingsbron (2009)	X	818	-1464	1566	-3500	1566	-3500	2022
Skeppsbron Etapp 1 (löpande)		282	-779	282	-779	282	-789	2019
Skeppsbron Etapp 2 (2017)		17	-34	150	-1500	-	-	2027
Kvilleleden och gator i Backaplan (2016)	X	38	-51	318	-768	318	-768	2025
E45, nedsänkning Götaleden (2013)	X	357	-701	471	-898	471	-947	2022
Knutpunkt Korsvägen (2017)	X	25	-25	745	-860	745	-860	2028
Stadsutveckling Station Haga (2017)	X		-8	0	-660	0	-660	2025
Ny barriär (Ultrafilter) Alelyckans vattenverk (2017)	X		-25		-700		-900	2024
Renovering av avloppspumpstation Kodammarna (löpande)			-184		-540		-540	2023
Göteborg Energi AB-Fjärrkyla Älvstaden (löpande)	X		-10		-450		-450	2035
Exploateringar								
Sisjön bostäder (löpande)		269	-101	270	-113	273	-103	2021
Gamlestaden Etapp 1 (löpande)		125	-568	210	-665	211	-665	2024
Selma Stad (löpande)		118	-205	209	-257	209	-256	2024
Opaltorget (löpande)		29	-143	60	-240	60	-235	2022
Säterigatan Bostäder (löpande)		122	-8	357	-99	357	-98	2027
Järnvågsgatan/Masthuggskajen (2017)	X	316	-355	1860	-2020	1860	-2020	2029
Jubileumsparken etapp 1, del av utvecklingen av Frihamnen (2018)	X	0	-22	175	-347	175	-347	2023

Revisionsberättelse

Revisionsberättelse för år 2019 avseende Göteborgs kommuns styrelse och nämnder samt dess sammanställda räkenskaper. Göteborgs kommun org.nr 212000-1355.

Vi, av Göteborgs kommunfullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i Göteborgs kommuns styrelse och nämnder. Genom utsedda lekmannarevisorer i Göteborgs kommuns helägda bolag med dotterbolag har även den verksamhet som bedrivits och kommunens företag granskats. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för att verksamheten har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att räkenskaper och redovisning är rättvisande och att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vårt ansvar är att uttala oss om räkenskaper, verksamhet och intern kontroll på grundval av vår revision. Vi ska också bedöma om årsbokslutet är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som kommunfullmäktige beslutat.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen och god revisionssed i kommunal verksamhet och Göteborgs Stads revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Resultatet av kommunstyrelse- och nämndgranskningen redovisas i revisionsberättelser och revisionsredogörelser som överlämnats till styrelse och nämnder. Resultatet av bolagsgranskningen redovisas på motsvarande sätt i granskningsrapporter och granskningsredogörelser som överlämnats till respektive bolag. Granskningen av Göteborgs Stads räkenskaper och bokslut, inklusive de sammanställda räkenskaperna, återfinns i en separat granskningsredogörelse som överlämnats till kommunstyrelsen. Årets granskning sammanfattas i en årsredogörelse som överlämnas till kommunfullmäktige.

Kritik i form av en anmärkning har riktats mot förskolenämnden. Granskningen visar att nämnden beslutat om att aktivt bryta mot skollagen vid prövning av rätten till bidrag för pedagogisk omsorg. Fyra ledamöter i nämnden, som reserverat sig mot nämndens beslut till förmån för ett eget yrkande, undantas från ovanstående kritik.

Kritik i form av en anmärkning har även riktats mot fastighetsnämnden. Granskningen visar på allvarliga brister inom styrning och beredning av markanvisningsprocessen samt brister i den ekonomiska styrningen och uppföljningen av exploateringsverksamheten.

Vi bedömer i övrigt att styrelse och nämnder i Göteborgs kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, samt att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi konstaterar att det i kommunfullmäktiges budget för 2019 i likhet med tidigare år, saknas uttalade finansiella mål. Därav följer att en bedömning av resultatet i årsredovisningen mot uppställda finansiella mål inte låter sig göras.

Vi anser att det inte är möjligt att bedöma måluppfyllelsen då uppföljningsbara verksamhetsmål inte har formulerats. Vi bedömer att kommunstyrelsens system för styrning och uppföljning mot god ekonomisk hushållning bör utvecklas och konkretiseras.

Revisorerna ska till kommunfullmäktige redovisa sin ansvarsprövning av styrelse och nämnder. Lekmannarevisorernas uppdrag i bolagen omfattar inte något ställningstagande i ansvarsfrågan.

Vi tillstyrker att kommunfullmäktige beviljar ledamöterna i styrelse och nämnder ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2019.

Vi tillstyrker att Göteborgs Stads årsredovisning för år 2019 godkänns.

Göteborg 7 april 2020

Bengt Bivall

Sven R. Andersson

Vivi-Ann Nilsson

Godkänt enligt särskilt e-postförfarande*
Monica Bandi

Sven Jellbo

Lars-Gunnar Landin

Lars-Ola Dahlqvist

Susanne Zetterberg Jensen

Berndt Karlsson

Gun Cederborg

Godkänt enligt särskilt e-postförfarande*
Stefan Dahlgren

Birgitta Adler

Lars Lorentzon

Godkänt enligt särskilt e-postförfarande*
Christina Rogestam

Tom Heyman

Johan Abrahamsson

Torbjörn Rigemar

Alf Landervik

Maria Wannerskog

Tore Svensson

Bengt-Ake Gellerstedt

Hans-Göran Gustafsson

* Då det förlegat hinder för påteckning har revisorn godkänt revisionsberättelsen via särskild bekräftelse i e-postmeddelande i enlighet med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Stadsledningskontoret

Telefon:

031-365 00 00 (Göteborgs Stads kontaktcenter)

E-post:

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se